

BANKA

SLOVENIJE

POROČILO

O NADZORU BANČNEGA POSLOVANJA

V LETU 1998 IN

PRVI POLOVICI LETA 1999

SEPTEMBER 1999

Leto 3

Izdaja:

BANKA SLOVENIJE

Slovenska 35,
1505 Ljubljana
tel.: 061 17 19 000
fax.: 061 215 516
Telex: 31214 BS LJB SI
Internet E-mail: banka.slovenije@bsi.si
WWW: <http://www.bsi.si/>

Uredniški odbor:

Nadzor bančnega poslovanja

Ljubljana, September 1999

Na podlagi tretjega odstavka 54. člena Zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS, št.1/91 – I) in 2. člena Odloka o načinu izvajanja nadzora Državnega zbora Republike Slovenije nad poslovanjem Banke Slovenije (Uradni list RS, št. 7/99), poročamo Državnemu zboru Republike Slovenije o kontroli poslovanja bank in hranilnic v letu 1998 in v prvi polovici leta 1999.

Zaradi zaščite splošne stabilnosti bančnega sistema in z namenom spodbujanja transparentnosti poslovanja bank in hranilnic, storitev, ki jih le-te opravljajo in načel, ki jim sledijo, poročilo objavljamo in ga namenjamo tudi širši javnosti.

VSEBINA

I.	RAZVOJ BANČNEGA NADZORA	5
1.	NADZOR FINANČNIH INSTITUCIJ V SLOVENIJI	5
2.	IZPOLNJEVANJE TEMELJNIH NAČEL ZA UČINKOVIT BANČNI NADZOR	6
2.1.	Pogoji za učinkovit bančni nadzor	7
2.2.	Licenciranje in lastniška struktura	9
2.3.	Regulativa in zahteve za varno in skrbno poslovanje bank	10
2.4.	Metode bančnega nadzora	12
2.5.	Zahteve po podatkih in informacijah	13
2.6.	Pooblastila nadzornikom	14
2.7.	Opravljanje bančnih storitev izven meja države	14
3.	LASTNIŠKA STRUKTURA BANČNEGA SEKTORJA IN ZAČETKI PRIVATIZACIJE	15
4.	ORGANIZACIJA IN NALOGE ODDELKA NADZORA BANČNEGA POSLOVANJA	16
5.	IZDAJANJE DOVOLJENJ	17
6.	BANČNE SKUPINE	19
7.	KONTROLA BANK IN HRANILNIC	21
8.	OCENJEVANJE SISTEMOV NOTRANJNH KONTROL IN NOTRANJEREVIZIJSKE SLUŽBE	22
9.	SODELOVANJE Z NADZORNIMI INSTITUCIJAMI	23
9.1.	Sodelovanje z domačimi nadzornimi institucijami	23
9.2.	Mednarodno sodelovanje	24
10.	SODELOVANJE Z REVIZORJI	25

II.	REZULTATI POSLOVANJA BANK IN HRANILNIC V LETU 1998 IN PRVI POLOVICI LETA 1999	27
1.	STRUKTURA BANČNEGA SEKTORJA	27
2.	BILANCA STANJA	28
3.	IZKAZ USPEHA	33
4.	NEKATERI KAZALCI POSLOVANJA	37
5.	KREDITNO TVEGANJE	38
6.	TVEGANE ZUNAJBILANČNE OBVEZNOSTI	42
7.	DEŽELNO TVEGANJE	44
8.	LIKVIDNOSTNO TVEGANJE	46
9.	SOLVENTNOSTNO TVEGANJE	49
10.	VALUTNO TVEGANJE	51
11.	TVEGANJA NA PODROČJU INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	53
11.1	Pripravljenost bančnega sektorja na leto 2000	54
11.2	Pripravljenost Banke Slovenije na leto 2000	55
III.	RAZVOJ NA ZAKONODAJNEM PODROČJU IN REFORMA PLAČILNIH SISTEMOV	57
1.	PODZAKONSKI AKTI, IZDANI PO UVELJAVITVI ZAKONA O BANČNIŠTVU	57
2.	JAMSTVO ZA HRANILNE VLOGE	60
3.	REFORMA PLAČILNIH SISTEMOV	61
IV.	DODATKI	64

1. RAZVOJ BANČNEGA NADZORA

1. NADZOR FINANČNIH INSTITUCIJ V SLOVENIJI

Za nadzor posameznih segmentov finančnega sistema v Sloveniji so zadolžene različne institucije. Banka Slovenije opravlja nadzor nad bankami (vključno s Slovensko izvozno družbo – bančnim delom) in hranilnicami. Nadzor nad hranilno kreditnimi službami (v nadaljevanju HKS), ustanovljenimi pred začetkom veljavnosti Zakona o bančništvu (v nadaljevanju Zban) bo postopoma prešel na Banko Slovenije - najkasneje v roku petih let od uveljavitve Zban, ko morajo HKS dokončno uskladiti svoje poslovanje z določbami Zban.

Nadzor finančnih institucij v Sloveniji poteka v treh institucijah.

Agencija za trg vrednostnih papirjev (v nadaljevanju ATVP) je samostojna in neodvisna pravna oseba, ki nadzira borzno posredniške družbe, družbe za upravljanje, investicijske sklade in nekatere druge institucije (KDD, Ljubljansko borzo itd.).

Urad RS za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju Urad) nadzira zavarovalnice, pozavarovalnice, družbe in podjetnike, ki opravljajo zavarovalne posle ter nekatere druge institucije (ZZZS – Enoto za prostovoljno zdravstveno zavarovanje, Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljevanju SDPZ) in zavarovalniški del Slovenske izvozne družbe (v nadaljevanju SID).

Za razliko od Banke Slovenije in ATVP, ki sta samostojni in neodvisni nadzorni instituciji, je Urad organiziran v okviru Ministrstva za finance.

Za primerjavo obsega nadzora navajamo v nadaljevanju nekaj podatkov o velikosti posameznega segmenta finančnega sistema.

V Sloveniji je konec leta 1998 delovalo 24 bank z bilančno vsoto 2.350 milijard (v nadaljevanju mia) SIT in 6 hranilnic z bilančno vsoto 9,5 mia SIT. Delež skupne bilančne vsote teh institucij v bruto domačem proizvodu (v nadaljevanju BDP) je konec leta 1998 znašal 72,4%, skupaj s HKS pa skoraj 74% BDP. Nadzor nad njimi je opravljal 38 zaposlenih v oddelku Nadzora bančnega poslovanja v okviru Banke Slovenije.

Delež bilančne vsote bank in hranilnic v BDP je konec leta 1998 znašal dobrih 72 %.

ATVP je konec leta 1998 nadzirala 42 borzno posredniških družb¹, 23 družb za upravljanje, 46 pooblaščenih investicijskih družb in 15 vzajemnih skladov. Borzni posredniki so po revidiranih podatkih na dan 31.12.1998 imeli za 108,9 mia SIT lastnih naložb (3,4% BDP), 13,1 mia SIT naložb v upravljanju (0,4% BDP), 416,5 mia SIT naložb na posredovanju (12,8% BDP). Bilančna vsota pooblaščenih investicijskih družb v višini 593 mia SIT je predstavljala 18,3% BDP (upoštevani so tudi neizkoriščeni lastninski certifikati), bilančna vsota vzajemnih skladov pa je s 4 mia SIT konec leta 1998 predstavljala 0,1% BDP.

V ATVP je bilo konec leta 1998 zaposlenih 23 oseb.

V Sloveniji je konec leta 1998 delovalo tudi 10 zavarovalnic, ZZZS, SDPZ, SID, 3 pozavarovalnice in 235 družb in podjetnikov, ki opravljajo zavarovalne posle, nadzira pa jih 8 zaposlenih v Uradu RS za zavarovalni nadzor. Bilančna vsota 10 zavarovalnic, ZZZS in SDPZ (brez SID) je po nerevidiranih podatkih 31.12.1998 je znašala 179 mia SIT, kar predstavlja 5,5% BDP. Skupaj s tremi pozavarovalnicami je bilančna vsota po nerevidiranih podatkih 31.12.1998 znašala 217 mia SIT.

¹

Vključenih je tudi 10 bank, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov z vrednostnimi papirji

Tabela 1: Število finančnih institucij

Vrsta finančne institucije	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998
Banke	33	31	28	24
Hranilnice	10	7	6	6
Hranilno kreditne službe	72	71	70	70
Borznoposredniške družbe*	44	46	43	42
Družbe za upravljanje	28	26	26	23
Pooblašcene investicijske družbe	68	72	60	46
Vzajemni skladi	18	15	15	15
Zavarovalnice**	12 +2	12 +2	12 +2	10 + 3
Pozavarovalnice	2	2	2	3

* Skupaj z 10 bankami, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov z vrednostnimi papirji

** Podatek, ki je dodan se nanaša na ZZS, SID in pri 31.12.1998 na SDPZ.

Vir: Banka Slovenije, ATVP, Urad RS za zavarovalni nadzor

2. IZPOLNJEVANJE TEMELJNIH NAČEL ZA UČINKOVIT BANČNI NADZOR

Temeljna načela so najpomembnejši globalni standard za regulativo in nadzor varnega in skrbnega poslovanja bank.

Temeljna načela za učinkovit bančni nadzor (v nadaljevanju: temeljna načela) so postala najpomembnejši globalni standard za regulativo ter nadzor varnega in skrbnega poslovanja bank. Temeljna načela, ki pomenijo minimum pogojev za opravljanje učinkovitega nadzora in s tem osnovo, na podlagi katere se lahko ocenjuje učinkovitost bančnih nadzornih režimov, so rezultat dela Baselskega komiteja in bančnih nadzornikov iz drugih (ne-G-10) držav.

Potreba po krepitvi nadzora nad bankami je postala še posebej očitna po številnih finančnih krizah v zadnjih letih, katerih osnovni razlog so bile po mnenju večine prav slabosti bančnih sistemov. Ker bančne in širše finančne krize niso omejene samo na državo, ki je krizno žarišče, temveč lahko prizadenejo tudi vse ostale države, je postalo spremljanje bančnih sistemov in zgodnje odkrivanje znakov kriz v njih ključnega pomena za nadzornike. Vse države, tako razvite, kot tiste na prehodu ali v razvoju, si morajo prizadevati za čimprejšnje in čimbolj celovito izpolnjevanje temeljnih načel in s tem učinkovito uporabo mednarodno priznanih in preizkušenih nadzornih metod, ki pomenijo najboljšo preventivo za zagotavljanje varnosti in stabilnosti bančnih sistemov.

Sprejetje finančnih reform in razvoj učinkovitega bančnega nadzora sta procesa, ki zahtevata za svoje udejanjenje daljše časovno obdobje. Kljub temu pa morajo nadzorni organi brez odlašanja ugotoviti pomanjkljivosti v svojih sistemih nadzora, identificirati med njimi najbolj problematične in si končno prizadevati za sprejem vseh potrebnih ukrepov, ki bi te pomanjkljivosti odpravili.

Temeljna načela lahko razdelimo na sedem poglavij:

- I. Pogoji za učinkovit bančni nadzor (1 načelo),
- II. Licenciranje in lastniška struktura (4 načela),
- III. Regulativa in zahteve za varno in skrbno poslovanje bank (10 načel),
- IV. Metode bančnega nadzora (5 načel),
- V. Zahteve po podatkih in informacijah (1 načelo),
- VI. Pooblastila nadzornikom (1 načelo),
- VII. Opravljanje bančnih storitev izven meja države (3 načela).

Prvi korak k popolni implementaciji temeljnih načel v vsaki državi je ocena trenutnega stanja skladnosti bančne regulative in nadzornega sistema države z načeli. Takšna ocena predstavlja podlago za sprejem ukrepov, ki naj bi odpravili neskladnosti, torej pomanjkljivosti v obstoječi regulativi in bančnemu nadzoru. Oceno izpolnjevanja lahko izdelajo države same ali različni zunanji ocenjevalci (npr. Svetovna banka, Mednarodni denarni sklad).

Prvi korak je ocena trenutnega stanja skladnosti regulative in nadzornega sistema z načeli.

V slabih dveh letih, ki sta minili od izdaje temeljnih načel², se je pokazala potreba po izdelavi bolj natančne metodologije za oceno njihovega izpolnjevanja. Temeljna načela naj bi sicer dopuščala določeno mero fleksibilnosti pri načrtovanju in izvedbi konkretnih ukrepov za njihovo uporabo v praksi, vendar mora biti njihovo tolmačenje vsaj v osnovi enotno. Že sama narava temeljnih načel namreč zahteva kvalitativno presojo njihovega izpolnjevanja, ki ne more biti povsem objektivna. Zavedati pa se je potrebno, da ocena izpolnjevanja načel ni sama sebi namen, temveč predstavlja sredstvo za doseg zelo pomembnega cilja, to je priprave strategije za izboljšanje sistema bančnega nadzora.

Predpogoji učinkovitega bančnega nadzora vključujejo konsistentne in stabilne makroekonomske politike, dobro razvito javno infrastrukturo, tržno disciplino, postopke za uspešno reševanje problemov v bankah ter mehanizme za zagotavljanje ustrezne zaščite pred sistemskim tveganjem. Čeprav bančni nadzorniki na izpolnjevanje naštetih predpogojev ne morejo neposredno vplivati, lahko pomanjkljivosti oz. slabosti na teh področjih pomembno zmanjšajo zmožnost za učinkovito uporabo temeljnih načel. Ocena učinkovitosti bančnega nadzora zato zahteva tudi presojo širšega makroekonomskega okolja v državi.

Ocena učinkovitosti bančnega nadzora zahteva tudi presojo širšega makroekonomskega okolja v državi.

Prva ocena izpolnjevanja temeljnih načel v Sloveniji je bila izdelana še v času veljavnosti stare bančne zakonodaje (zakon o bankah in hranilnicah) in je bila vključena v lansko Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja. Z omenjeno oceno se je Svet Banke Slovenije seznanil na seji 23.06.1998, s povzetkom implementacije temeljnih načel pa smo seznanili tudi banke v pismu 14.10.1998. Na podlagi Zban je bila izdelana nova ocena implementacije temeljnih načel, ki je podana v nadaljevanju in jo je Svet Banke Slovenije obravnaval na svoji seji 24.08.1999. Primerjava med obema ocenama kaže, da je »napredek« v izpolnjevanju posameznih načel v največji meri pogojen s sprejetjem Zban in spremljajočih podzakonskih aktov. Razlike izhajajo delno tudi iz dopolnjene metodologije ocenjevanja, ki je predvsem bolj podrobna in zahteva nekoliko bolj kritičen pristop k določanju stopnje usklajenosti sistema bančne regulative in nadzora s posameznimi načeli.

Pri večini načel, ki so v skladu z uporabljenimi metodologijami izpolnjena v veliki meri ali delno, so razlogi za nepopolno usklajenost v glavnem objektivne narave. Gre za primere, ko je načelo na deklaratorni ravni izpolnjeno, vendar njegovo izvajanje v praksi ovirajo dejavniki, kot so zadržki na strani tujcev zaradi obravnavanja Slovenije kot »tretje« (torej ne-EU) države, kratek čas po sprejetju nove bančne zakonodaje, ki daje bankam prilagoditveno obdobje za izvajanje posameznih zakonskih določb, ipd.

Vsekakor nas čaka še veliko dela pri pripravi in praktičnem izvajanju nove podzakonske regulative na področjih, ki se pri naših bankah šele razvijajo ali ki so bila z nadzornega vidika dosedaj slabše pokrita (tržna, operativna tveganja, konsolidirani nadzor...). Pregled izpolnjevanja temeljnih načel je kot indikator stanja v našem bančnem sistemu lahko dobro vodilo za naše nadaljnje nadzorne akcije.

Pregled izpolnjevanja temeljnih načel je vodilo za nadzorne akcije.

2.1. Pogoji za učinkovit bančni nadzor

Načelo 1(1): V učinkovitem sistemu bančnega nadzora morajo imeti institucije, ki se ukvarjajo z bančnim nadzorom, jasno opredeljene odgovornosti in cilje.

² Temeljna načela je izdal Baselski komite septembra 1997, mednarodna finančna skupnost jih je potrdila na letni konferenci Mednarodnega denarnega sklada v Hong Kongu oktobra 1997. Aprila 1998 je Baselski komite začel z raziskavo stopnje izpolnjevanja temeljnih načel po posameznih državah, v kateri je aktivno sodelovalo več kot 120 držav, med njimi tudi Slovenija. Izsledki raziskave so bili osrednja tema pogovorov na Mednarodni konferenci bančnih nadzornikov v Sydneyu oktobra 1998.

Ocena:

Izpolnjeno. BS uresničuje cilje, določene s svojim poslanstvom, prek izvrševanja zakonsko opredeljenih pristojnosti in odgovornosti. Okvir delovanja BS je načrtan z ZBS in Zban ter podzakonskimi akti. Odprta in redna komunikacija z bankami prispeva k širitvi etičnih načel poslovanja na vseh ravneh odločanja, večanju konkurenčnosti bank in stabilnosti finančnega sistema.

Načelo 1(2): Nadzorne institucije morajo imeti operativno samostojnost in ustrezne zmogljivosti (profesionalni kadri, ustrezna materialna stimulacija).

Ocena:

V veliki meri izpolnjeno. BS je neodvisna, samostojna institucija, ki razpolaga s potrebnimi finančnimi resursi za izvajanje njenih nalog oz. pooblastil na področju nadzora nad bankami, medtem ko je zagotavljanje ustrezne profesionalne kadrovske zasedbe stalni problem zaradi fluktuacije kadrov in nekoliko nižjih plač v primerjavi z nekaterimi finančnimi institucijami. Kljub temu se je oddelek v zadnjem času kadrovsko precej okreplil.

Načelo 1(3): Potreben je tudi primeren pravni okvir, ki določa pravila za ustanavljanje bank in njihov stalni nadzor.

Ocena:

Izpolnjeno. Zban ureja postopek in pravila licenciranja ter nadzora nad bankami in na ta način opredeljuje okvir za delovanje BS.

Načelo 1(4): Potreben je tudi primeren pravni okvir, ki določa ..., pooblastila za usklajevanje poslovanja s predpisi, z načeli varnega in skrbnega poslovanja ...

Ocena:

Izpolnjeno. Obstaja pravni okvir, ki omogoča BS nadzor, ali banke spoštujejo pravila o obvladovanju tveganj in izreka ukrepe nadzora, če so ta pravila kršena.

Načelo 1(5): Potreben je tudi primeren pravni okvir, ki določa ... pravno zaščito nadzornikov.

Ocena:

Izpolnjeno. Pravna zaščita nadzornikov izhaja iz splošnih načel odškodninskega prava, vendar BS nima dodatnega zavarovanja za zaščito svojih aktivnosti v primeru stroškov obrambe le-teh. Glede na prakso in pravni red v državi dodatno zavarovanje ni potrebno.

Načelo 1(6): Izdelani morajo biti postopki za izmenjavo informacij med nadzorniki in zagotovitev zaupnosti podatkov.

Ocena:

V veliki meri izpolnjeno. Izmenjava informacij med nadzorniki je zakonsko urejena v okviru poglavja ZBan o sodelovanju BS z domačimi in tujimi nadzornimi organi, njen predpogoj je obveznost varovanja zaupnih podatkov. Izmenjava informacij s tujimi nadzornimi organi v praksi ne poteka zadovoljivo, saj zaradi različnih pravnih oz. zakonskih ovir na strani tujcev BS z njimi nima sklenjenih sporazumov o sodelovanju, ki pomenijo pravno-formalno osnovo za sodelovanje.

2.2. Licenciranje in lastniška struktura

Načelo 2: Jasno je treba opredeliti vrste dejavnosti, ki jih lahko opravljajo banke, ki potrebujejo dovoljenje za poslovanje in so nadzirane s strani pristojne nadzorne institucije. Uporabo imena »banka« je potrebno nadzirati.

Uporabo imena "banka" je potrebno nadzirati.

Ocena:

Izpolnjeno. Zban jasno definira bančne in druge finančne storitve in omejuje opravljanje bančnih storitev na banke, kar je pogojeno s pridobitvijo dovoljenja BS in je predmet kontinuiranega nadzora s strani BS.

Načelo 3: Institucija, ki podeljuje dovoljenja za ustanavljanje bank, mora imeti pravico določitve kriterijev in zavrnitve zahteve za izdajo dovoljenja družbam, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev. Postopek licenciranja mora vključevati najmanj oceno lastniške strukture banke, uprave in najvišjega managementa, operativnega poslovnega načrta, notranje revizije ter načrtovanega finančnega položaja banke, skupaj z njeno kapitalno osnovo. V primeru, da je predvideni lastnik ali matična organizacija tuja banka, je potrebno pridobiti predhodno soglasje pristojne nadzorne institucije iz te države.

Ocena:

Izpolnjeno. BS izdaja dovoljenja za poslovanje bank, določa natančnejše pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za pridobitev dovoljenja, presoja o razlogih za zavrnitev oziroma prenehanje dovoljenja in ima v določenih primerih pravico odvzeti dovoljenje banki ali/ in njenim članom uprave. Postopek licenciranja preprečuje, da bi na slovenski bančni trg vstopile banke, neusposobljene za opravljanje sofisticiranih finančnih poslov ali nepripravljene poslovati varno in pošteno. Za licenciranje tujih podružnic je bistvenega pomena mnenje domače pristojne nadzorne institucije, ki presodi, ali organizacija podružnice, njeno upravljanje in finančni položaj ustrezajo načrtovanemu obsegu njenega poslovanja.

Načelo 4: Bančni nadzorniki morajo imeti pravico do pregleda in zavrnitve kateregakoli predloga za prenos pomembnih lastniških deležev ali kontrolnih vplivov v obstoječih bankah na druge osebe.

Ocena:

Izpolnjeno. BS preko mehanizma izdajanja dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža vpliva na upravljalno strukturo bank. Zakon sicer ne predvideva pridobitve predhodnega dovoljenja BS za kvalificirani delež v banki oz. za presežanje drugih zakonsko določenih pragov imetništva v kapitalu ali glasovalnih pravicah banke, vendar sankcionira nezakonito pridobitev delnic s prepovedjo uresničevanja glasovalnih pravic iz teh delnic. Na ta način BS učinkovito preprečuje položaje, v katerih bi določena oseba pravice upravljanja, pridobljene iz delnic, s katerimi bi dosegla kvalificirani delež, zlorabila tako, da bi banko pripravila do poslovanja v nasprotju s pravili o obvladovanju tveganj oz. da bi onemogočila oziroma bistveno otežila nadzor nad banko.

Načelo 5: Bančni nadzorniki morajo imeti pravico določiti kriterije za pregled večjih prevzemov ali naložb s strani bank in zagotoviti, da korporacijske povezave ali strukture ne izpostavljajo banke čezmernim tveganjem ali da ne ovirajo učinkovitega nadzora.

Korporacijske povezave ali strukture ne smejo izpostavljati banke čezmernim tveganjem in ovirati učinkovitega nadzora.

Ocena:

Izpolnjeno. BS na podlagi zakonskega pooblastila vpliva na naložbeno politiko bank. Naložbe v kapital nefinančnih organizacij in nepremičnine so omejene z zakonom, ki prepoveduje tudi vzajemno kvalificirano imetništvo bank in drugih finančnih organizacij. Kapitalske in upravljske povezave bank z drugimi bankami so predmet presoje BS ob odločanju za izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža, pri čemer sta osnovna kriterija presoje vpliv na tveganost poslovanja banke in opravljanje nadzora nad njo.

2.3. Regulatorna in zahteve za varno in skrbno poslovanje bank

Načelo 6: **Nadzorniki bank morajo za banke določiti minimalne zahteve po kapitalu oziroma kapitalski ustreznosti, ki odsevajo tveganja, ki jih banke prevzemajo, in definirati sestavine kapitala, upoštevajoč njihovo sposobnost absorbiranja izgub. Za mednarodno aktivne banke kapitalske zahteve ne smejo biti manjše, kot so določene v Baselski kapitalski listini (Basel Capital Accord).**

Ocena:

V veliki meri izpolnjeno. Določanje kapitalskih zahtev za kreditna tveganja je v Sloveniji usklajeno z mednarodno prakso. Čeprav novi zakon o bančništvu daje BS pooblastilo tudi za predpisovanje kapitalskih zahtev za valutna in ostala tržna tveganja, je BS zaenkrat definirala samo metodologijo ugotavljanja potrebnega kapitala za pokrivanje valutnih tveganj. Uporaba določil glede valutnega tveganja je odložena na 30.06.2000, saj nove kapitalske zahteve pomenijo dodatno obremenitev za banke. Krajše prehodno obdobje tako omogoča bankam prilagajanje novim zahtevam in jim daje možnost za izgradnjo ustrezne informacijske podpore, ki je nujna za dnevno spremljanje pozicij in ovrednotenje tveganj. BS bo kapitalske zahteve za tržna tveganja predvidoma določila v letu 2000. Majhen obseg trgovanja v naših bankah in posledično tveganj iz teh naslov zaenkrat ne opravičuje zahteve po uporabi standardnega modela za merjenje kapitalskih zahtev za tržna tveganja in z njo povezanih posegov v informacijske sisteme bank, še posebej ob upoštevanju vseh drugih novih zahtev, ki jih morajo banke izpolnjevati po sprejetju novega zakona. Konsolidirani nadzor kapitala in kapitalske ustreznosti je prav tako dobil pravno podlago z novim bančnim zakonom, njegovo izvajanje je vezano na sprejem podzakonskega predpisa o konsolidiranem nadzoru.

Načelo 7: **Bistveni del vsakega sistema nadzora je neodvisno ovrednotenje politik banke, njene prakse ter postopkov pri odobranju kreditov in naložbenih odločitvah ter tekočega upravljanja kreditnega in naložbenega portfelja.**

Ocena:

Izpolnjeno. Politika, praksa in postopki odobranja kreditov in naložb v bankah so podvrženi najprej zakonskim normam, nato ocenam tveganosti in pridobivanju zavarovanj pred tveganji, ki jih zahtevajo podzakonski akti Banke Slovenije in končno še tistim vodilom, ki si jih zaradi zagotavljanja varnosti in donosnosti poslovanja banke interno predpisujejo. Enako velja za tekoče upravljanje kreditnega in naložbenega portfelja. Zaradi visokega deleža, ki ga v poslovanju slovenskih bank predstavlja kreditiranje, le-to pomeni tudi enega najpomembnejših predmetov ocenjevanja on-site nadzora BS.

Načelo 8: **Bančni nadzorniki se morajo prepričati, ali imajo banke vpeljane in so zveste politikam, praksi in postopkom pri ovrednotenju kvalitete terjatev ter oblikovanju rezervacij za primere izgub.**

Ocena:

Izpolnjeno. Politike, prakse in postopki za oceno kvalitete terjatev se spremljajo prek preverjanja poročil, ki jih banke pošiljajo BS ter pregledov poslovanja v bankah. Enako velja za ugotavljanje zadostnosti oblikovanja rezervacij glede na tveganja, ki so jim

banke izpostavljene. Ocena kvalitete terjatev in oblikovanje rezervacij sta dejansko in pravno zelo tesno povezana.

Načelo 9: Bančni nadzorniki se morajo prepričati, ali imajo banke ustrezne upravljalne informacijske sisteme, ki jim omogočajo identificirati koncentracijo znotraj portfelja, prav tako morajo določiti limite, s katerimi omejijo izpostavljenost do posameznih oseb ali skupin povezanih oseb.

Ocena:

Izpolnjeno. Bančni nadzorniki se s spremljavo poročil o upravljanju s kreditnim portfeljem in s kontrolo kreditnega portfelja v bankah seznanjajo z ustreznostjo informacijskih sistemov v bankah, ki morajo omogočiti identifikacijo koncentracij znotraj portfeljev. Omejevanje največjih dopustnih izpostavljenosti je usklajeno z mednarodno prakso, saj je novi zakon o bančništvu razširil spremljanje izpostavljenosti tudi na skupine povezanih oseb in določil omejitve vsote vseh velikih izpostavljenosti glede na kapital bank. BS ima zakonsko pooblastilo za konsolidirani nadzor, ki se bo začel izvajati po sprejetju ustreznega podzakonskega predpisa.

Načelo 10: Da bi preprečili zlorabe, ki izhajajo iz kreditiranja oseb v posebnem razmerju z banko in drugih z banko povezanih oseb, morajo bančni nadzorniki zahtevati od bank, da kreditiranje takšnih oseb ne poteka pod ugodnejšimi pogoji od tržnih, da so taki krediti učinkovito spremljani in da obstajajo primerni načini za nadzor ali zmanjšanje tveganja.

Kreditiranje z banko povezanih oseb ne sme potekati pod ugodnejšimi pogoji od tržnih.

Ocena:

V veliki meri izpolnjeno. Restriktivna obravnava kreditov osebam v posebnem razmerju z banko in z njimi povezanim osebam je zagotovljena prek zahteve po predhodni obravnavi takšnega kreditiranja na nadzornih svetih bank. Zakon kot tudi podzakonski akti BS zavezujejo banke k učinkoviti spremljavi kreditiranja povezanih oseb in primernemu obvladovanju tveganj iz tega naslova. BS ne zahteva od bank posebnih postopkov, ki bi preprečili koristi iz priprave oz. odobravanja kreditnih zahtevkov.

Načelo 11: Bančni nadzorniki morajo zagotoviti, da banke pri svojih mednarodnih kreditnih in naložbenih aktivnostih uporabljajo ustrezne politike in postopke za identifikacijo, spremljanje in nadzor deželnega in transfernega tveganja ter da zagotavljajo ustrezne rezervacije za takšna tveganja.

Ocena:

Izpolnjeno. Postopki obvladovanja deželnega tveganja so predmet zakonskega urejanja, podzakonskih predpisov, internih aktov bank ter nadzora BS, ki presoja, ali se pravila glede merjenja tega tveganja in oblikovanja rezervacij zanj spoštujejo v praksi.

Načelo 12: Bančni nadzorniki morajo zagotoviti, da imajo banke sisteme za merjenje, spremljanje in ustrezno kontrolo tržnih tveganj; nadzorniki morajo imeti pooblastila za določitev posebnih limitov in/ali posebnih kapitalskih zahtev za izpostavljenost tržnim tveganjem.

Ocena:

Delno izpolnjeno. BS sicer ima zakonsko pooblastilo za predpis kapitalskih zahtev za tržna tveganja, ki pa ga zaenkrat ni izkoristila (razen za valutna tveganja). Nadzor nad obvladovanjem tržnih tveganj s strani BS je vzpostavljen, vendar ne vsebuje vseh potrebnih elementov. Zaradi majhnega obsega trgovanja in tržnih tveganj v slovenskih bankah se je BS v dosedanji regulativi poslužila priporočil za opravljanje poslov trgovanja in zavarovanj pred tržnimi tveganji ter predpisala način vrednotenja tržnih vrednostnih papirjev. V prihodnosti bo potrebno še dodatno izobraževanje nadzornikov na tem področju.

V bankah mora potekati celovit proces upravljanja s tveganji.

Načelo 13: Bančni nadzorniki morajo zagotoviti, da v bankah poteka celovit proces upravljanja s tveganji (nadzorovan s strani uprave banke in višjega managementa), ki omogoča ugotavljanje, merjenje, spremljanje in nadzor vseh ostalih materialnih tveganj in, kjer je to potrebno, zahtevati izločitev kapitala za te namene.

Ocena:

V veliki meri izpolnjeno. Novi zakon o bančništvu ureja spremljanje tveganj in dolžnost zavarovanja pred njimi. Poleg podzakonskih aktov obligatorne narave, ki se v pretežni meri nanašajo na kvantitativno upravljanje s tveganji, je BS izdala obsežna priporočila bankam za upravljanje s kreditnim, likvidnostnim, obrestnim, valutnim in nekaterimi drugimi tveganji. Priporočila vsebujejo bistvene kvalitativne elemente, ki naj bi jih banke upoštevale pri določanju svojih politik in postopkov za obvladovanje tveganj vseh vrst in so hkrati usmeritev za delo inšpektorjev. BS zaenkrat zahteva od bank izločanje kapitala le za kreditno tveganje (od 30.06.2000 pa še za valutno tveganje).

Načelo 14: Bančni nadzorniki morajo zagotoviti, da imajo banke vzpostavljen notranji nadzor, ki je primeren glede na naravo in obseg njihovega poslovanja. Le-ta mora obsegati postopke delegiranja pooblastil in odgovornosti; ločitev funkcij sprejemanja obveznosti, izplačevanja sredstev, obračunavanja sredstev in obveznosti do virov sredstev; usklajevanje teh procesov; varovanje premoženja; in neodvisno notranjo in zunanjo revizijo ter postopke za preverjanje usklajenosti delovanja s temi zahtevami, kot tudi zakoni in drugimi predpisi.

Ocena:

Izpolnjeno. BS priporoča, v okviru zakonskih pooblastil za urejanje posameznih segmentov bančnega poslovanja pa tudi zahteva, da imajo banke celovito in učinkovito organizirane mehanizme notranje kontrole. Uprava banke mora poskrbeti za opredelitev, spremljavo in nadzor tveganj, postavitev ustreznih postopkov notranjih kontrol, zagotavljanje širokega upoštevanja notranjih kontrol v dnevni bančni praksi ter pravočasno identifikacijo in analizo neugodnih vplivov na bančno poslovanje, že glede na njena vodstvena zakonska pooblastila in odgovornosti. BS ne izdaja posebnih podzakonskih aktov, s katerimi bi urejala delovanje notranje revizije, vendar v primeru ugotovljenih nepravilnosti z nadzornimi ukrepi v skladu z bančnim zakonom od bank zahteva, da vzpostavijo učinkovite notranje nadzorne mehanizme. Izdelala pa je priporočila za vzpostavitev in izvajanje sistema notranjega nadziranja v bankah.

Načelo 15: Bančni nadzorniki morajo zagotoviti, da imajo banke ustrezno politiko, prakso in postopke, ki pospešujejo visoke etične in profesionalne standarde v finančnem sektorju, skupaj s pravilom »spoznaj svojega klienta«. Preprečevati morajo, da bi banke, namerno ali nenamerno, služile kriminalni dejavnosti.

Ocena:

Izpolnjeno. BS ob ocenjevanju etičnosti in profesionalnosti poslovanja bank sledi predvsem postavitvi notranjega nadzora in ugotovitvam notranjih in zunanjih revizorjev. Različni zakoni od BS zahtevajo ukrepanje v primeru suma pranja denarja in storitve drugih kaznivih dejanj.

2.4. Metode bančnega nadzora

Nujna je kombinacija on-site in off-site nadzora.

Načelo 16: Učinkovit sistem nadzora nad bankami mora biti kombinacija zunanjega (on-site) in notranjega (off-site) nadzora.

Ocena:

Izpolnjeno. Celovit nadzor nad bankami zagotavlja BS z izvajanjem on-site in off-site

nadzora, ki med seboj sodelujeta in se sinergetsko dopolnjujeta, na ta način pa se uresničuje tudi strategija oddelka Nadzora bančnega poslovanja oziroma njegovi strateško postavljeni cilji.

Načelo 17: Bančni nadzorniki morajo imeti redne stike z bančnim managementom in morajo razumeti delovanje nadzorovanih institucij.

Ocena:

Izpolnjeno. Nadzorniki BS se zavedajo, da njihovo nenehno sodelovanje z vodstvi bank ni obveza, ki bi jo lahko predpisoval zakon, ampak nujnost, ki sodi med standarde učinkovitega nadzora. Njihovo razumevanje poslovanja bank je osnova za preventivne in korektivne nadzorne akcije ter ukrepe.

Načelo 18: Bančni nadzorniki morajo imeti možnost zbiranja, pregledovanja in analiziranja supervizijskih poročil in statističnih podatkov bank na solo in konsolidirani osnovi.

Ocena:

Izpolnjeno. Zakonsko pooblastilo BS za zbiranje in pregledovanje poročil bank je v podzakonskih aktih z opredelitvijo rokov, vsebine in načina poročanja še podrobneje razdelano. Poročanje bank zagotavlja BS ogromno bazo podatkov, predelava le-teh v namensko usmerjene informacije pa pomeni osnovo za razumevanje položaja bank in nadzorno ukrepanje v primeru potreb. Konsolidirano poročanje o stanju kapitala, kapitalske ustreznosti, izpostavljenosti, neizravnanih postavk ter naložb v kapital nefinančnih organizacij bo sledilo po sprejetju sklepa o konsolidiranem nadzoru bank.

Načelo 19: Bančni nadzorniki morajo imeti možnost neodvisne ocene supervizijskih informacij prek pregledov poslovanja bank ali ob pomoči zunanjih revizorjev.

Ocena:

Izpolnjeno. BS pridobiva in ocenjuje informacije o poslovanju bank, ko izvaja off-site in on-site nadzor. Enkrat letno prejme revidirana letna poročila bank. Tako kot je BS neodvisna v oceni podatkov, ki jih pridobi z obema izvornima načinoma nadzora (off-site, on-site), je v celoti neodvisna pri ocenjevanju podatkov, ki jih pridobi s poročili revizorjev.

Načelo 20: Bistveni element bančnega nadzora je možnost nadzora bančnih skupin na konsolidirani osnovi.

Pomembna je možnost nadzora bančnih skupin na konsolidirani osnovi.

Ocena:

Delno izpolnjeno. Po sprejetju sklepa o konsolidiranem nadzoru bank bo nadrejena banka morala sestavljati konsolidirane računovodske izkaze in konsolidirano poročati o obvladovanju tveganj. Konsolidirani nadzor nad bankami v bančnih skupinah zakon o bančništvu dopolnjuje z nadzorom nad pravnimi osebami, povezanimi z banko. Možnost nadziranja tujih pravnih oseb, povezanih z banko, predvsem zaradi ovir v tuji zakonodaji, zaenkrat v praksi še ni omogočena. Izvajanje konsolidiranega nadzora je ena od najzahtevnejših nalog nadzornikov, zato je prioriteta aktivnost usposabljanje nadzornikov na tem področju.

2.5. Zahteve po podatkih in informacijah

Načelo 21: Bančni nadzorniki se morajo prepričati, ali vsaka banka vodi ustrezne evidence v skladu s konsistentno računovodsko politiko in prakso, kar jim omogoča pridobiti resničen in pošten

vpogled v finančni položaj banke in donosnost njenega poslovanja, ter, ali banka redno objavlja finančne izkaze, ki pošteno odlikavajo njen položaj.

Ocena:

Izpolnjeno. Zakonsko in podzakonsko urejanje računovodskega obravnavanja bančnega poslovanja je podlaga za oblikovanje računovodskih politik in prakse v bankah. Nadzor BS in zunanja revizija preverjata konsistentnost in pravilnost uporabljenih računovodskih politik in postopkov ter poštenost in verodostojnost računovodskih izkazov.

2.6. Pooblastila nadzornikom

Načelo 22: Bančni nadzorniki morajo imeti na voljo ustrezne nadzorne ukrepe, s katerimi sprožijo korektivne akcije v primerih, ko banke ne izpolnjujejo supervizijskih zahtev (kot na primer minimalnega koeficienta kapitalске ustreznosti), ko banke kršijo predpise, oziroma, ko so bančni vlagatelji kako drugače ogroženi. V izrednih okoliščinah naj bi sem spadala tudi možnost za odvzem bančne licence ali predlog za njen odvzem.

Ocena:

Izpolnjeno. BS ima na voljo dve vrsti instrumentov, s katerimi skrbi za spoštovanje pravil varnega in skrbnega poslovanja. Pri regulativnem delovanju BS gre za izdajo podzakonskih aktov, v katerih BS bolj podrobno opredeljuje način in postopke izvajanja zakonskih določil. Drugi sklop mehanizmov je nadzorne narave. BS opravlja nadzor nad bankami, del katerega je tudi izrekanje ukrepov nadzora, ki segajo od odreditve odprave kršitev do odvzema dovoljenja banki za opravljanje bančnih storitev.

2.7. Opravljanje bančnih storitev izven meja države

Načelo 23: Bančni nadzorniki morajo opravljati globalni konsolidirani nadzor nad svojimi mednarodno aktivnimi bančnimi organizacijami tako, da spremljajo in uporabljajo ustrezna supervizijska pravila za vse vidike dejavnosti teh organizacij, predvsem za njihove tuje podružnice in hčerinske družbe v tujini.

Ocena:

Delno izpolnjeno. BS ima možnost opravljati kontrolo podružnic in hčerinskih bank slovenskih bank v tujini preko kontrole poročil in druge dokumentacije, ki jo nadzorniki centralne banke zahtevajo od matične domače banke ter delno tudi preko neposrednega opravljanja pregledov v tujini na podlagi neformalnih sporazumov o sodelovanju s tujimi nadzornimi organi. Globalnega konsolidiranega nadzora v praksi še ni moč izvajati, saj ga onemogočajo predvsem pravne in zakonske ovire v tujih državah, kot tudi pomanjkljiva usposobljenost domačih nadzornikov za tovrstne naloge.

Nujno je navezovanje stikov in izmenjava informacij z drugimi nadzornimi institucijami.

Načelo 24: Ključni element konsolidiranega nadzora je navezovanje stikov in izmenjava informacij z drugimi različnimi nadzornimi institucijami, predvsem z nadzorniki iz držav gostiteljic.

Ocena:

V veliki meri izpolnjeno. Sodelovanje s tujimi nadzornimi institucijami pri nadzoru bank v tujini doslej, kljub poskusom BS, še ni bilo vzpostavljeno v formalni obliki. Novi zakon o bančništvu je odpravil vse večje ovire, ki so onemogočale izmenjavo informacij med BS in tujimi nadzornimi organi, njegova določila pa praktično pomenijo pooblastilo za vzpostavitev načela kontrole domače države, ki bo v celoti zaživel s polnopravno vključitvijo Slovenije v EU. Oviro za popolnejšo izpolnitev praviloma predstavlja zakonodaja v državah gostiteljicah.

Načelo 25: Bančni nadzorniki morajo zahtevati, da se dejavnost tujih bank v njihovi državi opravlja po enakih standardih, kot veljajo za domače institucije, imeti morajo pooblastilo za izmenjavo informacij z nadzorniki domače države zaradi opravljanja nadzora na konsolidirani osnovi.

Ocena:

Izpolnjeno. Podružnice tujih bank v Sloveniji morajo pri svojem poslovanju upoštevati enaka pravila, kot veljajo za slovenske banke. Tudi nadzor nad njimi vrši BS, s čimer je zagotovljeno nediskriminatorno obravnavanje domačih in tujih bank pri nas. Z dnevom polnopravnega članstva Slovenije v EU bosta za podružnice bank držav članic začela veljati načelo enotne bančne licence in načelo kontrole domače države, ki zagotavljata spoštovanje enotnih evropskih standardov bančnega poslovanja tujih bančnih entitet pri nas. Do takrat naj bi bile odpravljene tudi pravne ovire v tujih državah za sodelovanje z njihovimi nadzorniki tudi v formalni obliki.

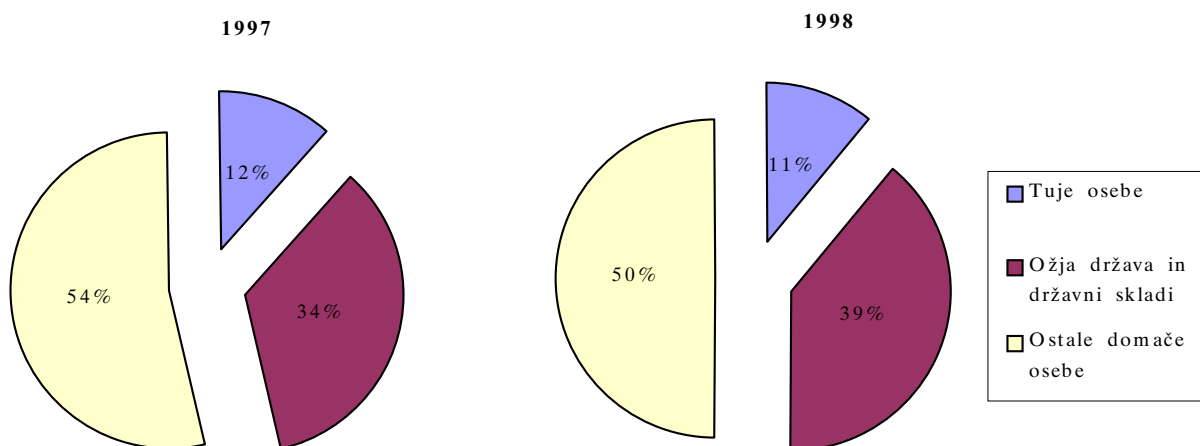
3. LASTNIŠKA STRUKTURA BANČNEGA SEKTORJA IN ZAČETKI PRIVATIZACIJE

Banke v Sloveniji so pretežno v zasebni lasti. Izjeme so prva in tretja največja banka (po bilančni vsoti) - Nova Ljubljanska banka (v nadaljevanju NLB) in Nova Kreditna banka Maribor (v nadaljevanju NKBM), ki sta bili podržavljeni ob sanaciji in Slovenska investicijska banka, d.d. v nekaj manj kot 21% neposrednem državnem lastništvu. Poštna banka Slovenije d.d. je v posredni državni lasti.

Slovenske banke so pretežno v zasebni lasti.

Hranilnice so v celoti v lasti zasebnih domačih lastnikov.

Slika 1: Lastniška struktura bančnega sektorja po stanju na dan 31.12.1997 in 31.12.1998, merjena po lastniškem kapitalu³

Vir: Banka Slovenije

Višina tujega lastniškega kapitala se je iz 26,6 mia SIT na dan 31.12.1997, povečala 31.12.1998 na 28,6 mia SIT (7,5% nominalno), lastniški kapital pa iz 226,0 mia SIT (31.12.1997) na 255,0 mia SIT (31.12.1998), kar predstavlja 12,8% nominalen porast. Višja rast celotnega lastniškega kapitala od rasti tujega lastniškega kapitala, je vplivala na padec deleža tujih delničarjev v slovenskih bankah, vendar je bil padec nižji od 1%.

³ Lastniški kapital je seštevek vpisanega kapitala in ustanovitvenih vlog hranilnic, vplačanega presežka kapitala, rezerv banke, revalorizacijskega popravka kapitala, prenesenega čistega dobička ali izgube prejšnjih let, čistega dobička ali izgube poslovnega leta z odštetim vpisanim, a ne vplačanim kapitalom in odkupljenimi lastnimi delnicami.

**Posredni delež države
v lastniškem kapitalu
se je povečal.**

Državno lastništvo (pri katerem je upoštevano tudi posredno državno lastništvo) se je od 31.12.1997, ko je znašalo 77,1 mia SIT, zvišalo 31.12.1998 na 99,8 mia SIT, kar predstavlja nominalen porast 29,5%. Ker je lastniški kapital porasel manj - za 12,8%, je to vplivalo na povečanje deleža države v lastniškem kapitalu 31.12.1998 glede na 31.12.1997. Pri dveh bankah se je posredni delež države v lastniškem kapitalu povečal nad 20 odstotnih točk vsaki (zaradi povečanja lastniškega deleža bank v državni lasti).

**Privatizacija državnih
bank bo potekala
postopno.**

Po uspešnem zaključku sanacije dveh državnih bank julija 1997, ki je bila pri Ljubljanski banki d.d., uvedena z odločbo Banke Slovenije januarja 1993 in Kreditne banke Maribor d.d., ki je bila uvedena marca 1993, se bo v letu 1999 začela privatizacija. Privatizacija NLB in NKBM s skupnim skoraj 40% tržnim deležem, bo potekala postopno. V prvi fazi je predvidena privatizacija obeh bank do višine 30% državnega deleža v kapitalu. Konkretni načini privatizacije obeh bank bodo različni, vendar bo pri obeh bankah 10% delnic v lasti Republike Slovenije prenešen na Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter Slovenski odškodninski sklad.

Prve faza privatizacije bo predvidoma izpeljana do konca leta 1999.

Poleg prenosa delnic v prvi pokojninski sklad za zapiranje privatizacijske vrzeli, NLB načrtuje prodajo delnic, ki so v lasti države na tujih finančnih trgih, kar bo izpeljano preko izdaje globalnih potrdil o lastništvu (GDR) na osnovi deponiranih delnic NLB pri tuji skrbniški banki. Poleg tega bo potekala dokapitalizacija banke z izdajo novih delnic, ki jih bo banka ponudila domačim investitorjem.

Za razliko od NLB, ki želi v procesu privatizacije konsolidirati svojo bančno skupino, želi NKBM 20 odstotkov kapitala prodati strateškemu partnerju.

4. ORGANIZACIJA IN NALOGE ODDDELKA NADZORA BANČNEGA POSLOVANJA

**Oddelek nadzora
bančnega poslovanja
ima tri odseke.**

Nadzor bančnega poslovanja je bil ustanovljen v Banki Slovenije v začetku aprila 1992. Oddelek se organizacijsko deli na tri odseke:

- Izdajanje dovoljenj
- Analize bančnega poslovanja (off-site)
- Izvajanje kontrole bančnega poslovanja (on-site)

Ob ustanovitvi oddelka je bilo v oddelku 15 zaposlenih, konec junija 1999 pa 36. Od skupno 36 zaposlenih jih je pet v vodstvu oddelka, v odseku analize bančnega poslovanja je bilo konec junija 1999 skupaj z vodjo zaposlenih 14 delavcev, v odseku izvajanje kontrole bančnega poslovanja 15 in v odseku izdajanje dovoljenj dva zaposlena. Po uveljavitvi novega Zban je prevzel oddelek še nove naloge (nadzor hranilno kreditnih služb, nadzor na konsolidirani osnovi itd.), zato se bo število zaposlenih do konca leta 1999 povečalo na 40, kar pa je še vedno pod načrtovanim številom.

Poleg skrbnega kadrovanja novih sodelavcev v Nadzoru bančnega poslovanja, od katerih ima 27 zaposlenih fakultetno izobrazbo, je zelo veliko pozornosti namenjene izobraževanju. V Nadzoru bančnega poslovanja so zaposleni usposobljeni strokovnjaki, ki so sposobni soočati se z novimi izzivi in vse večjimi zahtevami okolja, kar je doseženo s prepletanjem praktičnih izkušenj in dopolnjevanjem teoretičnih spoznanj bodisi na podiplomskem študiju, bodisi s krajšimi izobraževalnimi oblikami. Slednje je potekalo v obliki seminarjev, delavnic in študijskih obiskov.

Poglavitne naloge, ki jih opravljajo v posameznih odsekih so:*Izdajanje dovoljenj*

- priprava podzakonskih predpisov na področju izdajanja dovoljenj in soglasij,
- svetovanje pri izvajanju predpisov s področja izdajanja dovoljenj in soglasij,
- obdelovanje vlog in priprava poročil za izdajo dovoljenj in soglasij,
- priprava in razlaga odločb o izdanih dovoljenjih,
- kontrola izvajanja izdanih odločb itd.

Analize bančnega poslovanja (off-site)

- izdelovanje sistemske podlage za izvajanje nadzora bank in hranilnic,
- spremljanje mednarodnih priporočil na področju nadzora,
- svetovanje pri izvajanju finančne zakonodaje,
- izdelovanje navodil za uporabo računovodskih standardov in računovodsko svetovanje,
- kontroliranje poslovanja bank in hranilnic na podlagi predloženih poročil in druge dokumentacije,
- ukrepanje za odpravo nepravilnosti pri poslovanju bank in hranilnic in spremljanje odprave nepravilnosti,
- analiziranje poslovanja bank in hranilnic,
- sodelovanje z zunanjimi domačimi in tujimi institucijami,
- sodelovanje pri pripravah na kontrolo v bankah in hranilnicah,
- pravno svetovanje,
- računalniška obdelava podatkov itd.

Izvajanje kontrole bančnega poslovanja (on-site)

- priprava na kontrolo na podlagi predloženih poročil bank in hranilnic ter druge dokumentacije, ki so na voljo v oddelku,
- neposredno kontroliranje poslovanja v bankah in hranilnicah,
- ukrepanje za odpravo ugotovljenih nepravilnosti pri poslovanju bank in hranilnic,
- nadzorovanje izvajanja sprejetih ukrepov proti bankam in hranilnicam,
- svetovanje za izboljšanje poslovanja bank in hranilnic pri neposrednih pregledih,
- spremljanje bank in hranilnic (monitoring),
- pripravljane ukrepov za preprečevanje poslabšanja stanja v bankah in hranilnicah,
- sodelovanje pri ugotavljanju pogojev za uvedbo izredne uprave v bankah in hranilnicah,
- sodelovanje pri ugotavljanju pogojev za uvedbo prisilne likvidacije banke in hranilnice,
- sodelovanje pri ugotavljanju pogojev in odločanju o razlogih za stečaj banke in hranilnice,
- v izjemnih primerih upravljanje in vodenje bank in hranilnic,
- sodelovanje z domačimi in tujimi kontrolnimi organi,
- sodelovanje s tujimi revizijskimi hišami itd.

S sprejetjem novega bančnega zakona je oddelek nadzora bančnega poslovanja dobil nove naloge.

5. IZDAJANJE DOVOLJENJ

Sistem ustanavljanja bank sledi zahtevam iz direktiv Evropske unije (Prva bančna direktiva (77/780/EEC), Druga bančna direktiva (89/646/EEC) ter Post BCCI direktiva (95/26/EC).

Po direktivah je povzet tudi seznam finančnih storitev, med katerimi je specifična bančna storitev le sprejemanje depozitov od fizičnih in pravnih oseb ter dajanje kreditov iz teh sredstev za svoj račun.

Najnižji osnovni kapital za banko je 1 mia tolarjev.

Višina osnovnega kapitala je določena enotno v višini 1 mia SIT ne glede na vrsto bančnih storitev, kar pomeni odpravo dosedanjega sistema stopenjskih licenc. Za hranilnice je najnižji znesek osnovnega kapitala 186 mio SIT, enako bo po 5-letnem prilagoditvenem obdobju veljalo za HKS.

Banka je delniška družba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pridobila dovoljenje Banke Slovenije za opravljanje bančnih storitev.

Pogoji za izdajo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev so po novem vsebovani že v zakonu. Banki Slovenije je prepuščena le določitev kadrovskih, organizacijskih in tehničnih pogojev za opravljanje bančnih oz. drugih finančnih storitev. Zakon utemeljuje t.i. univerzalno bančno licenco, kjer je bankam z dovoljenjem za poslovanje omogočeno opravljati vse vrste bančnih storitev in nekatere vrste finančnih storitev.

Bančne storitve so naslednje finančne storitve:

Banke lahko opravljajo vse vrste bančnih poslov in nekatere vrste finančnih storitev.

- sprejemanje depozitov od fizičnih in pravnih oseb ter dajanje kreditov iz teh sredstev za svoj račun in
- storitve, za katere drug zakon določa, da jih smejo opravljati samo banke.

Bančne storitve lahko opravlja le:

1. banka oziroma hranilnica, ki za opravljanje teh storitev pridobi dovoljenje Banke Slovenije,
2. podružnica tuje banke, ki pridobi dovoljenje Banke Slovenije za ustanovitev,
3. banka države članice, ki v skladu z ZBan ustanovi podružnico na območju Republike Slovenije oziroma je v skladu s tem zakonom pooblaščen neposredno opravljati bančne storitve na območju Republike Slovenije.

Banke lahko opravljajo tudi druge finančne storitve, če za opravljanje teh storitev dobijo dovoljenje Banke Slovenije, in če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa zakon, ki ureja posamezne od drugih finančnih storitev.

Druge finančne storitve po ZBan so naslednje finančne storitve:

1. factoring,
2. finančni zakup (leasing),
3. izdajanje garancij in drugih jamstev,
4. kreditiranje, vključno s potrošniškimi krediti, hipotekarnimi krediti in financiranjem komercialnih poslov,
5. trgovanje s tujimi plačilnimi sredstvi, vključno z menjalniškimi posli,
6. trgovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti,
7. zbiranje, analiza in posredovanje informacij o kreditni sposobnosti pravnih oseb,
8. posredovanje pri prodaji zavarovalnih polic, po zakonu, ki ureja zavarovalništvo,
9. izdajanje in upravljanje s plačilnimi instrumenti (npr. plačilne in kreditne kartice, potovalni čeki, bančne menice),
10. oddajanje sefov,
11. posredovanje pri sklepanju posojilnih in kreditnih poslov,
12. storitve v zvezi z vrednostnimi papirji, po zakonu, ki ureja trg vrednostnih papirjev,
13. upravljanje pokojninskih oziroma investicijskih skladov po zakonu, ki ureja pokojninske oziroma investicijske sklade in
14. opravljanje poslov plačilnega prometa.

Banka lahko opravlja tudi naslednje pomožne bančne storitve:

- ki so neposredno povezane z opravljanjem bančnih storitev oziroma
- ki so povezane z upravljanjem z nepremičninami, z upravljanjem ali vodenjem sistema za obdelavo podatkov oziroma z opravljanjem podobnih poslov in imajo naravo pomožne dejavnosti v razmerju do glavne dejavnosti ene ali več bank.

Banka drugih dejavnosti ne sme opravljati.

Tuja banka lahko na ozemlju Republike Slovenije opravlja bančne storitve in druge finančne storitve samo preko podružnice. Tuja banka lahko na ozemlju Republike Slovenije ustanovi podružnico, če pridobi dovoljenje Banke Slovenije. Banka Slovenije lahko kot pogoj za izdajo dovoljenja za ustanovitev podružnice tuje banke zahteva, da tuja banka na ozemlju Republike Slovenije deponira določen denarni znesek oziroma drugo ustrezno finančno premoženje oziroma predloži drugo ustrezno zavarovanje, kot jamstvo za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih na območju Republike Slovenije.

Za podružnico tuje banke je potrebno dovoljenje Banke Slovenije.

Neomejeno dovoljenje za poslovanje 1999 (po določilih Zakona o bankah in hranilnicah) je imelo na dan 30.06.1999 15 bank (ena več kot 31.12.1998), od katerih je imelo 9 bank dovoljenje za opravljanje vseh poslov komercialnega in investicijskega bančništva, 6 le za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva.

Člani Sveta Banke Slovenije na podlagi mnenj članov Komisije Sveta Banke Slovenije za obravnavanje vlog in pripravo mnenj za izdajo dovoljenj za poslovanje bank in hranilnic v skladu z Zban odločajo o izdaji naslednjih dovoljenj:

- dovoljenj za opravljanje bančnih storitev,
- dovoljenj za opravljanje drugih finančnih storitev,
- dovoljenj za pridobitev kvalificiranega deleža,
- dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave banke,
- dovoljenj za združitev,
- dovoljenj za ustanovitev podružnice v tujini,
- dovoljenj za ustanovitev podružnice tuje banke v Republiki Sloveniji in
- dovoljenj za ustanovitev predstavništva tuje banke.

Mnenje za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke Svetu Banke Slovenije posreduje Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o izdaji dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke.

V letu 1998 je bilo izdano eno dovoljenje za poslovanje banke (v prvi polovici 1999 nobeno), za ustanovitev hranilnice pa nobeno. V prvem polletju 1999 je bilo izdano eno dovoljenje za ustanovitev podružnice tuje banke. Izdana so bila tri dovoljenja za pripojitev banke (vsa v letu 1998). V letu 1998 in prvi polovici 1999 so bila izdana tri soglasja oziroma dovoljenja za ustanovitev predstavništva tuje banke v Sloveniji (1 v letu 1998, 2 v letu 1999).

V Banki Slovenije izdali bankam in hranilnicam različna dovoljenja

Do uveljavitve Zban 20.02.1999 je bila v letu 1999 odobrena ena vloga za izdajo dovoljenja za opravljanje dodatnih bančnih poslov bank in hranilnic in izdani dve dovoljenji za opravljanje poslov z vrednostnimi papirji, eno v letu 1998, drugo v prvem polletju 1999.

V letu 1998 sta bili izdani dve soglasji domačemu delničarju za več kot 15% delež v banki, v prvem polletju 1999 pa sedem soglasij domačemu delničarju za več kot 15% delež v banki oziroma dovoljenj za kvalificirani delež večji od 10% kapitala banke.

Medtem ko je bilo največ soglasij v letu 1998 danih tujim delničarjem za solastništvo slovenskih bank, in sicer petnajst⁴ (v letu 1999 nobeno), je bilo v letu 1999 največ soglasij k imenovanju direktorja oziroma dovoljenj danih za opravljanje funkcije člana uprave banke (trinajst). V letu 1998 je soglasje k imenovanju direktorjev bank oziroma članov uprav pridobilo šest kandidatk oziroma kandidatov.

6. BANČNE SKUPINE

Že v poročilu o nadzoru bančnega poslovanja v letu 1997 in prvi polovici 1998 smo opozorili na nastanek bančnih skupin v letu 1997, ki pomenijo prvi pomemben korak h

Bančne skupine so prvi korak h konsolidaciji bančnega sektorja.

⁴ V skladu z Evropskim sporazumom je od 01.02.1999 tretma tujcev izenačen z domačimi delničarji.

konsolidaciji bančnega sektorja. Šele v letu 1998 pa so bili storjeni pomembnejši koraki k nadaljni konsolidaciji bančnega sektorja, saj je v zadnjih štirih mesecih leta 1998 poleg pripojitve Banke Creditanstalt d.d. k Banki Austrii d.d. Ljubljana, prišlo do dveh pripojitev, povezanih z bančnimi skupinami. Od 31.12.1998 v Sloveniji tako delujeta le še dve bančni skupini.

Po zakonu o bankah in hranilnicah so banke sestavljale bančno skupino, kadar je bila ena banka neposredno ali posredno udeležena v ustanovitvenem kapitalu druge banke z najmanj 40% deležem oziroma če neposredno ali posredno upravlja z drugo banko. V letu 1997 so nastale štiri bančne skupine:

- bančna skupina Banke Celje, v kateri je bila poleg Banke Celje še Hmezad banka d.d. Žalec,
- bančna skupina Nove Ljubljanske banke (NLB), v kateri so bile poleg NLB še Pomurska banka d.d., Murska Sobota; Koroška banka d.d., Slovenj Gradec; Banka Velenje d.d., Velenje; Banka Zasavje d.d., Trbovlje in Banka Domžale d.d., Domžale,
- bančna skupina SKB, ki jo je poleg SKB sestavljala še UBK banka d.d. in
- bančna skupina Banke Koper, ki jo sestavljata Banka Koper d.d. in M banka d.d..

30.09.1998 je prišlo do pripojitve Hmezad banke, d.d. Žalec k Banki Celje d.d. in 30.12.1998 UBK banke d.d. Ljubljana k SKB banki d.d. Ljubljana.

Razlogi za nastanek bančnih skupin so bili predvsem želja po večji stroškovni učinkovitosti finančnega posredništva in večji konkurenčnosti, ponekod pa tudi posledica ukrepov Banke Slovenije.

Banka Slovenije je določila minimalne zahteve za oblikovanje bančnih skupin. Banke v bančni skupini so se pogodbeno zavezale k usklajevanju tekoče in razvojne politike na področju mednarodnega poslovanja, trženja, razvoja novih proizvodov, informacijske tehnologije, kreditiranja, mreže bankomatov itd. Na ravni bančne skupine poteka tudi upravljanje poslovnih tveganj. Banki z likvidnostnimi težavami, ki je poprej izrabila možnosti zagotavljanja likvidnosti na denarnem trgu in v okviru rednih ponudb Banke Slovenije, morajo potrebna sredstva zagotoviti ostale članice bančne skupine v skladu z vnaprej dogovorjenimi pogoji in limiti. Prav tako v primeru težav s solventnostjo posamezne članice, ostale članice bančne skupine sprejmejo ukrepe za odpravo solventnostnega tveganja v skladu z vnaprej dogovorjenimi pogoji in limiti. Pri vseh aktivnostih znotraj bančne skupine ima vodilno aktivno vlogo banka - mati. V bančni skupini se uporabljajo enotni računovodski standardi in enotne računovodske politike, za nadzor in kontrolo v bančni skupini pa je odgovorna krovna notranja kontrola in revizija v skladu s standardi delovanja službe notranjega nadzora in revizije, ki veljajo v matični banki. V skladu s pogodbami o ustanovitvi bančnih skupin, je za revizijo matične banke in vseh članic skupine, predviden isti revizor.

Bančna skupina je v Zban definirana precej širše kot v zakonu o bankah in hranilnicah, saj o njej govorimo, kadar je banka ali finančni holding s sedežem v Republiki Sloveniji nadrejena družba eni ali več bankam oziroma drugim finančnim organizacijam ali družbi za pomožne bančne storitve.

Banka Slovenije opravlja nadzor nad banko v bančni skupini tudi na podlagi konsolidacije finančnega položaja bančne skupine.

Šteje se, da je banka ali finančni holding nadrejena družba, če je v podrejenih družbah:

- večinsko posredno ali neposredno udeležena, ali
- ima posredno ali neposredno večino glasovalnih pravic, ali
- ima pravico imenovati večino članov uprave ali nadzornega sveta, ali
- ima pravico izvrševati prevladujoč vpliv, ali
- dejansko izvršuje prevladujoč vpliv, ali
- ima na podlagi pogodbe z enim ali več drugimi delničarji oziroma družbeniki odvisne družbe pravico izvrševati njihove glasovalne pravice, tako da ima skupaj

z lastnimi glasovalnimi pravicami večino, potrebno za imenovanje večine članov uprave oziroma nadzornega sveta, ali ima posredno ali neposredno najmanj 20% glasovalnih pravic oziroma udeležbe v kapitalu podrejene družbe, in izvršuje to udeležbo skupaj z eno ali več pravnih oseb, ki niso člani bančne skupine.

Zban poleg konsolidacije računovodskih izkazov, ki jo je zahteval že zakon o bankah in hranilnicah, uvaja konsolidiran nadzor bank, ki pomeni preverjanje, ali bančna skupina kot celota ravna v skladu s pravili o obvladovanju tveganj.

Zakon o bančništvu je uvedel konsolidiran nadzor.

7. KONTROLA BANK IN HRANILNIC

Stalnost nadzora bank in hranilnic je zagotovljena preko rednega pošiljanja in preverjanja poročil s strani analitikov, kot tudi s pregledi kontrolorjev na terenu. Letno je celovito pregledanih do 15 bank in hranilnic, z delnimi pregledi (pregledi posameznih področij) pa do 20 bank in hranilnic. Kljub temu, da so celoviti pregledi bank in hranilnic predvideni na vsaki dve leti, pa so s hitrejšim zaznavanjem tveganj omogočeni pregledi posameznih področij v bankah in hranilnicah vsaj enkrat letno. Posebno področje pregledov je ocena tveganj na področju informacijske tehnologije.

Letno je celovito pregledanih do 15 bank in hranilnic.

Vzpostavljeni so redni letni stiki z vodstvi bank in hranilnic, bodisi kot sestavni del zaključka celovitega pregleda ali preko posebnih sestankov, na katerih se predvsem oceni rezultate poslovanja, sedanjí položaj banke in seznaní s strategijo razvoja banke. Izmenjava mnenj in informacij med nadzorniki in vodstvom bank in hranilnic je tudi pogoj za pravočasno ustrezno ravnanje v primeru morebitnih težav v poslovanju banke ali hranilnice. Zagotovljeno je spremljanje izvajanja ukrepov za odpravo nepravilnosti, s čimer se ugotavlja, ali banka posluje v skladu z zahtevami Banke Slovenije ter se lahko pravočasno ukrepa in prepreči hujše posledice.

Zagotovljeno je t.i. načelo štirih oči, kar pomeni, da so analitiki in kontrolorji odgovorni za spremljanje posameznih bank in hranilnic, ki je odvisno od velikosti obsega poslovanja banke in hranilnice.

Zagotovljeno je načelo štirih oči.

Analitiki sodelujejo pri oceni rezultatov poslovanja bank in hranilnic, pri dajanju in spremembah dovoljenj za poslovanje, preizkušajo predloge novih sistemskih rešitev, svetujejo pri izvajanju standardov za varno in skrbno poslovanje, nadzirajo spoštovanje omejitev za varno in skrbno poslovanje, skrbijo za kontinuirano spremljanje uspešnosti poslovanja na podlagi prejetih podatkov in informacij vsaj enkrat mesečno, v primeru ugotovljenih nepravilnosti v poslovanju ukrepajo in spremljajo odpravljanje nepravilnosti, sodelujejo pri pripravah na kontrolo v bankah in hranilnicah in pri razgovorih z bankami in drugimi institucijami, pripravljajo različna gradiva za organe Banke Slovenije itd. O ugotovitvah, ki odstopajo od običajnega poslovanja za posamezno banko oziroma hranilnico, analitiki takoj obvestijo odgovorne kontrolorje, ki se lahko na tej podlagi odločijo tudi za neposreden pregled v banki oziroma hranilnici.

V letu 1998 so kontrolorji Banke Slovenije opravili 30 pregledov v bankah in hranilnicah, ki so zajeli kontrolo celotnega poslovanja (14) ali samo posameznih področij (16). V **bankah** je bilo opravljenih 26 kontrol, 4 (vse celovite) pa v **hranilnicah**. Kontrolorji Banke Slovenije so v letu 1998 tudi prvič opravili kontrolo podružnice slovenske banke v tujini (Italija), dodatno pa je bil na željo Slovenske izvozne družbe d.d. Ljubljana v prvi polovici leta 1998 pregledan tudi del poslovanja te institucije s poudarkom na informacijski tehnologiji.

Zaradi neizpolnjevanja pogojev poslovanja je bil v drugi polovici leta 1998 nad eno banko uveden tudi likvidacijski postopek.

V prvi polovici leta 1999 so kontrolorji opravili skupaj 16 kontrol poslovanja bank in hranilnic, od tega 6 celovitih in 3 preglede posameznih področij poslovanja **bank** ter 7 pregledov posameznih področij poslovanja **hranilnic**.

Poseben poudarek je dan pripravi bank in hranilnic na leto 2000.

Tako v letu 1998 kot tudi v prvi polovici leta 1999 je bil poseben poudarek dan kontroli informacijske tehnologije in s tem v zvezi pripravi bank in hranilnic na bližajoče se leto 2000. Pripravljenost bank in hranilnic na leto 2000 (Y2k) se poleg preverjanja na terenu samem kvartalno spremlja tudi s poročili, ki so jih banke in hranilnice dolžne pošiljati Nadzoru bančnega poslovanja. V tem času so banke identificirale vse probleme v zvezi z Y2k in jih začele tudi odpravljati. Ocenjujemo, da bo konec tretjega kvartala 1999 večina bank 90% in več pripravljenih na leto 2000, konec leta pa naj bi bile vse banke skladne z letom 2000.

Celovite kontrole v bankah in hranilnicah so obsegale predvsem:

- pregled kreditnega portfelja,
- pregled portfelja vrednostnih papirjev,
- preverjanje izračuna kapitalne ustreznosti,
- ustreznost upravljanja s tveganji,
- ugotavljanje profitabilnosti banke,
- likvidnost banke in depozitno poslovanje,
- presojanje primernosti in učinkovitosti sistema notranjih kontrol,
- kapitalne naložbe in osnovna sredstva,
- upravljanje banke in delovanje službe notranje revizije,
- kontrolo področja informacijske tehnologije s poudarkom na pripravljenosti na leto 2000 itd.

Pri delnih pregledih je bil poudarek na naslednjih področjih:

- kreditnem portfelju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in občanov (pravilnost razvrščanja komitentov v bonitetne razrede, ustreznost oblikovanja rezervacij za kreditno in deželno tveganje)
- portfelju vrednostnih papirjev,
- obvladovanju tveganj pri z banko povezanih osebah,
- preverjanju delovanja službe notranje revizije,
- presojanju primernosti in učinkovitosti sistema notranjih kontrol,
- pravilnosti izkazovanja računovodskih podatkov,
- izpolnjevanju zahtev iz preteklih kontrol,
- informacijski tehnologiji itd.

8. OCENJEVANJE SISTEMOV NOTRANJIH KONTROL IN NOTRANJEREVIZIJSKE SLUŽBE

Učinkovit sistem notranjih kontrol in ustrezno delovanje notranjerevizijske službe sta pomembna elementa kontrole učinkovitosti in pravnega upravljanja s tveganji ter preprečevanje negotovosti vsake banke.

Z novim Zban, ki pomeni nadaljnji korak k dozorevanju slovenskega bančnega sistema, je ustrezno podano tudi mesto, vloga in pristojnosti notranjerevizijske službe. Hkrati s tem pa je dosežena implementacija načela učinkovitega bančnega nadzora, ki poudarja pomembnost ustreznega notranjega nadzora in učinkovit sistem notranjih kontrol. Bistveno je namreč, da ima banka oblikovan sistem notranjih kontrol in da le-ta tudi deluje, motiv za učinkovito delovanje notranjih kontrol pa je v potrebi po obvladovanju poslovnih tveganj, katerim je poslovanje banke neprestano izpostavljeno. In če notranjerevizijska služba izpolnjuje vse zakonske zahteve, notranji revizorji banke delujejo skladno s standardi notranjega revidiranja ter kodeksom poklicne etike notranjega revizorja, potem vse to predstavlja trdno oporo centralno bančnim nadzornikom pri izpolnjevanju načel varnega in skrbnega poslovanja bank.

Presojanje primernosti in učinkovitosti notranjega kontrolnega sistema sodi med osrednja področja pregledov bančnih nadzornikov pri celovitih kontrolah. Temu področju pa bo v bodoče potrebno nameniti še več pozornosti, še posebno z implementacijo temeljnih

Presojanje primernosti in učinkovitosti notranjega kontrolnega sistema je sestavni del kontrol v bankah in hranilnicah.

načel za učinkovit bančni nadzor v slovenski prostor, kjer 14. načelo opredeljuje prav to kontrolo.

Še posebno je pri tem izpostavljena vloga bančnih nadzornikov, saj morajo le-ti zahtevati, da imajo vse banke, ne glede na njihovo velikost, učinkovit sistem notranjih kontrol, ki pa mora biti v sorazmerju z vrsto, stopnjo zahtevnosti in obsegom tveganja njihovih bilančnih in zunajbilančnih dejavnosti in ki se hitro odziva na spremembe v bančnem okolju in tržnih pogojih. V primerih, ko nadzorniki ugotovijo, da sistem notranjih kontrol ni ustrezen, morajo takoj ukrepati proti taki banki in zahtevati, da banka nemudoma izboljša svoj sistem notranjih kontrol.

Čeprav sta nadzorni svet in uprava v končni fazi odgovorna za učinkovito funkcioniranje sistema notranjih kontrol, pa morajo bančni nadzorniki oceniti sistem notranjih kontrol v posamezni banki v okviru svojih tekočih nadzornih nalog. Prav tako je pri slednjem potrebno ugotoviti, ali vodstvo posamezne banke posveča ustrezno (takojšnjo) pozornost težavam, ki se odkrijejo že skozi postopek notranjega revidiranja. Pomembno pri tem je, da bančni nadzorniki ne ocenjujejo le učinkovitost celotnega sistema notranjih kontrol, ampak da tudi ocenijo kontrole, ki so vgrajene zlasti v visoko tvegana področja (npr. področja, za katera je značilno izjemno visoka donosnost, hitra rast oziroma nova vrsta poslov). Bančni nadzorniki morajo posebno pozornost nameniti zlasti bančnim politikam in postopkom, izdanim v pisni obliki.

Sicer pa morajo bančni nadzorniki vedno pregledati ugotovitve in priporočila zunanjih revizorjev glede učinkovitosti notranjih kontrol in ugotovitev, ali sta uprava banke in nadzorni svet ukrepala skladno s priporočili zunanjih revizorjev. Obseg in narava problemov v zvezi s kontrolnimi postopki, ki so jih ugotovili revizorji, bi se morali upoštevati tudi v oceni bančnih nadzornikov glede učinkovitosti notranjih kontrol banke.

Čeprav je potrebno na področju notranje revizije storiti še marsikaj za popolno in učinkovito delovanje le-te, lahko vseeno ugotovimo, da se kvaliteta dela in usposobljenost kadra v notranje revizijskih službah vztrajno izboljšuje; vse več je tudi revizorjev z ustreznimi certifikati znanja Slovenskega inštituta za revizijo. Razlike v kvaliteti in številu notranjih revizorjev med bankami so še vedno dokaj velike, so pa seveda pogojene tako z velikostjo banke kot tudi sredstvi, ki jih banke namenjajo tej nadvse pomembni funkciji bančnega poslovanja. Pomembno pa je, da se vodstva bank zavedajo pomena in koristnosti notranjega revidiranja, saj so le-ta zadolžena za varno, učinkovito in uspešno poslovanje bank ter morajo v notranjem nadziranju videti pripomoček za ciljno delovanje v smeri pravočasnega sprejemanja določenih ukrepov ter v izogibanju neugodnim poslovnim situacijam.

9. SODELOVANJE Z NADZORNIMI INSTITUCIJAMI

9.1. Sodelovanje z domačimi nadzornimi institucijami

Za kontinentalni del Evrope in tudi za Slovenijo so značilne univerzalne banke, ki smejo opravljati vse posle poslovnega in tudi investicijskega bančništva. Poleg tega že obstajajo tudi pogodbene in kapitalske povezave bank ter zavarovalnic. Ker vsako od omenjenih področij nadzira druga nadzorna institucija, je za učinkovit nadzor nad finančnimi institucijami potrebno usklajeno delovanje vseh nadzornih organov. V letu 1999 je bil za ta namen na podlagi Zban izdan Pravilnik o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov (Uradni list RS, št. 55/99), ki to področje podrobneje ureja, pred tem pa je bilo to urejeno v protokolih med Banko Slovenije in drugimi nadzornimi institucijami.

Pravilnik določa vsebino in način sodelovanja med Banko Slovenije, ATVP in Uradom RS za zavarovalni nadzor. To sodelovanje obsega naslednja področja:

- strateška vprašanja razvoja, letno načrtovanje usmeritev medsebojnega sodelovanja, ki jih sprejema koordinacija in spremljanje izvajanja sporazumov,

Za učinkovit nadzor je potrebno usklajeno delovanje vseh nadzornih organov.

Vsebino in način sodelovanja med nadzornimi institucijami določa pravilnik.

- izmenjavo podatkov, potrebnih v postopku opravljanja nadzora nad finančnimi organizacijami,
- izmenjavo podatkov, potrebnih v postopku v zvezi z izdajo dovoljenj,
- izmenjavo podatkov o dejstvih in dogodkih, ki se nanašajo na povezane osebe in ki lahko vplivajo na stanje ali poslovanje osebe, ki je subjekt nadzora drugega nadzornega organa,
- posredovanje podatkov, potrebnih za odločanje o drugih posamičnih zadevah, organizacijo skupnih pregledov,
- obveščanje o nepravilnostih, ki jih nadzorni organ ugotovi pri opravljanju nadzora, če so te ugotovitve pomembne tudi za delo drugih nadzornih organov,
- druge skupne aktivnosti, ki prispevajo k usklajenemu izvajanju nadzora, povečanju učinkovitosti delovanja nadzornih organov in k povečanju učinkovitosti delovanja finančnega trga.

Pravilnik predvideva tudi ustanovitev koordinacijskega telesa pod vodstvom ministra za finance, kjer bosta poleg njega sodelovala še guverner Banke Slovenije in predsednik Sveta ATVP. Predvidena je tudi sklenitev sporazumov med nadzornimi organi. V sporazumih, ki v bistvu pomenijo uskladitev protokolov s pravilnikom in bodo pripravljene jeseni, bo določena podrobnejša vsebina in način medsebojnega sodelovanja in posredovanja podatkov. Za uresničevanje sporazumov med nadzornimi organi in nalog, ki jih bo sprejelo koordinacijsko telo, bo skrbela komisija za medsebojno sodelovanje, ki se bo sestajala najmanj enkrat na tri mesece. Komisijo bodo sestavljali namestnik guvernerja Banke Slovenije oziroma direktor oddelka za nadzor bančnega poslovanja v Banki Slovenije, direktor ATVP in direktor Urada RS za zavarovalni nadzor.

Sodelovanje s tujimi nadzornimi institucijami še ni formalno vzpostavljeno.

Sodelovanje med nadzornimi institucijami, ki tudi sicer že uspešno poteka, se bo na podlagi teh sporazumov odvijalo v obliki redne izmenjave podatkov in posredovanja določenih podatkov na zahtevo drugega nadzornega organa. Kot predpogoj za izmenjavo informacij je po Zban potrebna zavezanost nadzornikov k varovanju zaupnih podatkov in ohranjanju poslovnih skrivnosti. Nadzorne institucije so tudi dolžne obvestiti drugo nadzorno institucijo o ugotovljenih nepravilnostih, ki zadevajo njeno področje. Sodelovale bodo tudi pri morebitnih skupnih pregledih.

Navedeni pravilnik predstavlja formalno osnovo in nadgradnjo obstoječih protokolov o sodelovanju, ki jih je Banka Slovenije v preteklosti že sklenila z ATVP in Uradom RS za zavarovalni nadzor.

9.2. Mednarodno sodelovanje

Banka Slovenije kot nadzorna institucija je članica Skupine bančnih nadzornikov iz Centralne in Vzhodne Evrope, zato se redno udeležujemo srečanj, seminarjev, delavnic in konferenc članic.

Septembra 1999 bo Banka Slovenije prvič organizirala konferenco Skupine bančnih nadzornikov iz Centralne in Vzhodne Evrope, ki bo že 12. po vrsti. Med udeleženci bodo tudi gostje iz Basel Committee on Banking Supervision in Financial Stability Institute, ki nas od junija 1999 vabi na konference in seminarje, ki jih organizirajo.

Sodelovanje s tujimi nadzornimi institucijami pri nadzoru bank doslej še ni bilo vzpostavljeno v formalni obliki⁵, zato so v teku aktivnosti za formalno ureditev stikov s centralnimi bankami oziroma drugimi nadzornimi organi, ki nadzirajo podružnice ali banke hčere slovenskih bank v tujini. Že doslej pa smo svoja znanja poglobljali preko stikov z nekaterimi evropskimi nadzornimi institucijami - De Nederlandsche Bank, Landeszentralbank im Freistaat Bayern, National Bank of Belgium, Banking and Finance Commission v Belgiji, Banco de Portugal, Commission Bancaire v Franciji, Banque de France, Banco d'Italia, Deutsche Bundesbank, Central Bank of Malta, Bank of Eng-

⁵ Podrobneje so težave navedene v delu, ki obravnava implementacijo Temeljnih načel za učinkovit bančni nadzor in sicer v načelih 1(6), 20, 23, 24 in 25.

land, Central Bank of Ireland, Danish Financial Supervisory Authority, Oesterreichische Nationalbank, Federal Ministry of Finance v Avstriji - in Federal Reserve Bank of New York, State of New York Banking Department ter Federal Deposit Insurance Corporation.

Ker je Slovenija pridružena članica Evropske unije smo kot bančni nadzorniki sodelovali na sestankih Pododbora za finančne storitve v okviru Evropske komisije, sodelovali smo pri razgovorih z misijami Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada ter pri vrsti informativnih obiskov predstavnikov rating organizacij in drugih gostov iz tujine.

V večjem obsegu smo se začeli udeleževati tudi konferenc (organiziranih zlasti za Centralno in Vzhodno Evropo), na katerih predava tudi vodstvo Nadzora bančnega poslovanja.

10. SODELOVANJE Z REVIZORJI

Revizijo slovenskih bank na dan 31.12.1998 za preteklo poslovno leto so opravile tri revizorske hiše in sicer: PriceWaterhouseCoopers d.d. v večini bank, KPMG Slovenija, d.o.o. v eni banki in Deloitte & Touche, d.o.o. v dveh bankah. Revizijo vseh slovenskih hranilnic je opravil ITEO - Revizija d.o.o. Ljubljana.

Mnenje o računovodskih izkazih je pri vseh bankah in hranilnicah pozitivno, kar pomeni, da po mnenju revizorjev računovodski izkazi slovenskih bank in hranilnic podajajo resnično in pošteno sliko finančnega stanja, izidov poslovanja in gibanje finančnih tokov v preteklem letu. Dolžnost revizorjev je namreč, da izrazijo mnenje o bilanci stanja, izkazu uspeha in izkazu finančnih tokov, za katere je odgovorno poslovodstvo banke oziroma hranilnice.

Sestanek z revizorji je organiziran redno enkrat letno, na katerem bančni nadzorniki in revizorji izmenjajo mnenja o revidiranih bankah in hranilnicah ter izdelanih revizijskih poročilih. V primeru večjih pomanjkljivosti oziroma težav pri posamezni banki ali hranilnici, se po potrebi sestanki z revizorji skličejo večkrat letno. Stiki v zvezi s posameznimi odprtimi strokovnimi vprašanji so pogostejši.

Oddelek Nadzora bančnega poslovanja sodeluje pri razvoju revizijske stroke preko Slovenskega inštituta za revizijo in Odbora za notranjo revizijo pri Združenju bank Slovenije, aktivno pa sodeluje tudi pri razreševanju odprtih računovodskih vprašanj in razvijanju računovodskih standardov preko Odbora za računovodstvo pri Združenju bank Slovenije.

**Pozitivno mnenje
revizorjev o
računovodskih izkazih
vseh bank in
hranilnic**

II. REZULTATI POSLOVANJA BANK IN HRANILNIC V LETU 1998 IN PRVI POLOVICI LETA 1999⁶

1. STRUKTURA BANČNEGA SEKTORJA

Število slovenskih bank pada že od konca leta 1994, pomembnejši premik pri konsolidaciji bančnega sektorja pa predstavlja že omenjen nastanek štirih bančnih skupin leta 1997. Proces se je nadaljeval v zadnjih štirih mesecih leta 1998, ko je prišlo med bankami do treh pripojitev in ene likvidacije.

Tako je 31.12.1998 v slovenskem bančnem prostoru delovalo 24 bank (in 2 ustanovljeni po ustavnem zakonu), 6 hranilnic in 70 hranilno kreditnih služb.

Zaradi pripojitve Hmezad banke d.d. Žalec k Banki Celje d.d., Banke Creditanstalt d.d. k Bank Austria d.d. Ljubljana in UBK univerzalne banke d.d. Ljubljana k SKB banki d.d. Ljubljana ter likvidacije Hipotekarne banke d.d. Brežice, so bile konec leta 1998 v primerjavi z letom poprej štiri banke manj.

31.03.1999 je bila na sodišču registrirana nova banka Hypo Alpe Adria banka d.d., Ljubljana, tako, da se je število bank povzpelo na 25 bank. Število hranilnic je ostalo nespremenjeno od konca leta 1997, število HKS pa se je v prvi polovici leta 1999 znižalo za eno.

Poleg 25 bank, 6 hranilnic in 69 HKS je 30.06.1999 v Sloveniji delovalo še 9 predstavništev tujih bank (dve sta bili registrirani v letu 1999), medtem ko prva tuja banka, ki je pridobila dovoljenje za poslovanje preko podružnice v Sloveniji, preko le-te še ni začela delovati.

Od 25 delujočih bank je bilo konec junija 1999 v popolni domači lasti 11 bank (dve manj kakor konec leta 1997) in 4 v popolni ali večinski lasti tujih oseb. Preostalih 10 bank je bilo v večinski domači lasti, vendar jih polovica ne dosega niti 1 % deleža tujih delničarjev.

Tako kot prejšnja leta je bil tudi konec junija 1999 (z bilančno vsoto merjeni) tržni delež hranilnic in HKS v primerjavi z bankami zelo majhen, saj je znašal le 2,0 % (hranilnice 0,4 %, HKS 1,6 %). Delež hranilnic je nespremenjen že od konca leta 1997, delež HKS pa niha in je konec leta 1998 znašal 1,8%.

Hiter razvoj bančnega sektorja se odraža v razmerju med bilančno vsoto bank in BDP. Konec prvega polletja 1999 je skupna bilančna vsota slovenskih bank predstavljala dobrih 71% BDP (odstotno točko manj kot konec leta 1998), če pa bi bilančnim vsotam vseh bank prišteli še bilančne vsote hranilnic in HKS, bi celotna bilančna vsota znašala konec prvega polletja 1999 skoraj 73% BDP.

V Sloveniji se je začela konsolidacija bančnega sektorja.

V Sloveniji deluje 25 bank, 6 hranilnic in 69 hranilno kreditnih služb

Tržni delež hranilnic in hranilno kreditnih služb je zelo majhen.

6

Podatki za prvo polovico leta 1999 oziroma 30.06.1999 niso revidirani

Tabela 2: Število poslovnih enot in zaposlenih v bankah, bilančna vsota bank in bruto domači proizvod

	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999
Število poslovnih enot	538	558	577	590	644	
Število zaposlenih	9.752	10.137	10.317	10.410	10.394	
Bilančna vsota (v mio SIT)	1.183.423	1.497.544	1.729.083	2.022.037	2.350.358	2.558.562
Bilančna vsota/Število zaposlenih (v mio SIT)	121,4	147,7	167,6	194,2	226,1	
BDP v tekočih cenah (v mio SIT)	1.852.997	2.221.459	2.552.668	2.906.687	3.249.120*	3.592.000*
Bilančna vsota/BDP (v %)	63,9%	67,4%	67,7%	69,6%	72,3%	71,2%

Ocena.

Vir: Banka Slovenije

2. BILANCA STANJA

V prvi polovici 1999 je bilančna vsota bank porasla za več kot 5% realno.

31.12.1998 je bilančna vsota vseh slovenskih bank znašala 2.350,4 mia SIT, kar je nominalno 16,2% (9,2% realno⁷) več kot 31.12.1997. V prvi polovici leta 1999 se je bilančna vsota bank (brez podružnice NLB v tujini) povečala nominalno za 8,3% (realno za 5,5%) ali za 196 mia SIT. (V enakem obdobju lani se je bilančna vsota povečala za 7,8% nominalno ali za 2,8% realno). Trem bankam se je 30.06.1999 bilančna vsota nominalno znižala, dvema se je znižala le realno, ena banka pa je realno ostala na enakem nivoju obsega poslovanja. Stopnje rasti bilančnih vsot posameznih bank se sicer razlikujejo, vendar nobena stopnja rasti ni preseгла 16%.

Tržni deleži največjih bank so stabilni, delež največje banke pa se spet povečuje.

Tržni delež treh največjih bank po bilančni vsoti se že od konca leta 1994 giblje med 51 in 53%, največjih petih med 62 in 63%, prvih sedmih med 71 in 73% in prvih desetih med 80 in 82%.

Bilančna vsota največje banke je 30.06.1999 znašala 713 mia tolarjev, sedme največje banke pa 120 mia SIT.

Kljub temu, da so tržni deleži največjih sedmih bank v zadnjih letih stabilni in da so med njimi ves čas iste banke, katerih vrstni red se je le malo spreminjal, so med njimi vendarle precejšnje razlike, saj je bilančna vsota največje slovenske banke 30.06.1999 znašala približno 713,0 mia SIT, bilančna vsota druge največje banke pa je bila več kot enkrat manjša od največje. Sedma največja banka je s 120 mia SIT imela le šestino bilančne vsote največje banke.

Tabela 3: Bilančne vsote s stopnjami rasti in tržni deleži sedmih največjih bank

Banka	Bilančna vsota		Nominalna rast		Tržni delež	
	31.12.1998	30.06.1999	1998/1997	6.1999/1998	31.12.1998	30.06.1999
NLB*	648.595	713.051	18,1	9,9	27,6	27,9
SKB banka	281.184	318.093	16,7	13,1	12,0	12,4
NKBM	285.029	300.300	19,9	5,4	12,1	11,7
Banka Koper	137.190	148.776	14,0	8,4	5,8	5,8
Banka Celje	135.094	146.487	23,6	8,4	5,7	5,7
Abanka	123.151	139.995	19,5	13,7	5,2	5,5
Gorenjska banka	108.041	120.257	19,1	11,3	4,6	4,7
Skupaj prvih 7 bank	1.718.284	1.886.959	18,4	9,8	73,1	73,8
Vse banke skupaj	2.350.359	2.558.562	16,2	8,9	100,0	100,0

* Podatki so skupaj s podružnico NLB v Milanu.

Vir: Banka Slovenije

7

Za preračun v realne rasti je uporabljena rast cen življenjskih potrebščin, ki je v prvih šestih mesecih leta 1999 znašala 2,7%, v letu 1998 6,5%, od junija 1998 do junija 1999 pa 4,3%.

Če upoštevamo, da sta NLB in Banka Koper obvladujoči banki v bančnih skupinah (ki sta še ostali po dveh pripojitvah bank k drugim dveh obvladujočim bankam), je tržni delež zlasti bančne skupine NLB, še večji.

Bančna skupina NLB je po bilančni vsoti več kot petkrat večja od bančne skupine Banke Koper.

Tabela 3a: Bilančne vsote in tržni deleži (merjeni z nekonsolidirano bilančno vsoto) bančnih skupin

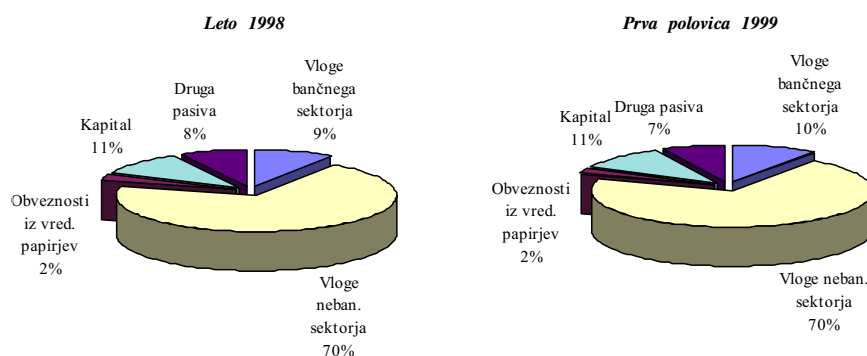
Bančna skupina	v mio SIT		v %		v %	
	Bilančna vsota		Nominalna rast		Tržni delež	
	31.12.1998	30.06.1999	1998/1997	6.1999/1998	31.12.1998	30.06.1999
NLB	829.543	906.313	17,6	9,3	35,3	35,4
Banka Koper	151.417	163.218	13,2	7,8	6,4	6,4

Vir: Banka Slovenije

V povprečni **strukturi pasive** so največji delež predstavljale vloge nebančnega sektorja (70%). Precej nižji delež so imele vloge bančnega sektorja, katerih delež se je po daljšem času spet povečal.

Vloge nebančnega sektorja v strukturi so predstavljale 70% delež.

Slika 2: Povprečna struktura pasive bank

Vir: Banka Slovenije

V primerjavi s povprečjem leta 1998 sta se deleža vlog gospodinjstev (prebivalstvo in samostojni podjetniki skupaj) in vlog bank v strukturi celotne pasive v prvi polovici leta 1999 povečala. Prvi je s 38,5% porasel na 38,9%, drugi pa od 9,2% na 10,0%. Povečanje obeh je šlo na račun vlog gospodarstva, katerih delež se je zmanjšal s 16,2% na 15,3%, in deleža vlog države, ki je padel z 8,4% na 8,2%. Realno so vloge gospodarstva v bankah upadle (za 2%, kar je manj kot lani, ko so padle za 2,5%), pa tudi rast vlog prebivalstva je bila počasnejša od lanske, saj je znašala le 7% nominalno (4,2% realno, lani pa 6,3%). Banke so se zato več zadolževale v tujini in pri drugih bankah (porast kar za 21,5% realno), zato beležimo tudi porast deleža vlog bančnega sektorja.

Delež vlog bančnega sektorja je porasel.

Banke so v prvi polovici leta 1999 zmanjševale obveznosti za izdane vrednostne papirje, kar je razvidno iz stopenj rasti (-19,1%) in deleža v povprečni strukturi bilance bank, ki se je malo znižal (od 2,4% konec leta 1998 na 2,2% sredi leta 1999). Kapital se v prvi polovici leta 1999 nominalno praktično ni povečal, ohranil pa je svoj delež (10,5%) v povprečni strukturi pasive bank. Če bi kapitalu prišteli še delež podrejenih obveznosti⁸, bi ugotovili, da se je kapital bank v prvi polovici leta 1999 nominalno povečal za 8%.

⁸ Podrejene dolžniške instrumente sestavljajo hibridni instrumenti in podrejeni dolg. Hibridni instrumenti imajo lastnosti tako kapitala kot običajnega dolga in so zato najbližje delniškemu kapitalu. Podrejeni dolg ima vnaprej znan rok zapadlosti in je namenjen pokrivanju izgube v primeru stečaja ali likvidacije banke.

Nadpovprečno so se nominalno povečale druge obveznosti, ki so v prvi polovici leta 1999 porasle za 32,4% (med njimi pasivne časovne razmejitve, obveznosti do dobaviteljev v državi in obveznosti za dividende). Njihov delež v povprečni strukturi naložb pa je od 7,9% leta 1998 upadel na 7,1% sredi leta 1999.

Tabela 4: Glavne postavke bilance stanja po stanju na dan 31.12.1997, 31.12.1998 in 30.06.1999 z nominalnimi rastmi

v mio SIT

v %

	Znesek			Nominalna rast		
	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999	97/96	98/97	30.06.99/98
Denar pri centralni banki	73.888	84.696	85.991	26,4	14,6	1,5
Posojila bančnemu sektorju	214.874	227.331	242.363	-30,7	5,8	6,6
Posojila nebančnemu sektorju	862.406	1.108.798	1.237.456	18,9	28,6	11,6
Vrednostni papirji	689.622	714.566	729.066	44,1	3,6	2,0
Druga aktiva	181.247	214.968	251.151	15,8	18,6	16,8
Skupaj aktiva	2.022.037	2.350.359	2.546.027	16,9	16,2	8,3
Kapital	228.360	256.281	258.698	15,3	12,2	0,9
Podrejene obveznosti			18.072			
Vloge bančnega sektorja	204.085	223.738	279.238	-4,6	9,6	24,8
Vloge nebančnega sektorja	1.412.196	1.667.695	1.751.358	20,8	18,1	5,0
Obveznosti iz vrednostnih papirjev	52.418	57.649	46.629	41,4	10,0	-19,1
Druga pasiva	124.978	144.996	192.032	13,0	16,0	32,4
Skupaj pasiva	2.022.037	2.350.359	2.546.027	16,9	16,2	8,3

Vir: Banka Slovenije

Tabela 5: Povprečna sektorska struktura naložb in virov sredstev glede na celotno aktivo in nominalne stopnje rasti po sektorjih

v %

	1997		1998		1999	
	Povprečna struktura	Rast	Povprečna struktura	Rast	Povprečna struktura	Rast
Naložbe						
Gospodarstvo	25,8	13,2	27,1	26,8	27,2	0,5
Gospodinjstva*	11,7	15,8	12,2	26,6	14,1	34,7
Država in ostali javni sektor	2,8	70,1	3,5	50,4	4,5	0,1
Viri sredstev						
Gospodarstvo	16,4	14,3	16,2	11,6	15,3	0,6
Gospodinjstva	36,2	22,7	38,5	20,1	38,9	7,4
Država in ostali javni sektor	8,6	15,8	8,4	18,4	8,2	-11,2

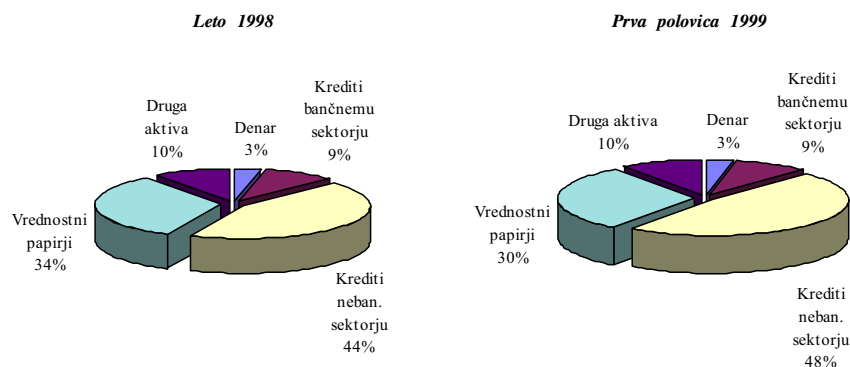
*Opomba: Gospodinjstva po novi sektorizaciji vključujejo prebivalstvo in samostojne podjetnike

Vir: Banka Slovenije

Kreditni nebančnemu sektorju so predstavljali skoraj polovico vseh naložb bank.

V povprečni **strukturi aktive** so največji delež imeli krediti nebančnemu sektorju, ki so predstavljali že skoraj polovico (47,8%) vseh naložb bank. Za štiri odstotne točke, za kolikor se je povečal delež kreditov nebančnemu sektorju, se je znižal delež naložb v vrednostne papirje.

Slika 3: Povprečna struktura naložb bank

Vir: Banka Slovenije

V prvem polletju 1999 so se krediti nebančnemu sektorju povečali za 11,6% v primerjavi s koncem prejšnjega leta, to povečanje pa je bilo posledica tako povečanega kreditiranja zaradi pričakovane uvedbe DDV kot tudi povečanih investicijskih naložb v gospodarstvu.

Porast kreditov nebančnega sektorja je posledica večjih naložb v gospodarstvo in uvedbe DDV.

Delež vrednostnih papirjev v aktivi bank se zmanjšuje in je ob polletju 1999 znašal 30,2% vseh naložb (konec leta 1997 še 34,5% in 33,5% konec leta 1998). Od naložb v vrednostne papirje je skoraj polovica naložb v kratkoročne vrednostne papirje Banke Slovenije (večinoma v tuji valuti), malo manj pa v dolgoročne vrednostne papirje države. Delež investicijskih vrednostnih papirjev, ki predstavljajo večino naložb v vrednostne papirje, se zmanjšuje (od 29,1% konec leta 1998 na 25,5% sredi leta 1999), medtem ko delež tržnih vrednostnih papirjev še naprej raste (od 4,4% konec leta 1998 na 4,7% sredi leta 1999).

Delež kreditov bančnemu sektorju se je v letu 1998 še naprej zmanjševal, tako da so krediti bančnemu sektorju sredi leta 1998 imeli že okrog 9% delež v povprečni aktivi. Delež denarja pri centralni banki v povprečni aktivi se že leta giblje okoli 3%, delež druge aktive pa okrog 10% celotne aktive.

Tabela 6: Ročnost vlog in kreditov

	v mio SIT		v %		v %	
	Znesek	Nominalna st. rasti	Delež	31.12.1998	30.06.1999	
	31.12.1998	30.06.1999	6.98/12.97	6.99/12.98		
Kratkoročni krediti nebančnemu sektorju	633.927	684.239	10,5%	7,9%	57,2%	55,3%
Dolgoročni krediti nebančnemu sektorju	472.577	550.835	14,8%	16,6%	42,6%	44,5%
Terjatve iz danih jamstev	2.295	2.383	-4,7%	3,8%	0,2%	0,2%
Skupaj krediti nebančnemu sektorju	1.108.798	1.237.456	12,3%	11,6%	100,0%	100,0%
Vpogledne vloge nebančnega sektorja	554.896	654.771	5,8%	18,0%	33,3%	37,4%
Kratkoročne vloge nebančnega sektorja	966.327	959.392	8,7%	-0,7%	57,9%	54,8%
Dolgoročne vloge nebančnega sektorja	146.472	137.195	10,9%	-6,3%	8,8%	7,8%
Skupaj vloge nebančnega sektorja	1.667.695	1.751.358	7,9%	5,0%	100,0%	100,0%

Vir: Banka Slovenije

V prvem polletju 1999 se je ročnost virov sredstev bank v primerjavi s koncem leta 1998 poslabšala, predvsem zaradi povečanja deleža vpoglednih vlog v vseh vlogah, ki se je povečal od konca leta 1998 s 33,3 na 37,4%, zlasti na račun zmanjšanja deleža kratkoročnih vlog (s 57,9 na 54,8%). Trend spreminjanja daljših ročnosti v krajše je bil še posebno močno prisoten od aprila 1999 dalje in predstavlja nadaljevanje iz leta

Ročnost virov sredstev se je v prvi polovici 1999 poslabšala.

1998. Delež dolgoročnih vlog se je v primerjavi s koncem leta 98 znižal na 7,8% (za 1 o.t.). Na strani naložb pa je bila pri kreditih nebančnemu sektorju, ne glede na krajšanje ročnosti vlog, rast dolgoročnih kreditov (16,6%) precej višja od rasti kratkoročnih kreditov (7,9%).

Delež virov sredstev in naložb bank v tuji valuti se je od leta 1997 zmanjševal, junija 1999 pa so se tako sredstva kot naložbe bank v tuji valuti zaradi rasti deviznega tečaja spet povečale. Delež naložb bank v tuji valuti je bil v povprečju 29,2%, delež virov sredstev pa 30,3%.

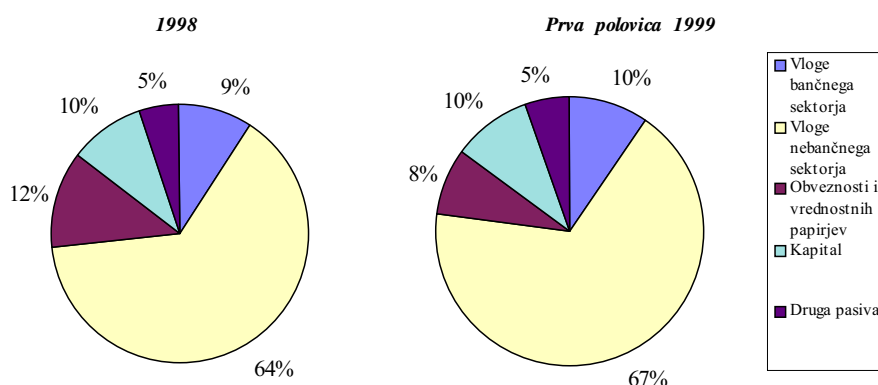
Delež povprečne devizne aktive v povprečni aktivi se je še naprej zmanjševal in je ob polletju 1999 znašal 29,2% (konec leta 1997 32,8%, konec leta 1998 pa 30,3%). Podobna situacija je na pasivni strani, kjer se je delež povprečne devizne pasive v povprečni pasivi zniževal od 35,8% konec leta 1997 prek 31,5% konec leta 1998 na 30,3% sredi 1999.

**4,7% realni porast
bilančne vsote
hranilnic**

Bilančna vsota hranilnic se je v letu 1998 povečala za 31,7% in je konec leta znašala 9,5 mia SIT. Konec junija 1999 je znašala bilančna vsota hranilnic 10,2 mia SIT, kar pomeni 7,5% nominalno rast (realno 4,7%) glede na 31.12.1998. Rast hranilnic, ki je še leta 1997 znašala 42,6%, se torej umirja. Polovica hranilnic (tri od šestih) obvladuje 73,2% trga (merjeno z bilančno vsoto). 30.06.1999 je dvema hranilnicama bilančna vsota padla, kar se je zgodilo prvič po koncu leta 1996.

Delež vlog prebivalstva, ki predstavlja najpomembnejši vir sredstev hranilnic, se je zmanjšal od 42,5% v letu 1998 na 35,4% v prvi polovici leta 1999. Delež vlog bančnega sektorja je ostal na enakem nivoju kot prejšnje leto, precej pa se je povečal delež vlog gospodarstva (od 15,9% leta 1998 na 21,4% sredi 1999). Spremembe deležev so razvidne tudi iz stopenj rasti posameznih virov sredstev. Tako so vloge gospodarstva porasle kar za 61,6% v prvem polletju 1999, vloge prebivalstva pa za 19,8%. Najbolj so se zmanjšale obveznosti hranilnic za izdane vrednostne papirje (za štiri odstotne točke).

Slika 4: Povprečna struktura obveznosti hranilnic

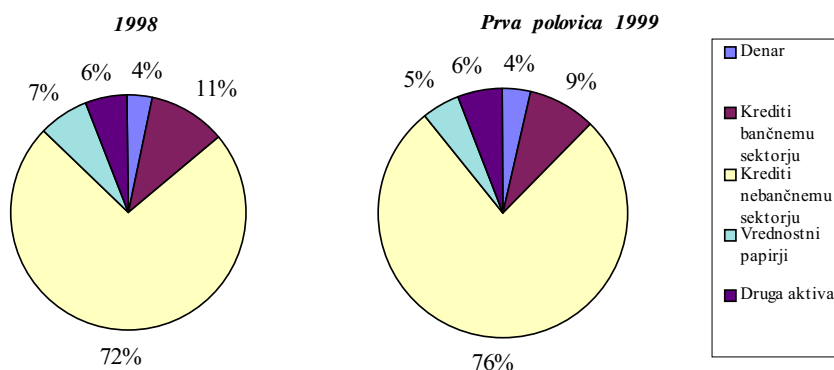

Vir: Banka Slovenije

**Večina naložb
hranilnic je usmerjenih
v kreditiranje
prebivalstva.**

Večino naložb hranilnic v prvi polovici leta 1999 so predstavljali krediti prebivalstvu, ki so svoj delež povečali od 57,1% v letu 1998 na 61,8%. To povečanje je šlo na račun zmanjšanja deleža kreditov gospodarstvu za 1,8 odstotne točke, ki sedaj predstavljajo 12,7% aktive, in ravno tolikšnega zmanjšanja deleža naložb pri bankah (na 9,1%). Kreditiranje prebivalstva je tako poraslo za 21,2% ali 1,2 mia SIT, obseg kreditiranja gospodarstva se je zmanjšal za 7,4%, kreditiranje bank pa za 42% ali 470 mio SIT.

Slika 5: Povprečna struktura naložb hranilnic

Vir: Banka Slovenije

3. IZKAZ USPEHA

Slovenske **banke** so v prvem polletju 1999 ustvarile za 13,4 mia SIT dobička pred obdavčitvijo, kar je nominalno za 5,4%, realno pa za 9,3% manj kot v enakem obdobju leta 1998 (14,2 mia SIT). Od tega je revalorizacijski izid znašal 11,4 mia SIT ali 85,1% celotnega dobička, kar pomeni, da se je delež pozitivnega salda revalorizacijskega izida v dobičku od leta 1998, ko je znašal kar 91%, zmanjšal.⁹ V letu 1998 je bil dobiček bank pred obdavčitvijo 26,0 mia SIT, kar predstavlja 23,2% nominalen porast glede na leto 1997 (15,7% realen porast). Čisti dobiček bank za leto 1998, po upoštevanju davka od dobička in posebnega davka na bilančno vsoto (v skupnem znesku 9,9 mia SIT) je znašal 16,1 mia SIT.

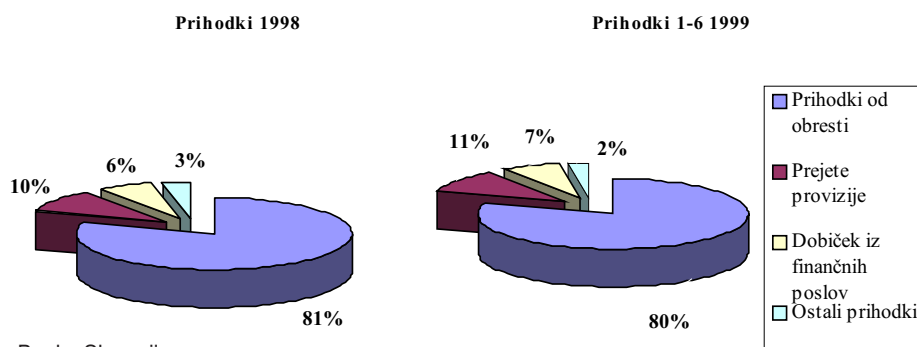
Realni padec dobička bank v prvi polovici leta 1999

V letu 1998 in v prvi polovici leta 1999 sta imeli izgubo dve banki, medtem ko so jo konec leta 1997 izkazovale štiri.

Med vsemi **prihodki** zavzemajo največji delež prihodki od obresti (okoli 80%), prihodki od prejetih provizij so v zadnjem letu in pol predstavljali okrog 10% vseh prihodkov, tretji po deležu v strukturi prihodkov je dobiček iz finančnih poslov, ki se je gibal med 6 in 7%, ostali prihodki (prihodki od vrednostnih papirjev, izredni prihodki in drugi prihodki od poslovanja) pa so v strukturi predstavljali okrog 3%.

Delež prihodkov od obresti v vseh prihodkih je znašal 80%.

Slika 6: Struktura prihodkov bank v letu 1998 in v prvi polovici leta 1999

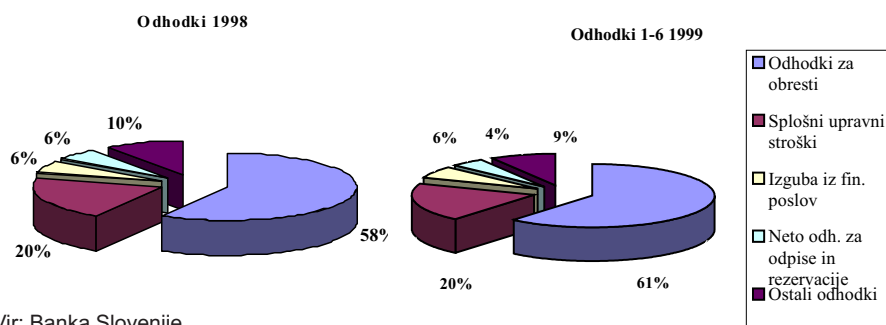
Vir: Banka Slovenije

⁹ Na znižanje pozitivnega salda revalorizacijskega izida je vplivala tudi uvedba nominalnih obrestnih mer za vse kratkoročne državne vrednostne papirje in za vse blagajniške zapise Banke Slovenije, saj se obresti (nominalne) tudi od 270 dnevni blagajniških zapisov Banke Slovenije usmerjajo v realni del izkaza uspeha.

Delež odhodkov od obresti v vseh odhodkih je znašal 61%.

V **strukturi odhodkov** zavzemajo največji delež odhodki za obresti, ki so svoj delež v prvi polovici leta 1999 povečali za 3 odstotne točke. Splošni upravni stroški imajo približno 20% delež v odhodkih, izguba iz finančnih poslov zavzema 6% delež, ostali odhodki (dane provizije, amortizacija, razlika iz revalorizacije kapitala, osnovnih sredstev in kapitalskih naložb, izredni odhodki ter drugi odhodki poslovanja) so se v opazovanem obdobju gibal med 9 in 10%, za 2 odstotni točki pa so se znižali neto odhodki za odpise in oblikovanje rezervacij.

Slika 7: Struktura odhodkov bank v letu 1998 in v prvi polovici leta 1999

Vir: Banka Slovenije

Tabela 7: Prilagojen izkaz uspeha¹⁰ bank za leto 1998 in prvo polovico leta 1999 s stopnjami rasti

	v mio SIT			v %	
	leto 1997	leto 1998	I-VI 1999	Nom. rast 98/97	Nom. rast pol 99/pol 98
Neto obresti	84.512	90.153	44.092	6,7	-6,4
-realni del	54.936	57.384	29.176	4,5	3,9
-revalorizacijski del	29.576	32.769	14.916	10,8	-21,5
Neto provizije	26.923	30.206	16.761	12,2	16,5
Neto fin.posli	7.462	6.691	3.054	-10,3	-32,5
Neto ostalo ¹¹	-6.725	-3.726	-135	-44,6	-97,0
Bruto dohodek ¹²	112.173	123.324	63.773	9,9	3,8
Operativni stroški	68.846	78.542	42.568	14,1	11,3
- splošni upravni stroki	58.111	65.808	34.941	13,2	14,7
- amortizacija	7.393	8.203	4.690	11,0	6,0
- za davke, dajatve, drugo	3.342	4.531	2.937	35,6	-12,1
Neto dohodek	43.327	44.782	21.205	3,4	-8,7
Neto rezervacije	-22.240	-18.806	-7.776	-15,4	-13,8
Dobiček pred obdavčitvijo	21.087	25.976	13.430	23,2	-5,4

Vir: Banka Slovenije

¹⁰ Ker gre za prilagojen izkaz uspeha za analitične namene in ne predpisano shemo izkaza uspeha, je terminologija ponekod drugačna kot v Slovenskih računovodskih standardih.

¹¹ Neto ostalo = Drugi prihodki od poslovanja + izredni prihodki - drugi revalorizacijski odhodki - razlika iz revalorizacije kapitala, osnovnih sredstev in kapitalskih naložb - izredni odhodki.

¹² Bruto dohodek je seštevek neto obresti, neto provizij, neto finančnih poslov in neto ostalega.

Neto obresti, ki so predstavljale 69% bruto dohodka bank v prvi polovici leta 1999, so v bankah v primerjavi s prvim polletjem leta 1998 nominalno nižje za 6,4% (10,3% realno) predvsem zaradi znižanja revalorizacijskega dela neto obresti, ki je padel kar za 21,5% nominalno.¹³ Realni del neto obresti, ki sicer predstavlja večji delež celotnih neto obresti (66,2%), se je v prvi polovici leta 1999 glede na enako obdobje lani povečal za 3,9% in tako omilil padanje neto obresti.

Neto obresti bank so (realno) padle.

Neto provizije, ki so v polovici leta 1999 predstavljale 26% bruto dohodka bank, so od vseh neto prihodkov najbolj porasle. V primerjavi z enakim obdobjem lani so se povečale za 16,5% nominalno (11,7% realno). Povečanje je posledica povečanja provizij od kreditnih poslov (za 20,4% v primerjavi s prvo polovico leta 1998) in provizij za opravljene administrativne storitve (21,8 odstotna rast glede na prvo polletje 1998). Prejete provizije so se povečale za 2,9 mia SIT, dane pa le za 549 mio SIT.

Neto finančni posli¹⁴ so se enako kot neto obresti, od prve polovice leta 1998 nominalno zmanjšali, vendar kar za 32,5%, predvsem zaradi povečanja odhodkov vrednotenja tržnih vrednostnih papirjev (le-ti so se več kot potrojili v primerjavi s prvo polovico leta 1998).

Bruto dohodek bank so najbolj zmanjšali operativni stroški¹⁵ bank, ki so v prvi polovici leta 1999 znašali 42,5 mia SIT. Kljub absolutnemu povečanju operativnih stroškov, se njihov delež v povprečni aktivni bank zmanjšuje.

Banke so v prvi polovici leta 1999 oblikovale za 7,7 mia SIT neto rezervacij in neto odpisov, kar je manj kot v enakem obdobju lani (8,9 mia SIT), skupaj z bruto dobičkom v prvi polovici leta 1999 (13,4 mia SIT) pa predstavljajo neto rezervacije in neto odpisi akumulirana sredstva bank, ki so v prvi polovici leta znašala 21,2 mia SIT.

Banke so oblikovale manj rezervacij.

Hranilnice so v prvi polovici leta 1999 poslovale z dobičkom, ki so ga ustvarile za 146,8 mio SIT, kar je za 66 mio SIT več kot lani v enakem obdobju. Dobiček hranilnic pred obdavčitvijo v letu 1998 je znašal 40,1 mio SIT, kar predstavlja 40,7% nominalni padec glede na leto 1997 (67,6 mio SIT). Dobiček po obdavčitvi (davek od dobička in davek na bilančno vsota sta znašala skupaj 22,8 mio SIT) je znašal 17,2 mio SIT.

Vse hranilnice so v prvi polovici leta 1999 poslovale z dobičkom, medtem ko je leta 1998 ena imela izgubo.

Vse hranilnice so v prvi polovici 1999 poslovale z dobičkom.

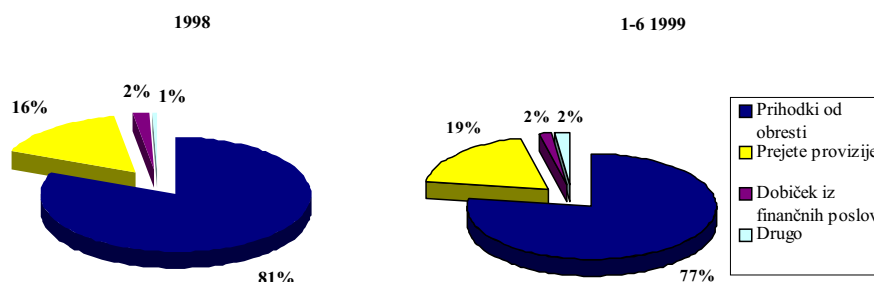
V **strukturi prihodkov** hranilnic tako kot pri bankah največji delež predstavljajo prihodki od obresti, čeprav se je njihov delež glede na leto 1998 zmanjšal za 4 odstotne točke in so zato hranilnice imele v prvi polovici 1999 nižji delež iz tega naslova kot banke. Sledijo prejete provizije, katerih delež v prihodkih se je tako kot pri bankah zvišal. Dobiček iz finančnih poslov je ostal v prvi polovici leta 1999 na enaki ravni kot v letu 1998 (malo pod 2% vseh prihodkov).

¹³ Znižanje je predvsem posledica uvedbe nominalnih obrestnih mer za vse blagajniške zapise Banke Slovenije, (tudi 270 dnevne blagajniške zapise).

¹⁴ Neto finančni posli so seštevek prihodkov od vrednostnih papirjev in dobička iz finančnih poslov minus izguba iz finančnih poslov.

¹⁵ Operativni stroški so seštevek splošnih upravnih stroškov (stroški dela, stroški materiala, stroški storitev), amortizacije in drugih odhodkov poslovanja (za davke, dajatve in drugo).

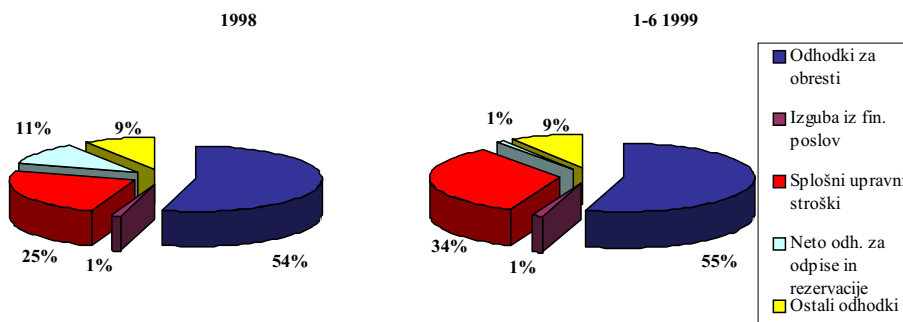
Slika 8: Struktura prihodkov hranilnic v letu 1998 in v prvi polovici leta 1999

Vir: Banka Slovenije

V strukturi odhodkov hranilnic je opazno povečanje deleža odhodkov za obresti, zelo pa se je povečal tudi delež splošnih upravnih stroškov (kar za 9 odstotnih točk). Med splošnimi upravnimi stroški so se povečali stroški storitev in stroški dela. Nasprotno se je zelo znižal delež neto odpisov in oblikovanih rezervacij (iz 11% leta 1998 na 1% sredi leta 1999). Ker so polletni podatki nerevidirani, je verjetno, da bo delež rezervacij konec leta višji.

Slika 9: Struktura odhodkov hranilnic v letu 1998 in v prvi polovici leta 1999

Vir: Banka Slovenije

Najpomembnejši vir povečanja dobička hranilnic so neto provizije.

Najpomembnejši vir povečanja dobička hranilnic ob polletju so bile neto provizije, ki so se povečale za 24,2 mio SIT ali za 20,4% zaradi povečanja prejetih provizij za 21,7 mio SIT (za 17,1%) in zmanjšanja danih provizij za 2,4 mio SIT (za 28,4%). Najbolj so se povečale prejete provizije od kreditnih poslov.

Velik del povečanja dobička gre tudi na račun povečanja prihodkov od obresti (predvsem obresti za dolgoročne kredite), ki so se v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali za slabih 18 mio SIT ali nominalno za 5% (čeprav se je njihov delež v vseh prihodkih zmanjšal). Medtem so se odhodki od obresti celo malce zmanjšali (s 178,4 mio v prvi polovici leta 1998 na 173,4 mio SIT v prvi polovici leta 1999).

Na višji dobiček v prvi polovici leta 1999 so vplivale tudi spremembe pri višini neto rezervacij.

4. NEKATERI KAZALCI POSLOVANJA

Donosnost bank se je v prvi polovici 1999 v primerjavi z letom 1998 poslabšala. Donos na povprečno aktivo bank, ki se je v letu 1998 malce povečal, se je v prvi polovici leta 1999 spet vrnil na raven iz leta 1997, ko je znašal 1,1%. Tudi donos na povprečni kapital se je znižal, a je z 10,8% ostal nad ravniyo iz leta 1997.

Donosnost bank se je poslabšala.

Delež operativnih stroškov bank v povprečni aktivni se počasi znižuje in je konec junija 1999 znašal 3,5%, konec leta 1998 pa 0,1 odstotne točke več. Znižanje je posledica znižanja deleža stroškov dela, delež drugih stroškov poslovanja pa ostaja nespremenjen.

Tabela 8: Nekateri kazalci učinkovitosti poslovanja bank

	v %		
	1997	1998	I. – VI. 1999
Donos na povprečno aktivo	1,1	1,2	1,1
Donos na povprečni kapital	10,3	11,3	10,8
Neto obrestna marža ¹⁶	4,9	4,5	4,1
Stroški dela/Povprečna aktiva	1,9	1,8	1,7
Drugi str. poslov./Povprečna aktiva	1,8	1,8	1,8

Vir: Banka Slovenije

Neto obrestna marža, ki se je od 3,7% leta 1994 povečala na 5,6% v letu 1996, se je v letu 1997 začela zniževati, kar se je nadaljevalo tudi v letu 1998 in v prvi polovici leta 1999 (od 4,9% leta 1997 prek 4,5% leta 1998 na 4,1% sredi leta 1999).

Neto obrestna marža se še naprej znižuje.

Na višino obrestnih mer je v letu 1998 in prvih dveh mesecih 1999 vplival medbančni dogovor o določanju zgornje meje pasivnih obrestnih mer v bankah in hranilnicah. s 01.03.1999 je omenjeni dogovor, ki je večkrat spremenjen, bil v veljavi od aprila 1995. Že pred tem datumom je Združenje bank Slovenije (ZBS) dalo svojim članicam priporočilo glede najvišjih obrestnih mer na toolarske in devizne vloge, ki naj bi veljale po 01.03.1999 z namenom obdržati stabilnost na področju obrestnih mer.

Z namenom vzpodbuditve dolgoročnega varčevanja, je ZBS junija 1999 dopolnilo priporočilo z višjimi obrestnimi merami za vloge od 181 dni dalje z veljavnostjo od 01.08.1999.

Padec pasivnih obrestnih mer v letu 1998 in prvi polovici 1999, ki je vplival tudi na padec aktivnih obrestnih mer 1998, je razviden iz povprečnih deklariranih in efektivnih¹⁷ obrestnih mer bank. V juniju 1999 so obrestne mere za posojila gospodarstvu celo nekoliko porasla zaradi povečanega povpraševanja po posojilih, tudi spričo pričakovane uvedbe DDV.

¹⁶ Neto obrestna marža je izračunana kot razmerje med saldonom obresti (realnih in revalorizacijskih) ter povprečno bruto obrestonosno aktivo.

¹⁷ Povprečne efektivne obrestne mere so izračunane na podlagi dejansko obračunanih obresti v obdobju.

Tabela 9: Povprečne realne efektivne obrestne mere bank

v %

Leto		Aktivne				Pasivne (za vezane vloge)			
		Kratkoročni krediti		Dolgoročni krediti		31 dni do 1 leto		Nad 1 leto	
		r (T)	r (D)	R (T)	r (D)	r (T)	r (D)	r (T)	r (D)
1997	I	10,4	9,6	10,5	8,4	5,8	5,1	7,1	6,8
	II	10,0	8,4	9,7	9,2	4,9	5,1	6,9	6,5
	III	9,4	8,7	9,7	8,6	4,7	3,8	6,7	6,5
	IV	9,0	8,1	9,4	8,6	4,5	5,0	6,7	6,5
1998	I	8,3	7,4	9,0	7,5	4,3	4,4	6,3	6,0
	II	7,3	7,0	8,1	8,4	3,4	3,9	6,1	5,9
	III	6,7	7,0	7,5	6,9	2,4	2,3	5,7	5,9
	IV	5,9	6,9	6,8	7,5	2,0	1,4	5,4	5,8
1999	I	5,5	6,5	6,6	6,9	1,9	1,7	5,1	5,3
	II	5,1	6,1	6,4	7,0	2,0	1,4	4,9	5,3

Vir: Banka Slovenije

Nominalne obrestne mere so padale zaradi zniževanja realne obrestne mere in padanja TOM (kot posledica zniževanja inflacije).

Tudi obrestni razmik se znižuje.

Obrestni razmik, ki ga izračunamo kot razliko med povprečno nominalno aktivno in povprečno nominalno pasivno obrestno mero za tolarske kredite/vloge nebančnega sektorja, se je tudi v letu 1999 zniževal in je v drugem četrtletju 1999 dosegel najnižjo raven od prvega kvartala 1997 pri 5,6 odstotnih točkah (v prvem četrtletju 1998 je znašal 7,5 odstotnih točk). Tudi obrestni razmik med realno aktivno in realno pasivno obrestno mero za tolarske kredite/vloge nebančnega sektorja se je zniževal in sicer od 4,5 (prvo četrtletje 1998) na 3,4 odstotne točke (drugo četrtletje 1999).

Donosnost pri hranilnicah se je v prvi polovici 1999 povečala.

Pri hranilnicah se je za razliko od bank donosnost v prvi polovici 1999 povečala, vendar je bila le-ta zaradi visokih dobičkov tudi sredi leta 1998 visoka, po revidiranih podatkih za leto 1998 pa je precej padla.

Donos na povprečno aktivo hranilnic, ki je bil konec leta 1998 0,5% (konec junija 1998 pa 2%), se je do konca junija 1999 zvišal na 2,9%, kar je precej višji donos kot pri bankah, vendar podatki ob polletju niso revidirani. Tudi donos na povprečni kapital hranilnic je konec leta 1998 znašal precej manj kot donos na povprečni kapital bank - 4,7%, medtem ko je sredi leta 1999 znašal kar 32,9%.

Operativni stroški hranilnic, ki so konec leta 1998 znašali 5,4% povprečne aktive hranilnic, so sicer upadli na 5,1% povprečne aktive konec junija 1999, vendar so še vedno previsoki.

Neto obrestna marža se tudi pri hranilnicah znižuje. Konec leta 1998 je znašala 5,6%, junija 1999 pa 5,5%. Tudi obrestni razmik je višji kot pri bankah, a se tudi hitro znižuje (nominalni za tolarske kredite/vloge nebančnega sektorja od 7,6 odstotne točke v prvem četrtletju leta 1998 na 5,7 sredi leta 1999).

5. KREDITNO TVEGANJE

Poleg poslovnega tveganja je najpomembnejše tveganje v slovenskih bankah kreditno tveganje, ki ga banke od 30.06.1999 ugotavljajo na podlagi meril, predpisanih v Sklepu o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 32/99). Omenjeni sklep je nadomestil istoimenski sklep iz decembra 1996 (in dopolnjen julija 1998) in po vsebini ni bistveno drugačen od »starega« sklepa.

Kriteriji za razvrščanje terjatev v skupine od A do E so se od konca leta 1992, ko so temeljili zgolj na zamudah plačil, zaostri leta 1993 in veljali nespremenjeni do konca leta 1996, s 01.01.1997 pa so se začeli uporabljati še strožji kriteriji. Metodologija, veljavna v letih 1993 do 1996 je upoštevala oceno bonitete komitenta, vendar je bilo dopuščeno, da je terjatev, zavarovana z zastavo premičnega in nepremičnega premoženja, pod določenimi pogoji bila razvrščena v skupino A, ne glede na boniteto dolžnika. Od januarja 1997 je terjatev, zavarovano z zastavo premoženja, možno razvrstiti le v eno skupino višje kot na podlagi ocene bonitete komitenta. Da bi zaradi strožjih kriterijev omilili takojšen učinek na poslabšanje kreditnega portfelja, je bila predvidena postopnost pri zahtevanem oblikovanju dodatnih rezervacij do konca leta 1997.

Kljub predvidevanjem, da se bo kreditni portfelj konec leta 1997 poslabšal, se to ni zgodilo. Precej bank je namreč že pred spremembo zgoraj omenjenega sklepa razvrščalo terjatve izključno na podlagi ocene kreditne sposobnosti dolžnikov (kljub različnim oblikam zavarovanj terjatev), povečalo pa se je tudi vpisovanje vrednostnih papirjev Banke Slovenije (skupina A).

Zadnja tri leta in pol se konec leta delež donosne aktive (terjatve, razvrščene v skupino A in B) giblje med 94 in 95% (delež nedonosne aktive pa med 5 in 6%), delež neizterljive aktive (terjatve, razvrščene v skupini D in E) pa med 3 in 4%.

Delež donosne aktive okrog 95%

Tako je konec leta 1998 donosna aktiva bank, ki obsega bilančne in zunajbilančne postavke, znašala malenkost več kot leto poprej - 94,6%, konec junija pa 95,1% celotne aktive bank, ki se razvršča v zgoraj omenjene skupine. To povečanje na dan 30.06.1999 je šlo na račun zmanjšanja deleža neizterljive aktive (skupini D in E), ki se je zmanjšal za 0,4 odstotne točke iz 3,3% na 2,9%.

Tabela 10: Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive bank

v %

Skupina	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999
A	81,1	86,1	89,4	89,5	90,1	89,6	89,6
B	6,6	5,7	4,8	4,2	4,4	5,0	5,5
C	4,7	2,5	1,9	2,4	2,3	2,1	2,0
D	3,2	2,6	2,1	2,2	1,8	1,8	1,5
E	4,3	3,1	1,8	1,6	1,4	1,5	1,4

Vir: Banka Slovenije

Če bi upoštevali le boniteto komitentov, brez upoštevanja različnih oblik zavarovanj, ki lahko izboljšajo razvrstitev komitentov, bi 30.06.1999 bilo 83,8% terjatev razvrščenih v skupino A (4,6 odstotnih točk več kot 31.12.1999), 9,6% terjatev v skupino B (1,6 odstotnih točk manj kot konec leta 1998), 2,6% v skupino C (1,5 odstotnih točk manj kot 31.12.1998), 2,1% v skupini D (0,4 odstotne točke manj kot konec leta 1998) in 1,9% v skupini E (1,1 odstotnih točk manj kot 31.12.1998).

Brez upoštevanja različnih oblik zavarovanj je delež donosne aktive 93%.

Neto skupna (bilančna in zunajbilančna) izpostavljenost kreditnemu tveganju je po stanju na dan 31.12.1998 znašala 2.727,0 mia SIT, 30.06.1999 pa 2.988,8 mia SIT, kar predstavlja nekaj manj kot 10% nominalni porast (6,7% realno) glede na konec leta 1998.

Skupaj z izključenimi prihodki je izpostavljenost 31.12.1998 znašala 2.775,4 mia SIT (od tega je bilo 2.271,7 mia SIT tveganih bilančnih terjatev in 503,7 mia SIT tveganih zunajbilančnih postavk), 30.06.1999 pa 3.043,7 mia SIT (od tega 2.466,3 mia SIT tveganih bilančnih terjatev in 577,4 mia SIT tveganih zunajbilančnih postavk).

Najvišji porast je viden pri terjatvah v skupini B (19,4%), povprečen porast so 30.06.1999 glede na 31.12.1998 imele terjatve v skupini A, podpovprečno rast pa so imele terjatve v skupini C (5,6%) in E (3,8%), medtem ko so terjatve v skupini D padle.

Obseg oblikovanih popravkov in rezervacij je bil sredi leta 1999 v primerjavi z letom 1998 večji za 3,4%, kar pomeni umiritev rasti iz prejšnjega obdobja, ki je znašala 14,9%. Obseg oblikovanih popravkov in rezervacij je višji od zakonsko zahtevanih.

Tabela 11: Pregled izpostavljenosti bank po skupinah in oblikovani popravki ter rezervacije

v mio SIT

Skupina	Skupna izpostavljenost		Popravki, rezervacije		Skupna izpostavljenost		Popravki, rezervacije	
	31.12.1997		31.12.1998		30.06.1999			
A	2.067.463	1.325	2.442.371	683	2.677.141	197		
B	100.241	11.772	137.094	15.613	163.699	18.884		
C	53.040	17.386	56.335	16.780	59.516	18.625		
D	40.352	27.925	50.155	30.774	45.829	28.194		
E	32.885	32.877	41.023	41.035	42.573	42.516		
SKUPAJ	2.293.981	91.285	2.726.979	104.885	2.988.758	108.415		

Vir: Banka Slovenije

Dohodkovna pokritost manj kvalitetnih terjatev še vedno visoka.

Delež dvomljivih in spornih terjatev v bruto aktivih se je 31.12.1998 glede na 31.12.1997 povečal (od 9,4 na 10,9%), kot tudi delež popravkov vrednosti v bruto aktivih bank (iz 5,2 na 6,1%). V prvi polovici leta 1999 se je delež dvomljivih in spornih terjatev v bruto aktivih spet malo znižal in znaša 10,7%, delež popravkov vrednosti pa je ostal enak. Pokritje dvomljivih in spornih terjatev s popravki vrednosti je 31.12.1998 znašalo 56,1% in se je do konca junija 1999 še povečalo na 57,2%, kar kaže na to, da je dohodkovna pokritost manj kvalitetnih terjatev še vedno visoka in prispeva k varnosti bank.

Obseg dvomljivih in spornih bilančnih terjatev bank je v letu 1998 naraščal hitreje kakor skupni obseg poslovanja. Od 31.12.1997 do 31.12.1998 je znašala stopnja rasti dvomljivih in spornih bilančnih terjatev 34,6 %, stopnja rasti obsega poslovanja pa 16,2 %. V prvi polovici leta 1999 so dvomljive in sporne bilančne terjatve porasle za 6,7%, obseg poslovanja pa za 8,3%.

Struktura naložb bank po sektorjih se ni bistveno spremenila.

Struktura naložb bank po sektorjih se v prvi polovici leta 1999 v primerjavi s prejšnjim letom ni bistveno spremenila. Še vedno je največ sredstev naloženih v dejavnost finančnega posredništva¹⁸ (17,5%), čeprav se njihov delež v vseh naložbah zmanjšuje (konec leta 1998 je znašal 18,1%). Na drugo mesto so se uvrstile naložbe v predelovalne dejavnosti (13,1%), kjer še vedno največji delež zavzemajo kemična, kovinska in strojna industrija. Delež naložb v predelovalne dejavnosti se je od konca leta 1998 zmanjšal za 0,4 odstotne točke. Na tretjem mestu so naložbe v javno upravo, obrambo in socialno zavarovanje¹⁹, ki so sredi leta 1999 predstavljale 12,9% vseh naložb. Tudi njihov delež se je v primerjavi s koncem leta 1998, ko je znašal 13,3%, zmanjšal. Sledijo naložbe v trgovino in popravila motornih vozil z 10,3%, nato naložbe v nepremičnine, dejavnost najema in poslovnih storitev (5,4%) ter v promet, skladiščenje in zveze (4,7%).

Več kot tri četrtine naložb (76,0%) je naložb v gospodarstvo, sledijo terjatve do prebivalstva s 14,5% (povečanje za 0,7 odstotne točke), terjatve do tujcev pa so znašale 9,6%.

¹⁸ V finančno posredništvo so vključene tudi terjatve do Banke Slovenije, ki so 30.06.1999 predstavljale 64% celotne izpostavljenosti dejavnosti finančnega posredništva.

¹⁹ V to skupino so zajeti tudi vrednostni papirji države.

Tudi pri **hranilnicah** se je v zadnjih dveh letih in pol po stanju na zadnji dan leta donosna aktiva gibala okrog 94 in 95%, nedonosna pa med 5 in 6%. Za razliko od bank pa hranilnice v večji meri ne delajo razlik med razvrščanjem terjatev z zavarovanjem in brez zavarovanja. Razvrstitev terjatev je v obeh primerih skoraj enaka, kar kaže na to, da je za hranilnice pri razvrščanju odločilna boniteta komitentov. Strožji kriteriji razvrščanja terjatev zato pri hranilnicah niso vplivali na kvaliteto portfelja.

Hranilnice ne delajo razlik med razvrščanjem terjatev z zavarovanjem in brez zavarovanja.

Konec junija 1999 se je povečal delež terjatev, razvrščenih v skupino A, ki sedaj znaša 90,2% vseh razvrščenih aktivnih bilančnih in zunajbilančnih terjatev. To povečanje je šlo predvsem na račun zmanjšanja deleža terjatev skupine B, ki se je prejšnja leta gibal okrog 6%, konec prve polovice leta 1999 pa je upadel pod 5%. Znižal se je tudi delež terjatev, razvrščenih v skupine D, C in E.

Tabela 12: Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive hranilnic

v %

Skupina	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999
A	89,8	91,6	86,2	85,8	88,7	88,6	90,2
B	5,9	4,1	7,2	6,3	6,5	5,5	4,7
C	1,0	2,2	3,4	3,7	1,3	1,8	1,6
D	0,3	0,5	1,3	2,3	1,8	2,3	1,8
E	3,0	1,6	1,9	1,9	1,7	1,9	1,8

Vir: Banka Slovenije

Neto skupna izpostavljenost, ki je 30.06.1999 znašala 9,7 mia SIT (skupaj z izključenimi prihodki pa 9,9 mia SIT) je glede na 31.12.1998 porasla le za 6,4% nominalno, medtem ko je konec leta 1998 glede na konec leta 1997 porasla kar za 34%.

Obseg oblikovanih popravkov in rezervacij je bil sredi leta 1999 pri hranilnicah za razliko od bank celo nižji kot konec leta 1998 – za 5,4%.

Tabela 13: Pregled izpostavljenosti hranilnic po skupinah in oblikovani popravki in rezervacije

v mio SIT

Skupina	Skupna izpostavljenost	Popravki, rezervacije	Skupna izpostavljenost	Popravki, rezervacije	Skupna izpostavljenost	Popravki, rezervacije
	31.12.1997		31.12.1998		30.06.1999	
A	6.059	0	8.113	0	8.784	0
B	443	39	503	47	462	46
C	89	23	162	41	156	39
D	120	60	209	110	172	91
E	119	119	170	170	171	171
SKUPAJ	6.830	241	9.156	367	9.744	347

Vir: Banka Slovenije

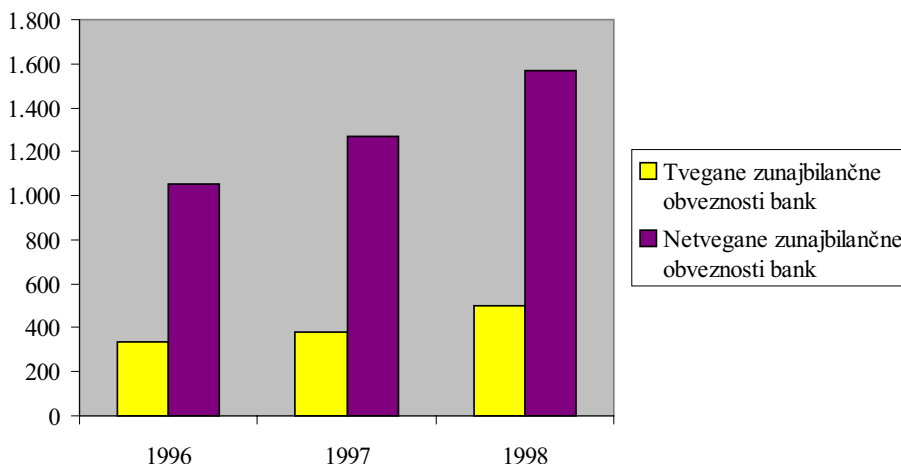
6. TVEGANE ZUNAJBILANČNE OBVEZNOSTI

Tvegane zunajbilančne postavke so opredeljene v Sklepu o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 32/99) kot izdane garancije, nekriti akreditivi, avalirane in akceptirane menice, prevzete nepreklicne obveznosti iz odobrenih posojil in odobreni neizkoriščeni limiti iz okvirnih posojil ter druge potencialne obveznosti, na osnovi katerih lahko nastane obveznost banke za plačilo. Tako kot bilančne terjatve se tudi zunajbilančne obveznosti razvrščajo v skupine od A (najmanj tvegane) do E (najbolj tvegane).

Tvegane zunajbilančne obveznosti predstavljajo 26,1% vseh zunajbilančnih obveznosti.

Zunajbilančne obveznosti skupaj (tvegane in netvegane) so 31.12.1998 znašale 2.075,4 mia SIT (30.06.1999 pa 2.214,0 mia SIT), kar je znašalo 88,3% (86,5% na 30.06.1999) bilančne vsote vseh slovenskih bank. Tvegane zunajbilančne obveznosti so predstavljale 24,3% (26,1%) vseh zunajbilančnih obveznosti.

Slika 10: Tvegane zunajbilančne obveznosti bank (v mia SIT)

Vir: Banka Slovenije

Opazna rast tveganih zunajbilančnih obveznosti v zadnjih letih.

Tvegane zunajbilančne obveznosti **bank** v zadnjih letih rastejo, pri tem pa se večja tudi odstotek teh obveznosti glede na bilančno vsoto, ki je po rahlem padcu v letu 1997 spet zrasel in je konec leta 1998 znašal 21,4%.

Skupen znesek tveganih zunajbilančnih obveznosti bank je 31.12.1998 v primerjavi z 31.12.1997 močno porasel (za 31,6%) kot posledica precejšnjega povečanja prevzetih nepreklicnih obveznosti²⁰ in garancij. Pri največjih treh bankah po bilančni vsoti so stopnje rasti tveganih zunajbilančnih obveznosti posamično presegle 40%. Poleg precejšnje rasti se je spremenila tudi struktura tveganih zunajbilančnih obveznosti – tako valutna kot po vrstah.

Kar zadeva spremembo valutne strukture tveganih zunajbilančnih obveznosti so 31.12.1998 tolarke zunajbilančne obveznosti za razliko od prejšnjih let presegle devizne, in sicer za skoraj 69 mia SIT. Devizne zunajbilančne obveznosti so porasle le za 5,8%, tolarke pa so se povečale kar za 61,6%. Vzrok za to je predvsem občutno povečanje tolarških garancij (za 69,4%) in prevzetih nepreklicnih obveznosti v tolarjih (za 59,5%).

Spremenila se je tudi struktura po posameznih vrstah tveganih zunajbilančnih obveznosti. Predvsem se je povečal delež prevzetih nepreklicnih obveznosti v vseh obveznostih

²⁰

V prevzetih nepreklicnih obveznostih prevladujejo neizkoriščeni okvirni krediti pravnih in fizičnih oseb.

(od 32,9% v letu 1997 na 40,5% konec leta 1998), ker je rasel hitreje od vseh ostalih tveganih zunajbilančnih obveznosti (povečal se je za 62,1% glede na leto 1997).

Garancije so se 31.12.1998 tudi povečale v primerjavi z 31.12.1997 – za 28%, ki še vedno prevladujejo v strukturi po vrstah tveganih zunajbilančnih obveznosti, saj imajo 52% delež (v letu 1997 53,3%). Dobrih 40% v strukturi tveganih zunajbilančnih postavk predstavljajo prevzete nepreklicne obveznosti, le nekaj več kot 7% pa so 31.12.1998 v strukturi predstavljali nepokriti akreditivi, avalirane in akceptirane menice in ostale postavke (terminski posli itd.).

Med celotnimi garancijami se je zmanjšal delež deviznih garancij, in sicer od 73% leta 1997 na 64% leta 1998. Delež tolarskih garancij se je povečal zaradi hitre rasti v letu 1998, saj so se tolarske garancije 31.12.1998 v primerjavi z 31.12.1997 povečale skoraj za 70%.

Za razliko od garancij pri prevzetih nepreklicnih obveznostih devizne obveznosti predstavljajo manj kot 10% vseh prevzetih nepreklicnih obveznosti, vendar se je višina le-teh v primerjavi z letom poprej podvojila.

Vse ostale postavke razen garancij in prevzetih nepreklicnih obveznosti so se znižale, še najbolj postavka ostalo, kjer prevladujejo terminski posli ene banke. Ker so se ti 31.12.1998 skoraj prepolovili glede na 31.12.1997, je to vplivalo na precejšen padec te postavke v celotnem bančnem sistemu.

V strukturi tveganih zunajbilančnih obveznosti prevladujejo garancije.

Tabela 14: Tvegane zunajbilančne postavke bank

v tisoč SIT

Vrsta zunajbilančne obveznosti		ZNESEK			Delež 31.12.1998	Nominalna rast 98/97
		31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998		
Garancije	SIT	44.532.754	55.386.363	93.840.581	18,6	69,4%
	Dev	159.562.393	148.814.408	168.415.420	33,4	13,2%
Skupaj		204.095.147	204.200.771	262.256.001	52,1	28,4%
Nepokriti akreditivi	SIT	6.290	0	0	0,0	-
	Dev	19.966.868	20.956.537	18.230.916	3,6	-13,0%
Skupaj		19.973.158	20.956.537	18.230.916	3,6	-13,0%
Avalirane in akceptirane menice	SIT	58.221	13.191	10.362	0,0	-21,4%
	Dev	1.770.479	1.483.613	1.431.119	0,3	-3,5%
Skupaj		1.828.700	1.496.804	1.441.481	0,3	-3,7%
Prevzete nepreklicne obveznosti	SIT	90.899.522	118.549.408	189.055.981	37,5	59,5%
	Dev	2.931.638	7.389.435	15.124.366	3,0	104,7%
Skupaj		93.831.160	125.938.843	204.180.347	40,5	62,1%
Ostalo	SIT	2.065.607	3.261.470	3.433.449	0,7	5,3%
	Dev	17.061.695	26.789.602	14.142.226	2,8	-47,2%
Skupaj		19.127.302	30.051.072	17.575.675	3,5	-41,5%
SKUPAJ	SIT	137.562.394	177.210.432	286.340.373	56,8	61,6%
	Dev	201.293.073	205.433.595	217.344.047	43,2	5,8%
SKUPAJ		338.855.467	382.644.027	503.684.420	100,0	31,6%

Vir: Banka Slovenije

Tvegane zunajbilančne obveznosti **hranilnic**, ki so bile v celoti tolarske, so se v letu 1998 skoraj potrojile, vendar še vedno niso dosegle stanja iz konca leta 1996.

Tvegane zunajbilančne obveznosti hranilnic so se potrojile.

Tudi pri hranilnicah glavnino tveganih zunajbilančnih obveznosti predstavljajo garancije, ki pa so imele še večji delež kot pri bankah – skoraj 72%. Preostanek tveganih zunajbilančnih obveznosti so prevzete nepreklicne obveznosti, ostalih poslov hranilnice ne opravljajo.

Tabela 15: Tvegane zunajbilančne postavke hranilnic

v tisoč SIT

Vrsta zunajbilančne obveznosti		ZNESEK			Delež 31.12.1998	Nominalna rast 98/97
		31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998		
Garancije	SIT	95.415	12.153	66.784	72,0	449,5%
	Dev	0	0	0	0,0	0,0%
Skupaj		95.415	12.153	66.784	72,0	449,5%
Prevzete nepreklicne obveznosti	SIT	26.615	23.551	25.962	28,0	10,2%
	Dev	0	0	0	0,0	0,0%
Skupaj		26.615	23.551	25.962	28,0	10,2%
SKUPAJ	SIT	122.030	35.704	92.746	100,0	159,8%
	Dev	0	0	0	0,0	0,0%
SKUPAJ		122.030	35.704	92.746	100,0	159,8%

Vir: Banka Slovenije

7. DEŽELNO TVEGANJE

V skladu s Sklepom o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 32/99), so banke dolžne pri terjatvah do tujih oseb upoštevati tudi deželno tveganje. Deželno tveganje je definirano kot tveganje nastanka izgube, povezano z državo izvora dolžnika. Banke za zavarovanje pred tem tveganjem oblikujejo rezervacije najmanj v višini, ki jo določi Banka Slovenije na podlagi ocen tveganosti posameznih držav.

Potencialne izgube za deželno tveganje banke ne ugotavljajo za:

- terjatve do tujih oseb s pogodbeno dospelostjo do 6 mesecev,
- terjatve do podružnic prvovrstnih tujih bank,
- terjatve s prvovrstnimi zavarovanji²¹ in
- terjatve, zavarovane s solidarnim poroštvom prvovrstnega domačega komitenta.

Izpostavljenost do tujih oseb znaša manj kot 10% celotne izpostavljenosti.

Skupna izpostavljenost bank do tujih oseb od leta 1997 rahlo raste, vendar še ni dosegla ravni iz leta 1996, ko je znašala 318,7 mia SIT. Po stanju na dan 30.06.1999 je znašala izpostavljenost do tujih oseb (bilančne terjatve in zunajbilančne obveznosti) 290,7 mia SIT, kar predstavlja manj kot 10% celotne bilančne in zunajbilančne izpostavljenosti slovenskih bank, ki je 30.06.1999 znašala 3.043,7 mia SIT.

21

Prvovrstna zavarovanja so: bančna vloga, ki se lahko uporabi za poplačilo terjatve, vrednostni papirji Republike Slovenije, Banke Slovenije, držav EEA in z njimi primerljivih držav OECD, nepreklicne garancije na prvi poziv bank z dovoljenjem Banke Slovenije in prvovrstnih tujih bank, prvovrstni dolžniški vrednostni papirji bank, s katerimi se trguje na finančnih trgih (brez podrejenih in zamenljivih papirjev) ter nepreklicna jamstva Slovenske izvozne družbe in Republike Slovenije.

Tabela 16: Skupna izpostavljenost do posameznih skupin držav, njihov delež v celotni izpostavljenosti ter stopnje rasti

v mio SIT, v %

	Znesek	Delež	Znesek	Delež	Nom. st. rasti	Znesek	Delež	Nom. st. rasti
	31.12.1997		31.12.1998		1998/1997	30.06.1999		1999/1998
EU	199.059	74,9%	206.179	74,9%	3,6	221.640	76,2%	7,5
EFTA	22.747	8,6%	21.082	7,7%	-7,3	17.562	6,0%	-16,7
Bivše jugos. repub.	15.535	5,8%	17.026	6,2%	9,6	17.912	6,2%	5,2
CEFTA	1.229	0,5%	1.658	0,6%	34,9	1.485	0,5%	-10,4
Ostalo	27.198	10,2%	29.417	10,7%	8,2	32.141	11,1%	9,3
Skupaj	265.768	100,0%	275.362	100,0%	3,6	290.740	100,0%	5,6

Vir: Banka Slovenije

Banke so najbolj izpostavljene do oseb Evropske Unije, saj je 30.06.1999 kar 76,2% celotne izpostavljenosti do tujih oseb predstavljala izpostavljenost do oseb iz EU (221,6 mia SIT). Stopnja rasti izpostavljenosti do oseb iz EU je bila v prvi polovici leta 1999 nekoliko nad povprečno rastjo izpostavljenosti do tujih oseb in višja od celoletne rasti v letu 1998, ko je bila rast do teh oseb povprečna.

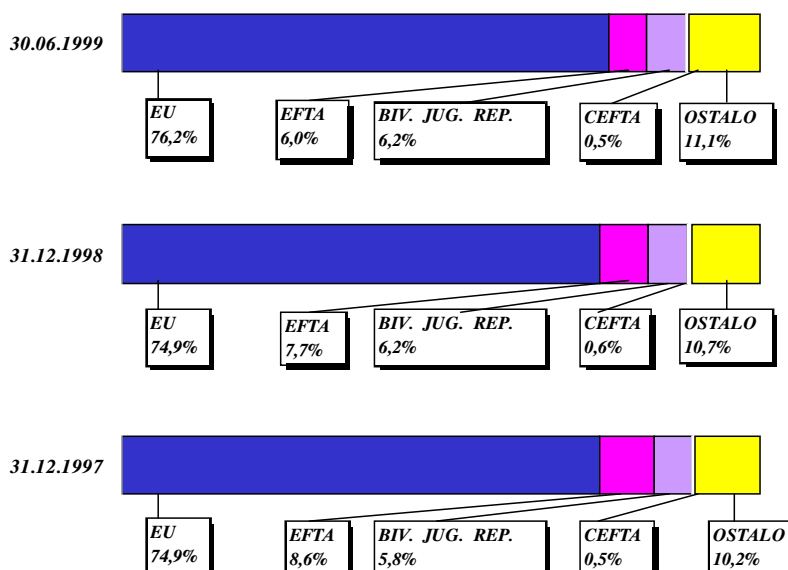
Največja izpostavljenost je do oseb iz EU.

Izpostavljenost do oseb iz republik bivše Jugoslavije je v prvi polovici 1999 prvič odkar se v Banki Slovenije spremlja kreditna izpostavljenost, višja od izpostavljenosti do oseb iz držav EFTE. Rast izpostavljenosti do oseb iz republik bivše Jugoslavije je bila sicer malo pod povprečjem (5,2% nominalna rast), vendar je izpostavljenost do oseb iz držav EFTE v prvem polletju 1999 precej padla - za skoraj 17%. Zaradi tega je tudi delež izpostavljenosti do oseb iz bivše Jugoslavije v skupni izpostavljenosti presegel delež držav EFTE.

Tudi izpostavljenost do oseb iz držav CEFTE je na dan 30.06.1999 precej upadla (za več kot 10%), kar je povsem drugače kot konec leta 1998, ko je bila rast skoraj 35% glede na konec leta 1997, vendar izpostavljenost do oseb iz držav CEFTE predstavlja le majhen delež v skupni izpostavljenosti slovenskih bank do tujih oseb (le 0,5% ali malo manj kot 1,5 mia SIT).

Med ostalimi državami so bile konec junija 1999 slovenske banke najbolj izpostavljene do ZDA (26,3 mia SIT ali 9% skupne izpostavljenosti do tujih oseb) in Ruske federacije (3,5 mia SIT ali 1,2% skupne izpostavljenosti do tujih oseb). Izpostavljenost do oseb iz Vzhodne Azije in Latinske Amerike je bila zelo nizka, saj skupaj ni dosegla niti 1% (30.06.1999 je znašala izpostavljenost do oseb iz Vzhodne Azije 193 mio SIT oziroma 0,07% celotne izpostavljenosti do tujih oseb, do oseb iz Latinske Amerike pa 19 mio SIT oziroma 0,01% celotne izpostavljenosti do tujih oseb).

Slika 11: Izpostavljenost bank do tujih oseb

Vir: Banka Slovenije

Hranilnice ne opravljajo plačilnega prometa in kreditnih poslov s tujino, zato niso izpostavljene deželnemu tveganju.

8. LIKVIDNOSTNO TVEGANJE

V letu 1998 in prvi polovici 1999 so vse banke izpolnjevale obvezno rezervo in predpisan devizni minimum. Februarja in aprila 1999 je v bančnem sistemu prišlo do nihanj v likvidnosti, ker so banke zasledovale predvsem kratkoročni interes po donosu in so premalo upoštevale dolgoročne potrebe po likvidnih sredstvih. Povečevanje likvidnostnega tveganja se kaže pri kazalcih likvidnosti - v zmanjševanju pokritja vpoglednih vlog z likvidnimi naložbami (s 26,8% konec leta 1998 na 25,4% sredi leta 1999) in precejšnjem znižanju sekundarne likvidnosti glede na višino vpoglednih vlog (od 63,4% na 56,3%).

Izpolnjevanje obvezne rezerve in deviznega minimuma

Banke so izpolnjevale obvezno rezervo.

V letu 1998 so vse **banke** mesečno izpolnjevale *obvezno rezervo*, pri **hranilnicah** pa v treh mesecih po ena hranilnica te rezerve ni izpolnila. V prvem polletju leta 1999 so vse banke in hranilnice v vseh mesecih izpolnjevale obvezno rezervo. Odstotek izpolnjevanja je pri bankah v prvi polovici leta 1999 znašal 102,6%, pri hranilnicah pa 134,2%.

Rezerve, ki so jih banke dosegle v letu 1998, so v povprečju za 4,1% presegle obvezni izračunani znesek rezerv. V prvi polovici leta 1999 je bil izračunani znesek obvezne rezerve v povprečju presežen za 2,8%.

Februarja in aprila 1999 je v slovenskem bančnem sistemu prišlo do večjih nihanj likvidnosti. Tako je bila konec januarja dosežena najnižja vrednost likvidnostnih rezerv bank (55 mia SIT ob povprečni obveznosti v višini okoli 70 mia SIT), mesec kasneje pa najvišja vrednost. Vzroki za takšna nihanja so bili predvsem v spremenjenih razmerah

na trgu deviz in v slabši obveščeni bank²². Posledica tega je bilo preveč naložb v instrumente sekundarne likvidnosti (blagajniške zapise Banke Slovenije), ki niso bile v skladu s kasnejšimi likvidnostnimi potrebami bank.

Devizni minimum banke od januarja 1999 izračunavajo po novi metodologiji. Devizni minimum je po novem določen glede na devizno varčevanje prebivalstva, pogojeno tolarско varčevanje in sredstva tujih oseb v tujem denarju²³. Banke morajo imeti vsaj 60% deviznega minimuma naloženega v blagajniške zapise Banke Slovenije v tuji valuti.

V letu 1998 in v prvi polovici leta 1999 so banke devizni minimum izpolnjevale. Devizni minimum se je v prvi polovici leta 1999 povečal od 362,4 mia SIT konec leta 1998 na 490,8 mia SIT konec junija 1999. Na povečanje so vplivali sprememba metodologije, rast tečaja in povečanje vpoglednih ter vezanih vlog do treh mesecev. Banke že nekaj let precej presegajo predpisan devizni minimum (za 18,9% konec leta 1997, za 23,3% konec leta 1998 in za 22,3% sredi leta 1999).

Banke so izpolnjevale tudi devizni minimum.

Kratkoročno načrtovanje tokov tolarске likvidnosti in izpolnjevanje razredov ročnosti

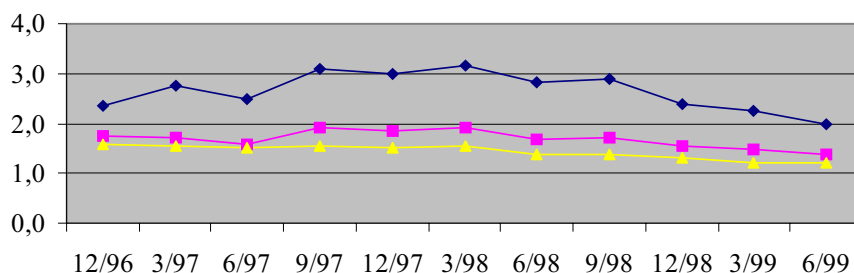
Čeprav morajo banke same skrbeti za optimalno uravnavanje likvidnosti, je nadzor nad dnevnimi tokovi omogočen tudi Banki Slovenije in sicer na podlagi načrtov tokov tolarске likvidnosti, ki jih morajo banke dnevno dostavljati za tekoči dan in naslednji dan. Ugotavljamo, da večina bank izboljšuje likvidnostno načrtovanje, saj se razlike med realiziranimi in načrtovanimi tokovi zmanjšujejo.

V skladu s Sklepom o obvezni uskladitvi rokov dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev, ki predpisuje razmerja med naložbami in sredstvi bank v posameznih razredih, so morale banke in hranilnice imeti vsaj toliko naložb kot so imele sredstev v posameznih razredih²⁴. Zahteve so 31.12.1998 izpolnjevale vse banke, 30.06.1999 pa so ga izpolnjevale vse banke²⁵ razen ene (drugi razred ni bil izpolnjen). Hranilnice imajo z izpolnjevanjem razredov več težav.

Banke zmanjšujejo od tretje četrtine leta 1998 višino pokritja sredstev z naložbami v posameznih razredih, tako da se pokritje v drugem in v tretjem razredu bliža v sklepu določenemu minimumu (100% pokritje), v prvem razredu pa je konec junija 1999 pokritje prvič padlo pod 200%.

Banke znižujejo višino pokritja sredstev z naložbami v posameznih razredih.

Slika 12: Doseganje razredov bank

Vir: Banka Slovenije

- ²² Banka Slovenije je zato začela banke obveščati o tekočem nivoju doseganja obvezne rezerve bančnega sistema, o skupnem stanju vpisanih blagajniških zapisov BS, doseganju odprte devizne pozicije in preseganju predpisanega deviznega minimuma.
- ²³ Devizni minimum tako znaša 100% vlog na vpogled, 95% vlog, vezanih do treh mesecev, 75% vlog, vezanih od treh mesecev do enega leta in 35% vlog, vezanih nad eno leto.
- ²⁴ Sklep je uvedel prvi, drugi in tretji razred naložb in sredstev, razmejitve med njimi pa je odvisna od ročnosti.
- ²⁵ Banke v bančnih skupinah lahko med sredstva vseh treh razredov vključujejo likvidnostna posojila matične banke.

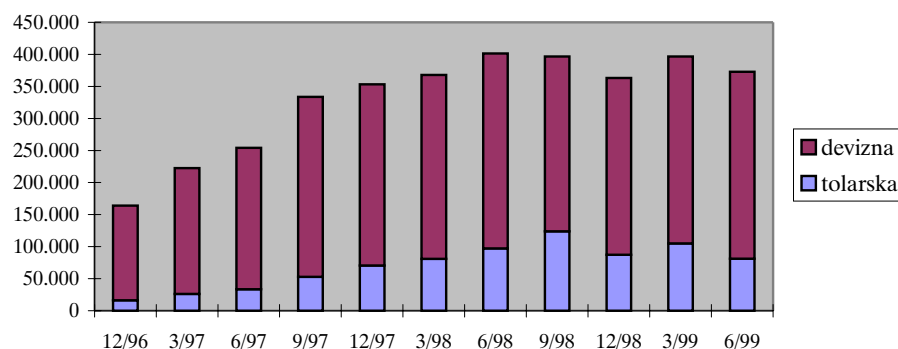
Sekundarna likvidnost

Sekundarna likvidnost²⁶, ki jo sestavljajo naložbe v vrednostne papirje Banke Slovenije in Republike Slovenije v domači in tuji valuti, pomeni likvidnostno rezervo bank. Te naložbe so namreč osnova za pridobitev kreditov, potrebnih za morebitno premoščanje likvidnostnih težav. Banke lahko na podlagi teh vrednostnih papirjev pridejo do likvidnostnih posojil Banke Slovenije.

Rast sekundarne likvidnosti se umirja.

Sekundarna likvidnost **bank** je bila leta 1996 še nizka (163,8 mio SIT), a je nato do sredine leta 1998 naraščala, tako da je dosegla višek konec junija 1998 z 401,5 mio SIT. Nato se je še posebej v aprilu in maju 1999 zmanjševala, konec junija 1999 pa se je spet povečala in je znašala 372,9 mio SIT. Od konca leta 1998, ko je sekundarna likvidnost bank znašala 363 mio SIT (15,5% bilančne vsote), je torej porasla le za 9,6 mio SIT. V vseh letih prevladuje devizna sekundarna likvidnost (konec junija 1999 jo je bilo skoraj 80% v devizah in le malo čez 20% v tolarjih). Konec junija 1999 je sekundarna likvidnost predstavljala 14,6% bilančne vsote bančnega sistema.

Slika 13: Sekundarna likvidnost bank (v mio SIT)

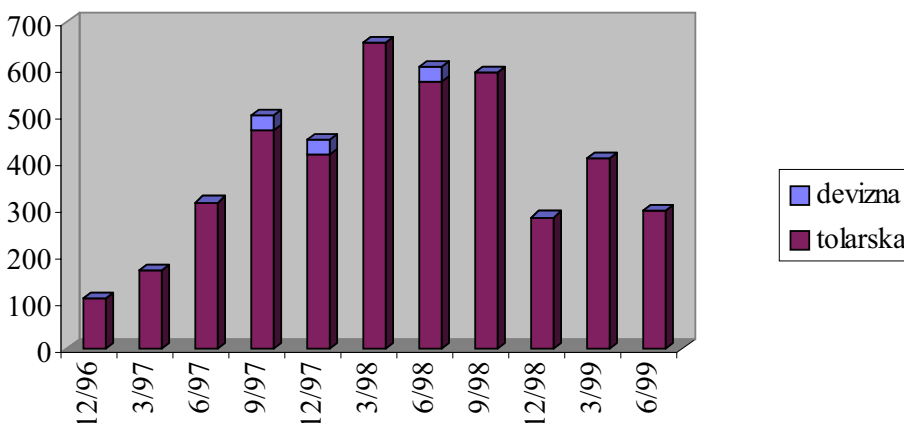

Vir: Banka Slovenije

Hranilnice imajo naložbe v vrednostne papirje le v tolarjih.

Sekundarna likvidnost **hranilnic**, ki je še konec junija 1998 znašala 602,4 mio SIT, je v drugi polovici leta 1998 začela padati. V prvi polovici leta 1999 se je nihanje nadaljevalo do konca junija 1999, ko je znašala 295 mio SIT. Za razliko od bank imajo hranilnice med instrumenti sekundarne likvidnosti pretežno ali v celoti tolarške vrednostne papirje.

Slika 14: Sekundarna likvidnost hranilnic (v mio SIT)

Vir: Banka Slovenije

²⁶ Sekundarno likvidnost sestavljajo blagajniški zapisi Banke Slovenije v domači in tuji valuti ter blagajniški zapisi in obveznice Republike Slovenije.

Koncentracija deponentov

Podatki za trideset največjih deponentov bank nam kažejo, da so banke še vedno precej odvisne od nekaj velikih deponentov, čeprav se ta odvisnost počasi zmanjšuje. Velika odvisnost od nekaj deponentov povečuje likvidnostno tveganje, še posebej če so datumi zapadlosti teh depozitov neenakomerno razporejeni.

Koncentracija na strani zbiranja sredstev se med posameznimi bankami precej razlikuje. Delež največjih tridesetih deponentov v depozitih celotnega bančnega sistema (brez bank in fizičnih oseb) je bil konec junija 1999 za 1 odstotno točko nižji kot konec leta 1998 in je znašal 51,5%..

Likvidnostna pomoč v okviru bančne skupine

Banke v bančnih skupinah so v pogodbah opredelile uravnavanje likvidnosti v bančni skupini. Pogodbe o likvidnostni pomoči v posameznih bančnih skupinah ločujejo med uravnavanjem likvidnosti v normalnih razmerah (redno medbančno kreditiranje) in likvidnostno pomočjo, ki predvideva scenarij medsebojnega kreditiranja pri likvidnostnih težavah bank članic bančnih skupin.

Za opravljanje rednega medbančnega kreditiranja so članice v pogodbah okvirno opredelile, da opravijo ponudbo in povpraševanje po denarnih sredstvih za uravnavanje likvidnosti najprej v okviru svoje bančne skupine in šele zatem na medbančnem trgu.

V kolikor pride do medsebojnega kreditiranja izven rednega medbančnega denarnega trga, mora obvladujoča banka o tem takoj obvestiti Banko Slovenije. V pogodbi je določen znesek, do katerega se lahko banka zadolži v okviru bančne skupine.

Banka, ki je organizirana v bančno skupino in ne dosega potrebnega zneska naložb prvega, drugega in tretjega razreda, lahko med sredstvi posameznega razreda z dovoljenjem Banke Slovenije upošteva tudi s trdno pravno zavezo dogovorjeni znesek sredstev, za katera se lahko v primeru likvidnostnih težav zadolži v okviru bančne skupine.

Odvisnost bank od nekaj velikih deponentov se zmanjšuje.

9. SOLVENTNOSTNO TVEGANJE

Do leta 1995 je kapitalna ustreznost²⁷ slovenskega bančnega sistema naraščala, kar je bila posledica zahtev Banke Slovenije po višjem kapitalu bank za pridobitev posameznih »pragov« licenc. Po letu 1995, ko je dosegla kapitalna ustreznost bank maksimum pri 21,5%, je začela padati. Padajoč trend se je nadaljeval predvsem zaradi hitrejše rasti tehtane tvegane aktive od rasti jamstvenega kapitala. Tako je kapitalna ustreznost slovenskih bank 31.12.1998 znašala 16,0%. Na dan 30.06.1999 je bil količnik kapitalne ustreznosti še nižji - znašal je 14,6% (enako kot 31.12.1993 predno je začela kapitalna ustreznost naraščati).

Nižji količnik je v pretežni meri posledica spremembe metodologije za poročanje o kapitalni ustreznosti zaradi uskladitve z evropskimi direktivami. Kapital bank, ki ga sestavljata temeljni in dodatni kapital²⁸ se je v primerjavi z 31.12.1998, ko je še veljala »stara« metodologija, še znižal. Po novem Sklepu o izračunu kapitala, kapitalnih zahtev in kapitalne ustreznosti bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 32/99) se namreč med dodatni kapital ne uvrščajo več rezervacije na komitente, razvrščene v skupino A, dobiček tekočega poslovnega leta (do višine 50% po odbitku davkov in drugih dajatev), se vključuje v temeljni kapital le, če je višino dobička potrdil pooblaščen revizor, česar ni

Količnik kapitalne ustreznosti je zaradi nove metodologije padel.

²⁷ V skladu z Zban je količnik kapitalne ustreznosti razmerje med kapitalom banke (v Zakonu o bankah in hranilnicah se je imenoval jamstveni kapital) in tveganju prilagojene aktive (v Zakonu o bankah in hranilnicah se je imenovala tehtana aktiva) povečane za drugim tveganjem prilagojene postavke. Količnik kapitalne ustreznosti mora vedno znašati najmanj 8%.

²⁸ Pri izračunu kapitala se seštevku temeljnega in dodatnega kapitala zmanjša za nekatere odbitne postavke.

uveljavljala nobena banka. Novost je tudi v tem, da se od kapitala odšteva celotna postavka neopredmetenih dolgoročnih sredstev.

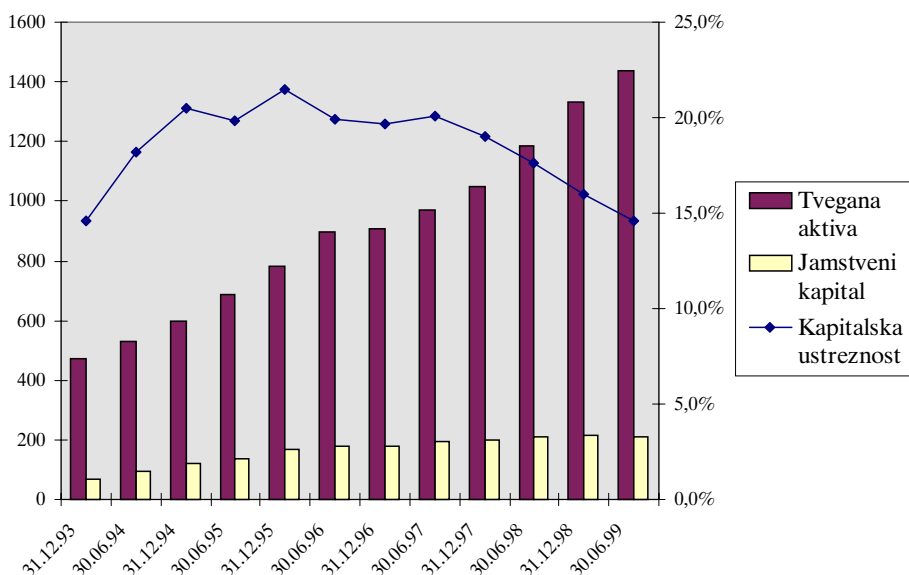
Tveganju prilagojena aktiva²⁹ se je še naprej povečevala (rast 30.06.1999 v primerjavi s tehtano tvegano aktivo na dan 31.12.1998 je bila 8,1%), kar je ob nižjem kapitalu še dodatno znižalo količnik kapitalske ustreznosti. Najpomembnejše spremembe glede na dosedanjo metodologijo pri tveganju prilagojeni aktivni so strožje tehtanje izpostavljenosti do bank, vključitev izvedenih finančnih instrumentov in strožje tehtanje aktivne zavarovane s premoženjem (nižji ponder le za zavarovanje z nepremičninami).

Od 31.12.1997 do 30.06.1999 se je kapitalska ustreznost znižala za 4,4 odstotnih točk. V tem času se je kapital povečal le za 5,8%,³⁰ medtem ko se je tehtana tvegana aktiva povečala kar za 37,0%.

Višina kapitalske ustreznosti se med bankami precej razlikuje.

Višina kapitalske ustreznosti se med bankami precej razlikuje. Konec junija 1999 je znašala najnižja kapitalska ustreznost 9,4%, najvišja pa 47,1% (pri tem ni upoštevana nova banka). Večje banke po bilančni vsoti imajo pretežno nižjo kapitalsko ustreznost.

Slika 15: Gibanje tehtane aktive in jamstvenega kapitala (v mia SIT) in kapitalska ustreznost

Vir: Banka Slovenije

Število bank v skupini z najnižjo kapitalsko ustreznostjo se povečuje.

Iz porazdelitve števila bank v posameznih razredih kapitalske ustreznosti je lepo razviden trend povečevanja števila bank v skupini z najnižjo kapitalsko ustreznostjo in zmanjševanje v skupinah z višjo kapitalsko ustreznostjo. Tako je bila konec junija 1999 skoraj polovica (11) bank v razredu s količnikom kapitalske ustreznosti med 10-15%, 5 bank je bilo v razredu med 21-25% in 4 v razredu med 26-30%. V razredu med 31-35% ni bilo več nobene banke. Le 5 bank (vključno z novo banko) je imelo kapitalsko ustreznost nad 35%.

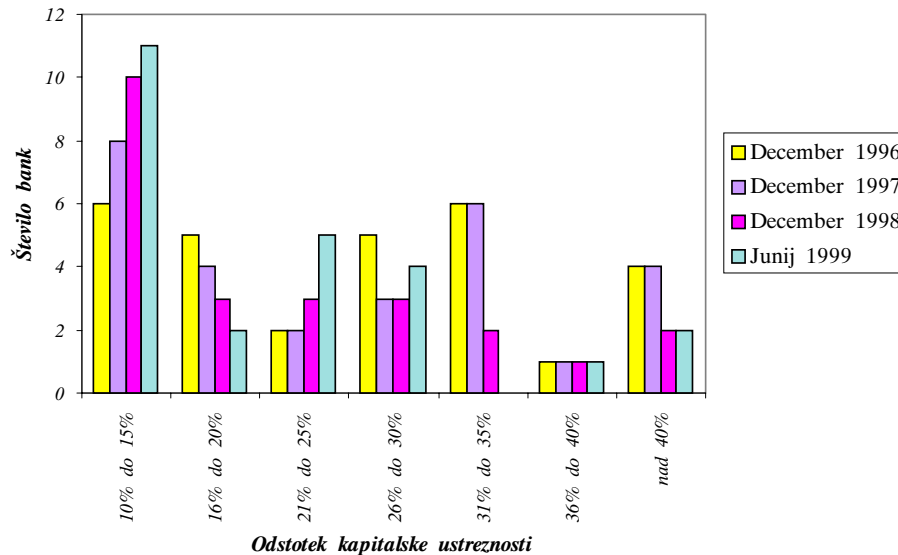
Pri primerjavah števila bank v posameznih razredih med leti je potrebno upoštevati spremembe skupnega števila bank, ki se je v posameznih letih spreminjalo (na dan 30.06.1999 je vključenih 25 bank).

²⁹ Tveganju prilagojena aktiva je seštevek knjigovodskih stanj vseh aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk, zmanjšanih za oblikovane posebne rezervacije za te postavke, in tehtanih po stopnji kreditnih tveganj.

³⁰ Izvedena so bila tudi nekatera zmanjšanja kapitala z umikom delnic, pokritjem izgub, ipd.

Tudi primerjave deležev bank v posameznem razredu, ki izločijo vpliv različnega števila bank, kažejo podobno stanje. Delež bank v najnižjem razredu (10-15%) se povečuje (od 41,7% konec leta 1998 na 44% sredi leta 1999) na račun deležev bank v višjih razredih, ki se znižujejo.

Slika 16: Distribucija bank po višini kapitalne ustreznosti

Vir: Banka Slovenije

Tudi pri **hranilnicah** se je kapitalna ustreznost v letu 1999 zmanjševala, čeprav je bila že v prejšnjih letih nižja kot pri bankah. Tako je konec junija 1999 kapitalna ustreznost hranilnic znašala le 11,6%, medtem ko je znašala še konec leta 1998 13,4%. Kapitalna ustreznost se je pri hranilnicah sredi leta 1999 gibala med 5,4% (kot posledica nove metodologije izračuna, rok prilagoditve pa je do 20.08.2000) in kar 52%.

10. VALUTNO TVEGANJE

Devizno neravnovesje bank

Banke so konec leta 1998 tako kot prejšnja leta izkazovale kratko devizno pozicijo v devizni podbilanci. Iz devizne podbilance bank na dan 31.12.1998 je razvidno, da je devizna pasiva za 31,4 mia SIT presegala devizno aktivo, vendar se je tovrstna neto izpostavljenost bank glede na konec leta 1997 zmanjšala za 39,5%. (31.12.1997 je devizna pasiva presegala devizno aktivo za 51,8 mia SIT).

Od skupno 702,0 mia SIT deviznih terjatev jih je bilo več kot polovica (67%) v DEM, nekaj v USD (19,5%), ostale pa so bile v drugih valutah. Podobno je pri deviznih obveznostih največ obveznosti bilo v DEM (66,3%), nekaj manj kot deviznih terjatev v USD (18,3%) in nekaj več obveznosti v drugih valutah (15,4%).

Sklep o neizravnanih aktivnih in pasivnih postavkah banke v tujem denarju (o odprti devizni poziciji banke) (Uradni list RS, št. 37/99), ki je začel veljati 19.05.1999 in je nadomestil istoimenski sklep, izdan na podlagi zakona o bankah in hranilnicah določa, da kratka ali dolga devizna pozicija dnevno ne sme presegati 20% kapitala banke, povprečna mesečna odprta devizna pozicija banke pa ne sme presegati 10% kapitala banke.

Medtem ko je 31.12.1997 še pri devetih bankah odprta devizna pozicija presegala 20% kapitala, 31.12.1998 in 30.06.1999 nobena banka ni presegala 20% kapitala banke.

Kratka devizna pozicija bank v devizni podbilanci

Odprta devizna pozicija vseh bank, izračunana po zgoraj omenjenem sklepu, je na dan 30.06.1999 predstavljala 5,5% kapitala bank.

Neravnovesje pri poslih z valutno klavzulo

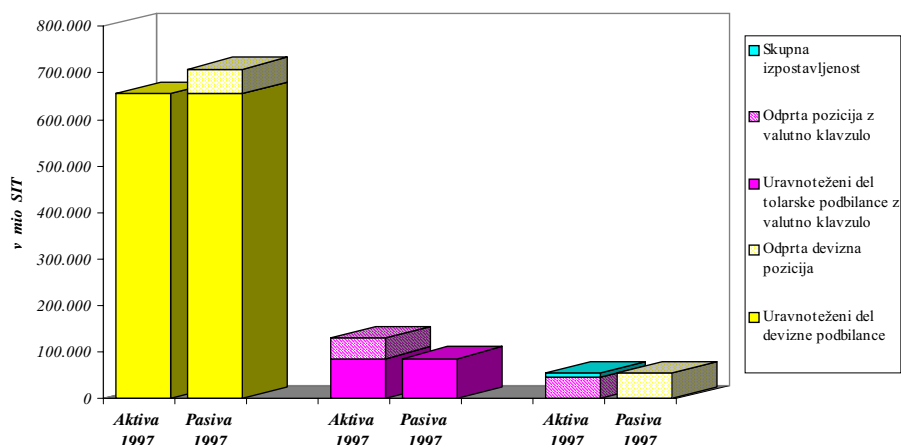
Za razliko od devizne podbilance tolarška podbilanca z valutno klavzulo 31.12.1998 izkazuje dolgo pozicijo. Aktivne postavke z valutno klavzulo so bile višje od pasivnih postavk z valutno klavzulo za 31,4 mia SIT. V primerjavi s stanjem na dan 31.12.1997, ko je ta presežek znašal 44,7 mia SIT, pomeni to zmanjšanje za 29,8%.

Skupna izpostavljenost valutnemu tveganju

Nizka izpostavljenost bank valutnemu tveganju

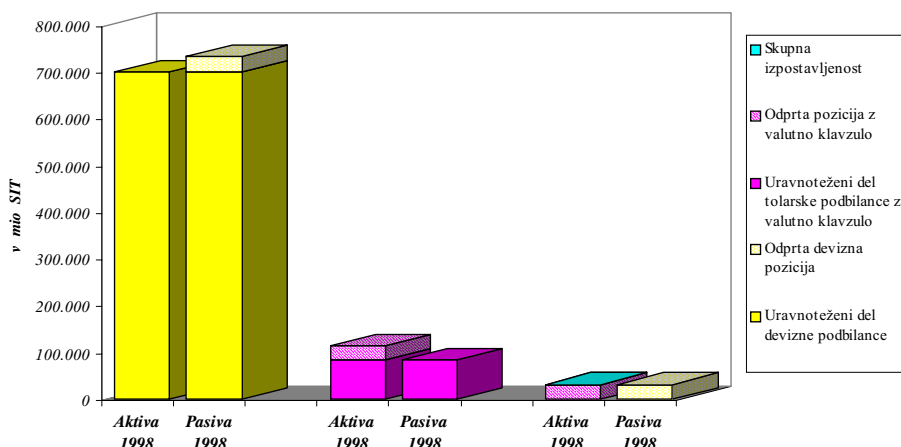
Skupna neto izpostavljenost bank valutnemu tveganju, ki upošteva tako devizno neravnovesje kot neravnovesje pri postavkah z valutno klavzulo, je na dan 31.12.1998 znašala 27,6 mio SIT, kar predstavlja zelo majhno neravnovesje. Skupna pozicija je bila konec leta 1998 kratka, v primerjavi s koncem leta 1997, ko je znašala skupna izpostavljenost valutnemu tveganju 7,2 mio SIT (prav tako kratka pozicija) se je skoraj v celoti znižala in približala deviznemu ravnovesju.

Slika 17: Izpostavljenost bank valutnemu tveganju na dan 31.12.1997

Vir: Banka Slovenije

Slika 18: Izpostavljenost bank valutnemu tveganju na dan 31.12.1998

Vir: Banka Slovenije

Devizno neravnovesje hranilnic

Hranilnice so za razliko od bank na dan 31.12.1998 imele dolgo devizno pozicijo, ker so na ta dan imele 10,2 mio SIT deviznih terjatev in nobenih deviznih obveznosti. 31.12.1997 so imele hranilnice 19,5 mio SIT deviznih terjatev in prav tako nobenih deviznih obveznosti.

Neravnovesje pri poslih z valutno klavzulo

Tudi pri tolarskih obveznostih z valutno klavzulo je bilo pri hranilnicah stanje ravno nasprotno kot pri bankah, saj so 31.12.1998 tolarske obveznosti z valutno klavzulo za 24,7 mio SIT presegale tolarske terjatve z valutno klavzulo (kratka pozicija). Glede na 31.12.1997 to pomeni spremembo v višini 76,5 mio SIT, ko so terjatve z valutno klavzulo presegale obveznosti za 51,9 mio SIT.

Skupna izpostavljenost valutnemu tveganju

Skupna izpostavljenost valutnemu tveganju (devizno neravnovesje in neravnovesje pri poslih z valutno klavzulo) je pri hranilnicah 31.12.1998 znašalo 14,5 mio SIT. Za razliko od 31.12.1997, ko je neto izpostavljenost valutnemu tveganju znašala 71,4 mio SIT, je bila pozicija kratka, skupna izpostavljenost valutnemu tveganju pa tako kot pri bankah nižja kot 31.12.1997.

**Tudi pri hranilnicah
skupna pozicija kratka**

11. TVEGANJA NA PODROČJU INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Obvladovanje tveganj v bančnih informacijskih sistemih je zahtevno in multidisciplinarno, saj zajema bančna, organizacijska, računalniška in informacijska področja. Za dobro in pravilno obvladovanje tveganj je potrebno poznati svoj sistem, kakor tudi sisteme, ki delujejo v okolju. Stalno spremljanje dosežkov in izboljšav ter integracij le-teh v svoj sistem je torej nujno, ne samo zaradi izboljševanja svojih poslovnih rezultatov in pridobivanja konkurenčne prednosti, temveč tudi zaradi zagotavljanja največje možne varnosti in stabilnosti informacijskega sistema.

Tveganja v bančnih informacijskih sistemih ločimo na različne vrste nevarnosti, ki pretijo sistemom. V grobem lahko ločimo nevarnosti, ki prihajajo iz zunanega sveta ter nevarnosti, ki nastajajo v bankah samih.

Nevarnosti iz zunanjega sveta so predvsem možni potencialni vdori preko različnih mrežnih sistemov (razna medbančna in svetovna omrežja ter internet), nadalje nevarnosti, kot so naravne katastrofe (poplave, potresi, vojne,...) kot tudi možnost kraje in poškodovanje informacijskih sredstev.

Znotraj banke pa pretijo na informacijski sistem napake v aplikativni in sistemski programski opremi, napačni vnosi podatkov, napačno načrtovanje aplikativne opreme, nepravilno ali neredno izvajanje potrebnih procedur, stara ali dotrajana strojna oprema, škodljive ali slabe pogodbe z dobavitelji informacijske opreme, slabo ali nezadostno izvajanje kontrole nad informacijskim sistemom in seveda kadri.

Neoperativnost banke ali določenih segmentov poslovanja zaradi izpada informacijskega sistema še vedno predstavlja največje tveganje v našem bančnem sektorju. Še vedno je premalo bank, ki so poskrbele za redundančne³¹ sisteme in sisteme na rezervnih lokacijah. Novo tveganje, ki ga pred kratkim še nismo poznali, prihaja iz naslova elektronskega bančništva. Ta v sebi združuje že nekatera znana tveganja (npr. tveganje vdora v sistem) kot nekatera čisto nova tveganja (npr. tveganja zaradi neodzivanja na

**Izpad informacijskega
sistema še vedno
predstavlja veliko
tveganje v bančnem
sektorju.**

³¹ Redundančni sistemi so tisti računalniški sistemi, ki so podvojeni (ali v skupini) in nadzirajo isti proces. V primeru izpada enega sistema, prevzame nadzorno funkcijo drug sistem.

želje komitentov po informacijah ali osebnih kontaktih, tveganja pri uporabi storitev elektronskega bančništva za plačila storitev preko Interneta itd.). V letu 1999 pa je še posebno pomembno obvladovanje tveganj, ki jih prinaša prehod v novo tisočletje.

11.1. Pripravljenost bančnega sektorja na leto 2000

Marsikdo se vpraša, kaj je tako pomembnega v zvezi z letom 2000, da se je nanj potrebno posebej pripravljati.

S prehodom iz leta 1999 v leto 2000 lahko nastanejo težave v računalniških sistemih, ki za oznako leta v zapisu datuma uporabljajo samo dve mesti (npr. datum 15.12.1999 je v podatkovnih bazah zapisan kot 151299).

Težave izhajajo iz dejstva, da je ponekod še vedno v uporabi veliko programske opreme, ki teče na različnih centralnih računalniških sistemih in na osebnih računalnikih in je bila razvita v času, ko so bili spominski moduli in obdelava podatkov izredno dragi. V tem času so zaradi varčevanja s prostorom in računalniškimi zmogljivostmi za predstavitev leta v datumskih formatih uporabljali dve mesti, ob predpostavki, da prvi dve mesti vedno pomenita »19«. Tovrstno logiko so programerji pogosto ohranjali tudi kasneje, ko omenjenih razlogov ni več bilo, predvsem zato, ker so predpostavljali, da izdelana programska oprema po letu 2000 ne bo v uporabi. Take težave se lahko pojavijo v lastni aplikativni programske opreme, kupljeni sistemski in aplikativni programske opreme in v ostali opremi, ki vsebuje elemente, ki imajo vgrajene datumске funkcije. Rizičnost se poveča tudi z izmenjavo podatkov, ki niso zapisani v ustreznem formatu in na sprejem takih podatkov nismo pripravljeni.

Dodatna posebnost leta 2000 je dejstvo, da je leto 2000 prestopno leto. Veliko ljudi misli, da je prestopno leto vsako leto, katerega letnica je deljiva s 4 in ni deljiva s 100. Po tem kriteriju leto 2000 ni prestopno leto, kar pa ni res. Pravilna formula za prestopno leto ima še dodatek, ki pravi, da je leto prestopno, če je deljivo s 400. Leto 2000 ustreza zadnjemu pogoju.

Računalniška oprema, ki uporablja dvomestne letnice ali ima vgrajen koledar, ki ne pozna popolne formule za prestopno leto in ne bo ustrezno popravljena, bo po letu 2000 delovala nepredvidljivo, napačno ali pa bo povsem odpovedala. Prav gotovo je moteno ali popolnoma prekinjeno poslovanje zadosten razlog, da se na leto 2000 temeljito pripravimo.

Življenjski cikel projektov »Leto 2000« v bankah in finančnih institucijah predvideva zaključek projektov pred koncem leta 1999. Ob koncu projekta je vsa programska, strojna in ostala oprema prilagojena in ustrezna za leto 2000. V času od konca projekta pa do konca leta 1999 – to obdobje lahko obsega mesec dni ali več – predvidevajo nekatere banke delovanje po načelu nespreminjanja, to je »frozen time«, časa, v katerem ne izvajajo razvoja, dopolnitev in nadgraditev opreme z namenom zmanjševanja rizikov v zvezi s prehodom na leto 2000. Tveganja, povezana s prehodom na leto 2000, so sledeča: nepravilno delovanje programske opreme zaradi dvomestnih letnic (leto 2000 bo prikazovano kot 00), nepravilno delovanje strojne opreme (osnovne računalniške plošče so sprogramirane do 31.12.99), nepravilno upoštevanje prehodnega leta (leto 2000 je prehodno).

Pripravljenost bank na leto 2000 se povečuje v skladu s plani.

Pripravljenost bančnega sistema na leto 2000, kakor tudi vsa druga tveganja, spremlja oddelek Nadzora bančnega poslovanja v okviru rednih kot tudi občasnih izrednih kontrol poslovanja bančnega sistema. Sicer pa je vodstvo vsake posamezne banke odgovorno za doseganje skladnosti z letom 2000. Pregledi v bankah v zvezi z letom 2000 so se pričeli pred dvema letoma, so konstantni, njihova intenzivnost pa se povečuje. Zadnja poročila bank kažejo, da se pripravljenost povečuje v skladu s projektnimi plani. Pripravljenost šestnajstih (16) od petindvajsetih (25) bank je na dan 31.07.1999 nad 85%, šestih bank nad 75% in pri treh bankah pod 75%. Banke si lahko informacije o stopnji pripravljenosti izmenjujejo v zaprtem elektronskem omrežju (Extranet, Internet).

Tako kot drugje po svetu, je tudi v Sloveniji bančni sektor med najbolj pripravljenimi sektorji v zvezi s prehodom na leto 2000.

11.2. Pripravljenost Banke Slovenije na leto 2000

V Banki Slovenije se zavedamo vpliva prehoda na leto 2000 in tveganj za naš informacijski sistem.

Poslovanje Banke Slovenije je v veliki meri računalniško podprto in bi nedelovanje računalniške opreme, sistemov avtomatizacije in informacijskega sistema močno vplivalo na izvajanje njenih funkcij. Zato smo marca 1997 pričeli z aktivnostmi v zvezi z delovanjem programske in strojne opreme po 01.01.2000. V ta namen ustanovljena posebna projektna skupina je sestavljena tako iz predstavnikov oddelka Informacijska tehnologija kot tudi vseh drugih oddelkov Banke Slovenije.

Prvi del projekta Leto 2000 je bil namenjen analiziranju problemov, ki se lahko pojavijo s prehodom v leto 2000 na računalniško podprtih informacijskih sistemih.

Analiza je pokazala, da je celoten vpliv prehoda na leto 2000 za Banko Slovenije relativno majhen. Večino programske opreme, ki jo uporabljamo v Banki Slovenije, smo izdelali sami, že skoraj deset let pa je v uporabi interni standard o obvezni uporabi štirimestnega leta v podatkih, izračunih, itd. Standard upoštevajo vsi razvijalci, zato so bile aplikacije že primerne oziroma je bilo potrebno izvesti minimalne prilagoditve in temeljita testiranja. Sicer pa Banka uporablja večinoma najnovejše verzije programske in strojne opreme.

Prilagoditve programske opreme so bile testirane že ob sami prilagoditvi (»current-date« tests), izvedli pa smo tudi integralno testiranje in sicer v okolju, posebej pripravljenem za testiranje leta 2000 (»future-date« tests). Uspešno je bilo izvedeno tudi testiranje delovanja sistema bruto poravnave v realnem času s sodelovanjem poslovnih bank in vsemi interakcijami s sistemom SWIFT in aplikacijami, izdelanimi v Banki Slovenije. Del zunanjega testiranja (v izvedbi dobaviteljev) je potekal v obdobju od aprila 1999 do junija 1999, delno pa bo potekal še v septembru 1999 in sicer za opremo, ki ni posebno kritična za delovanje Banke Slovenije. Čas do konca leta 1999 bo tako namenjen opazovanju in preverjanju pravilnosti delovanja prilagojene opreme.

Svet Banke Slovenije je december 1999 razglasil za obdobje mirovanja (t.i. frozen time) glede uvajanja sprememb, ki bi lahko povzročile potrebo po popravkih informacijskih sistemov poslovnih partnerjev Banke Slovenije. Sprejel je tudi pobudo o urniku poslovanja ob koncu leta 1999 in v začetku leta 2000, in sicer je za interna dneva predlagal 31.12.1999 in 03.01.2000. Pobudo smo posredovali ustreznim institucijam (Ministrstvu za finance, Združenju bank, Agenciji za plačilni promet, ...).

V okviru projekta smo pridobili potrdila od dobaviteljev programske in strojne opreme o ustreznosti in pravilnosti delovanja njihove opreme ob prehodu v leto 2000, ki potrjujejo, da je praktično v celoti prilagojena delovanju po letu 2000 in tudi nameščena in testirana v Banki Slovenije.

V prvem kvartalu 1999 je projektna skupina pripravila, Direktorij oziroma Svet Banke Slovenije pa potrdil prvi del plana neprekinjenega delovanja, ki je namenjen odpravljanju težav v obdobju do 31.12.1999. Drugi del plana neprekinjenega delovanja za obdobje po 01.01.2000, bo izdelan in predložen Direktoriju in Svetu Banke Slovenije do konca septembra 1999, saj so problemi in rešitve v teh dveh obdobjih različne.

Projektna skupina poroča mesečno pristojnemu viceguvernerju, najmanj kvartalno pa tudi Direktoriju in Svetu Banke Slovenije.

Zaradi velikega zanimanja za pripravljenost Banke Slovenije na leto 2000 je bila poleg projektne skupine "Leto 2000" ustanovljena tudi skupina "Leto 2000 in odnosi Banke Slovenije z institucijami doma in v tujini". Izvajanje prehoda Banke Slovenije na leto 2000 je pregledala tudi pooblaščen tuja revizijska hiša.

Prilagojenost letu 2000 za Banko Slovenije pomeni, da na učinkovitost in funkcionalnost sistema ne vplivajo datumi pred, med in po letu 2000 oziroma:

Vpliv prehoda na leto 2000 je za Banko Slovenije relativno majhen.

Prilagoditve programske opreme v Banki Slovenije so bile testirane že ob sami prilagoditvi.

- Pravilo 1: katerakoli vrednost tekočega datuma ne sme povzročiti prekinitve delovanja.
- Pravilo 2: funkcije za obravnavo datumov morajo delovati pravilno za datume pred, med in po letu 2000.
- Pravilo 3: v vseh vmesnikih in podatkovnih zbirkah mora biti stoletje v datumu označeno izrecno (eksplicitno) ali pa z nedvoumnim algoritmom in postavljenimi pravili.
- Pravilo 4: leto 2000 mora biti prepoznano kot prestopno leto.

Ta definicija je prevzeta po dokumentu Britanskega urada za standardizacijo »A definition of year 2000 conformity requirements« (reference No. DSIC PD2000-1).

Skladnost z letom 2000 je potrebno doseči na naslednjih nivojih:

- Strojna oprema
- Sistemska programska oprema, vključno z bazami podatkov in operacijskimi sistemi
- Aplikativna programska oprema zunanjih izvajalcev ali izdelana v Banki Slovenije

Testiranje sistema bruto poravnave v realnem času (BPRČ)

V Banki Slovenije, v oddelku Plačilnih sistemov, smo v mesecu juniju skupaj z vsemi udeleženkami BPRČ sistema opravili obvezna SWIFT testiranja leta 2000. Skupaj s SWIFT testiranjem smo testirali tudi novo verzijo programske opreme CAS, ki je tudi leto 2000 ustrezna. Testiranja so potekala na testnih sistemih tako v Banki Slovenije kot pri ostalih udeleženkah sistema BPRČ.

Testiranje je bilo razdeljeno v dva cikla:

- prvi cikel je potekal od 8. do 11. junija in je pokrival SWIFT datume od 30.12.1999 do 2.1.2000.
- drugi cikel je potekal od 23. do 24. junija in je pokrival SWIFT datume od 29.2.2000 do 1.3.2000.

Vse udeleženke BPRČ so prejele za vsak cikel poseben scenarij, testirani pa so bili naslednji kritični datumi:

·	08.06.1999	Y2K CTS (Year 2000 Customer Test System)	30.12.1999
·	09.06.1999	Y2K CTS SWIFT	31.12.1999
·	10.06.1999	Y2K CTS SWIFT	01.01.2000
·	11.06.1999	Y2K CTS SWIFT	02.01.2000
·	23.06.1999	Y2K CTS SWIFT	29.02.2000
·	24.06.1999	Y2K CTS SWIFT	01.03.2000

Namen testiranja je bil tudi test končnih aplikacij pri vseh udeleženkah. V Banki Slovenije je kompletno testno poslovanje potekalo preko aplikacij, ki so v vsakodnevni uporabi.

Rezultati SWIFT testiranja leta 2000 so ugodni.

Rezultati testiranja so pokazali, da tako v Banki Slovenije kot v APP večjih težav pri prehodu v leto 2000 ne pričakujemo. Nova programska oprema je razen nekaj začetnih težav delovala brezhibno, SWIFT omrežje vključno z FIN Y copy storitvijo ravno tako. Pri udeleženkah sistema BPRČ večjih težav ni bilo opaziti. Pri nekaterih udeleženkah se je pojavjal le problem prenosa testnih ključev med pravim testnim sistemom in testnim sistemom za leto 2000.

III. RAZVOJ NA ZAKONODAJNEM PODROČJU IN REFORMA PLAČILNIH SISTEMOV

Medtem, ko je bilo v letu 1998 veliko aktivnosti v Banki Slovenije usmerjenih v sodelovanje z Ministrstvom za finance pri pripravi Zban, je bilo v prvi polovici 1999 veliko pozornosti posvečene podzakonski regulativi, ki jo je bilo potrebno izdati v treh mesecih po uveljavitvi Zban. Zban je začel veljati 20.02.1999, le tri tedne po tem, ko je stopil v veljavo Evropski sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo ter Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije, ki je za slovenski bančni sistem in vso Slovenijo prinesel pomembne spremembe.

V letu 1999 uveljavitev Evropskega sporazuma o pridružitvi in zakona o bančništvu

1. PODZAKONSKI AKTI, IZDANI PO UVELJAVITVI ZAKONA O BANČNIŠTVU

V letu 1998 in prvi polovici 1999 je bila pripravljena vrsta podzakonskih aktov, za pripravo katerih je bilo v Zban dano pooblastilo Banki Slovenije. V nadaljevanju so navedeni podzakonski akti s področja nadzora bančnega poslovanja, ki so bili sprejeti potem, ko je Zban stopil v veljavo. Sklepi so navedeni kronološko oziroma v istem vrstnem redu, kot so bili objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije.

Po uveljavitvi zakona o bančništvu je bilo sprejetih veliko podzakonskih aktov.

Sklep o izračunu kapitala, kapitalskih zahtev in kapitalске ustreznosti bank in hranilnic

Sklep opredeljuje podrobnejši način izračuna kapitala in minimalnih kapitalskih zahtev, ki jih morajo izpolnjevati banke in hranilnice za zagotavljanje svoje solventnosti oz. za pokrivanje tveganj, ki so jim izpostavljene v svojem vsakodnevnem poslovanju. Sklep zaenkrat predpisuje le kapitalске zahteve za kreditna in valutna tveganja ter za prekoračena stanja udeležbe v kapitalu nefinančnih organizacij. Uporaba določil sklepa glede ugotavljanja potrebnega kapitala za pokrivanje valutnih tveganj je odložena na 30.06.2000. Višino kapitala in kapitalске zahteve morajo banke tekoče izračunavati in ugotavljati ter o njih najmanj četrtletno poročati Banki Slovenije.

Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic

Namen določb sklepa je zavarovanje bank in hranilnic pred tveganjem povezanim s preveliko koncentracijo kreditne izpostavljenosti. V ta namen sklep omejuje največjo dovoljeno izpostavljenost banke do posamezne osebe oziroma skupine povezanih oseb ter največjo dovoljeno izpostavljenost banke do drugih oseb v skupini. Dodatno sklep definira tudi pojem velike izpostavljenosti in omejuje vsoto vseh velikih izpostavljenosti glede na kapital banke.

Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic

Sklep predpisuje način spremljanja in ocenjevanja kreditnih in deželnih tveganj, ki so jim banke izpostavljene pri svojem poslovanju. Poleg natančnih kriterijev za razvrščanje aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk v skupine po tveganosti, sklep opredeljuje tudi pravila za ocenjevanje potencialnih izgub, izključevanje prihodkov ter vodenje kreditnih map.

Sklep o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic

Sklep predpisuje višino in način oblikovanja posebnih rezervacij za kritje izgub, ki nastanejo zaradi kreditnega in deželnega tveganja. Sklep od bank zahteva tudi oblikovanje rezervacij za druga tveganja, ki so jim banke izpostavljene pri svojem poslovanju. Ker banke prevzemajo pri opravljanju storitev tveganja, morajo del dohodka rezervirati za možne izgube.

Sklep o podrobnejši vsebini poročil iz 127. člena zakona o bančništvu

V skladu z 127. členom Zban so banke dolžne poročati o nekaterih pomembnejših dejstvih in okoliščinah iz svojega poslovanja. Sklep o poročanju predpisuje podrobnejšo vsebino poročil iz 127. člena Zban, ter način in roke poročanja o dejstvih in okoliščinah iz 127. člena tega zakona.

Sklep o neizravnanih aktivnih in pasivnih postavkah banke v tujem denarju (o odprti devizni poziciji banke)

Ta sklep določa, da mora banka, ki opravlja posle s tujimi plačilnimi sredstvi, zaradi zavarovanja pred tveganjem, dnevno izračunavati svojo odprto devizno pozicijo. Kratka ali dolga devizna pozicija dnevno ne sme presegati 20% kapitala banke, povprečna mesečna odprta pozicija pa ne sme presegati 10% kapitala banke.

Sklep o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic

Sklep predpisuje kontni okvir za banke, vrste in sheme računovodskih izkazov bank, podrobnejšo vsebino letnega poslovnega poročila in dodatkov k temu poročilu, podrobnejši način vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanja računovodskih izkazov ter podrobnejšo vsebino, način in roke za posredovanje mesečnih in drugih poročil o knjigovodskem stanju računov bank.

Sklep o najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila

Sklep predpisuje podrobnejšo obliko in najmanjši obseg ter vsebino revizijskega pregleda in revizorjevega poročila. Revizijski pregled poslovanja bank in hranilnic obsega revidiranje letnega poročila in konsolidiranega letnega poročila sestavljenega v skladu s sklepom o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic ter dodatka določenega s tem sklepom. Revizor mora pregledati in v poročilu podrobneje poročati predvsem o računovodskih izkazih, spremembah kapitala, rezervacijah in izvršenih odpisih, učinkih konsolidacije, izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj, delovanju notranje revizije, načinu vodenja poslovnih knjig, kvaliteti informacijskega sistema, pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Banki Slovenije, vrednotenju bilančnih in zunajbilančnih postavk ter računovodskih politikah banke.

Sklep o obvezni uskladitvi rokov dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev

Sklep določa obveznost bank in hranilnic, da uskladijo roke dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev. V ta namen sklep predpisuje tri razrede naložb z določenimi roki dospelosti, za vsak posamezni razred pa je določeno razmerje med zneskom naložb in zneskom sredstev z določenimi roki dospelosti.

Sklep o podrobnejšem načinu izračuna obveznosti, terjatev in naložb pri ugotavljanju neto dolžništva

Sklep podrobneje določa način izračuna neto dolžništva določene osebe v razmerju do banke ali hranilnice, kot enega izmed izločitvenih razlogov, zaradi katerega ta oseba (neto dolžnik) ne more biti imenovana za člana nadzornega sveta te banke oz. hranilnice.

Sklep o ugotavljanju in poročanju vrednosti naložb bank in hranilnic v kapital nefinančnih organizacij in opredmetena osnovna sredstva

Zban omejuje tudi udeležbe bank v kapitalu nefinančnih organizacij ter opredmetenih osnovnih sredstvih. Vrednost naložb banke v kapital nefinančnih organizacij skupno ne sme presegati 60% kapitala banke, posamezna naložba v določeno nefinančno organizacijo pa ne sme presegati 15% kapitala banke. Skupna vrednost vseh naložb banke v zemljišča, zgradbe, poslovno opremo in kapital nefinančnih organizacij ne sme presegati kapitala banke. Banke o omenjenih naložbah poročajo trimesečno. Prekoračena stanja v kapitalu nefinančnih organizacij morajo biti ustrezno pokrita s kapitalom.

Sklep o letnem nadomestilu za opravljanje nadzora in pavšalnih zneskih nadzora

Ta sklep določa višino letnega nadomestila za opravljanje nadzora in pavšalnega nadomestila stroškov postopka, ki ju morajo Banki Slovenije plačevati banke in hranilnice. Višina letnega nadomestila je odvisna od višine tveganju prilagojene aktive banke. Pavšalno nadomestilo stroškov postopka morajo banke plačati, če jim je bil izrečen ukrep nadzora. Višina tega nadomestila se določi kot zmnožek števila ur inšpektorjev, porabljenih za pregled poslovanja banke in vrednosti ure inšpektorja.

Navodilo za poročanje o največjih deponentih

Navodilo predpisuje mesečno poročanje bank o depozitih prvih tridesetih največjih deponentov. Poleg zneska depozita posameznega deponenta poročilo obsega tudi podatke o valuti depozita, datumu začetka vezave in dospelosti depozita, načinu obrestovanja ter višini obrestne mere.

Navodilo za izvajanje sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk ter sklepa o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic

Navodilo predpisuje vsebino, obliko ter način izpolnjevanja in pošiljanja poročila o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk ter oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic. Banke so dolžne četrletno poročati o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk ter o oblikovanju posebnih rezervacij.

Navodilo za izpolnjevanje poročila o tokovih tolarske likvidnosti bank

V skladu z navodilom banke dnevno poročajo o predvidenih tokovih tolarske likvidnosti za tekoči in naslednji delovni dan ter o predvidenih tolarskih prilivih in odlivih petih največjih deponentov. Pri načrtovanju tokov tolarske likvidnosti morajo banke upoštevati načelo previdnosti, kar pomeni, da lahko med prilive vključijo samo tiste za katere obstaja resnična verjetnost, da jih bodo ob dnevu dospelosti tudi prejele, med odlive pa vse obveznosti, ki na določen dan dospejo v izplačilo.

Navodilo za izračun nekaterih značilnih aktivnih in pasivnih obrestnih mer bank in hranilnic

Navodilo predpisuje četrletni izračun nekaterih značilnih aktivnih in pasivnih obrestnih mer bank in hranilnic, po vrstah ročnosti, in sicer ločeno za bančni in nebančni sektor oziroma znotraj teh dveh sektorjev ločeno za naložbe in sredstva v domači valuti, ki se obrestujejo s temeljno obrestno mero oziroma z valutno klavzulo.

Navodilo za restrukturiranje terjatev bank in hranilnic

To navodilo določa predmet restrukturiranja, načine restrukturiranja in računovodska pravila pri restrukturiranju ter vrednotenje aktive. Navodilo pri spremembi kreditnih pogojev natančneje določa oblikovanje rezervacij in način odpisa dela terjatev, izključevanje prihodkov in razvrščanje v bonitetne skupine. Ravno tako določa odpise in oblikovanje rezervacij pri znižanju višine terjatev. Navodilo tudi določa vrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev in finančnih naložb ali kombinacije obojih, prevzetih z namenom celotnega ali delnega poplačila terjatev. V zvezi s tem navodilo podrobneje določa kako je z odpisi terjatev, oblikovanjem rezervacij in izključevanjem prihodkov. Navodilo določa tudi, kako postopati v primeru, ko banka v procesu restrukturiranja terjatev spremeni terjatve do dolžnika v terjatve do tretjih oseb.

Navodilo za izvajanje sklepa o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic

Navodilo predpisuje metodologijo za sestavitev računovodskih izkazov (bilance stanja in izkaza uspeha) bank in hranilnic.

Navodila za izdelavo desetdnevnega poročila o knjigovodskem stanju računov bank

Navodila predpisujejo metodologijo za sestavitev desetdnevnega poročila, ki obsega določene knjigovodske podatke bank o danih posojilih nebančnemu sektorju in prejetih vlogah nebančnega sektorja. Banke sestavijo desetdnevno poročilo po stanju desetega, dvajsetega in zadnjega dne v mesecu.

Navodilo o pošiljanju mesečnih poročil o knjigovodskem stanju računov

Navodilo določa vsebino, način izpolnjevanja, obliko in način pošiljanja ter kontrolo podatkov o knjigovodskem stanju računov bank in hranilnic.

2. JAMSTVO ZA HRANILNE VLOGE

Po novem omejeno jamstvo za vloge

Z oblikovanjem novega sistema za jamstvo vlog je izvedena zakonska prilagoditev določilom evropske direktive 94/19/EC, ki je namenjena zaščiti malih vlagateljev in s tem ohranjanju stabilnosti finančnega sistema. Jamstvo za zajamčene vloge, ki je v Zban urejeno v 12. poglavju, po novem vključuje vloge fizičnih in malih pravnih oseb, znaša pa 3.700.000 tolarjev na posameznega vlagatelja, pri čemer zakon jasno navaja izjeme oziroma tiste osebe, katerih vloge niso zajamčene. Za izplačilo zajamčenih vlog v primeru stečaja banke jamčijo ostale banke, ki so dolžne zaradi zagotavljanja likvidnosti naložiti del svojih sredstev v likvidne prvovrstne naložbe (vrednostni papirji BS, RS).

Neomejeno jamstvo za večino vlog preneha 01.01.2001.

Določbe 12. poglavja Zban začnejo veljati s 01.01.2001, razen za tiste vloge, ki so bile na dan uveljavitve Zban (20.02.1999) vezane za obdobje, ki se izteče po 01.01.2001. Za te vloge bodo določbe 12. poglavja začele veljati z dnem izteka vezave, določenim v pogodbi o vezavi.

Nadalje Zban določa, da z dnem uveljavitve določb 12. poglavja preneha veljati jamstvo Republike Slovenije in Banke Slovenije za vloge fizičnih oseb pri bankah oziroma hranilnicah in določba 12. člena zakona o Agenciji Republike Slovenije za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah. Ker pa se veljavnost 12. poglavja za različne vloge različno začena, velja tudi, da jamstvo Republike Slovenije in Banke Slovenije za vloge fizičnih oseb pri bankah oziroma hranilnicah preneha veljati pri različnih vlogah različno.

Glede na drugi odstavek 37. člena zakona o bankah in hranilnicah naj bi bila pristojna institucija za izvajanje jamstva za vloge Agencija RS za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah (v nadaljevanju Agencija). Zakon o Agenciji v 12. členu določal, da do ustanovitve Agencije opravlja posle zavarovanja vlog v bankah in hranilnicah Banka Slovenije v imenu in za račun Republike Slovenije. Ker Agencija nikoli ni bila ustanovljena in ker je veljavnost 12. člena zakona o Agenciji podaljšana do 01.01.2001, oziroma pri določenih vlogah še za daljše obdobje, je v tem obdobju podaljšana tudi pristojnost Banke Slovenije, da opravlja posle zavarovanja vlog v bankah in hranilnicah v imenu in za račun Republike Slovenije.

Tudi 5. člen Zakona o Banki Slovenije določa, da je Banka Slovenije med drugim pristojna za kontrolo bank in hranilnic in za predpisovanje pravil za izvajanje jamstva za vloge občanov.

3. REFORMA PLAČILNIH SISTEMOV

V letu 1998 so bili na področju reforme plačilnih sistemov storjeni pomembni koraki v smeri migracije računov pravnih oseb in opravljanja plačilnega prometa prek njih v bančno okolje. Potem ko so bili računi obvezne rezerve bank, hranilnic in HKS v Banko Slovenije prenešeni že marca 1997, je v aprilu 1998 prišlo do postavitve sistema bruto poravnave v realnem času (v nadaljevanju BPRČ) in v oktobru 1998 do začetka delovanja sistema Žiro kliring (v nadaljevanju ŽK).

To predstavlja uresničitev druge in začetek priprav na tretjo fazo reforme, pri čemer faze 3-6 predstavljajo postopno prevzemanje plačilnega prometa lastnih komitentov s strani bank in v končni fazi tudi prenos računov pravnih oseb v poslovne banke ter prenehanje delovanja Agencije za plačilni promet (v nadaljevanju APP) kot ponudnika plačilnih storitev. Osnova izpeljavi navedenih naslednjih faz projekta je izpeljava naslednjih podprojektov:

- postavitve integralnega sistema plačil majhnih vrednosti (ISPMV)
- postavitve internih plačilnih informacijskih sistemov, ki se nanašajo predvsem na postavitve ustreznih računovodskih sistemov v bankah in načinov komuniciranja med komitenti in bankami (najprej kot pilotsko opravljanje plačilnega prometa za pravne osebe preko poslovnih bank)
- vzpostavitev sistema depotnih bank za distribucijo gotovine.

Konsolidacija sistemov BPRČ in ŽK

Sistem BPRČ je namenjen sprotni in individualni poravnavi predvsem medbančnih plačil velikih vrednosti (nad 3 mio SIT), sistem ŽK pa ostalim plačilom, pri čemer je kliring plačil izveden v določenih časovnih ciklih, njegova poravnava pa poteka preko sistema BPRČ. Udeleženske obeh sistemov so vse banke in nekatere hranilnice, medtem ko HKS sodelujejo le kot posredne udeleženske. V marcu 1999 je prišlo v delovanju sistemov do pomembne novosti, saj so bila v oba sistema vključena plačila v breme pravnih oseb, ki jih pošilja APP v dobro bank/hranilnic oz. njihovih komitentov. To je pomenilo občutno povečanje transakcij, obdelanih v obeh sistemih in povzročilo tudi uvedbo dodatnega, popoldanskega cikla v ŽK, katerega posebnost je, da v njem aktivno sodeluje le APP, medtem ko lahko ostale udeleženske sistema svoje naloge posredujejo le v dopoldanskem ciklu. Hkrati z izvedbo tega koraka so se začele tudi priprave na naslednjo fazo, to je vključitev nalogov v dobro pravnih oseb oz. APP, v juliju 1999 pa je prišlo do dokončne uskladitve programa med APP in Banko Slovenije, po katerem se bo vključevanje teh plačil začelo v septembru in bo zaključeno do konca oktobra 1999.

Leta 1998 postavljen sistem bruto poravnave v realnem času in začetek delovanja sistema Žiro kliring

Sistem bruto poravnave v realnem času je namenjen poravnavi medbančnih plačil velikih vrednosti.

Račun države

Začele so se priprave na odprtje enotnega računa države pri Banki Slovenije.

V letu 1999 so se začele intenzivnejše priprave na odprtje enotnega računa države pri Banki Slovenije, ki je bil 24.06.1999, ko so bile preko sistema BPRČ sprovedene prve transakcije iz naslova vplačil/izplačil zakladnih menic, tudi dejansko odprt. Poleg plačil, ki se izvajajo med Banko Slovenije in Ministrstvom za finance oz. APP/bodoča Uprava za javna plačila po SWIFT omrežju, je bil zagotovljen tudi prenos podatkov o stanju na transakcijskem računu države (ob vsaki spremembi) ter stanje na računu 630 (v 15 minutnih časovnih presekih) na Ministrstvo za finance oz. Zakladnico.

Integralni sistem plačil malih vrednosti (ISPMV)

V okviru priprav na postavitve ISPMV so v oktobru 1998 tri podjetja predstavila svojo vizijo oziroma študijo izvedbe tega koraka. V februarju 1999 sta na tem področju začela aktivno sodelovati tudi dva zunanja svetovalca, ki sta julija predstavila študijo izvedljivosti projekta. Študija se nanaša predvsem na zahteve in pomembnejša vprašanja, povezana z definiranjem zahtev in vzpostavitvijo ISPMV in pomeni podlago za pripravo konkretnega predloga implementacije sistema in organizacije klirinške hiše kot krovne organizacije. Poleg tega je bila pripravljena tudi študija, v kateri je povzeta vsebinska in pravna ureditev kliringov v Sloveniji in sprejet sklep, da Banka Slovenije pripravi skupne standarde, ki bodo temeljili na Lamfalussyjevih in katerim bodo prej ali slej morali zadostiti vsi delujoči kliringi.

Pilotsko usposabljanje bank

Pilotsko usposabljanje bank je začetek tretje faze reforme.

V januarju 1999 je Svet Banke Slovenije potrdil koncept pilotskega usposabljanja bank, ki pomeni podlago oz. začetek tretje faze v projektu reforme plačilnih sistemov, saj izbrane pilotske pravne osebe pošiljajo svoje plačilne naloge na banko (ki je z namenom izvajanja takšnih transakcij zanje odprla evidenčni transakcijski račun), banka pa jih naprej posreduje v APP, saj računi pravnih oseb zaenkrat ostajajo še pri APP. Preko bank tako zaenkrat poteka le informacijski tok plačil, finančni tok pa še naprej preko APP. V postopku plačevanja in obveščanja oziroma za elektronsko komunikacijo med APP in bankami skrbi v Banki Slovenije postavljen vmesnik. V aprilu in maju 1999 je za potrebe preverbe delovanja vmesnika potekalo pošiljanje plačilnih zahtevkov v testnem okolju (brez vključitve testnih nalogov v obdelavo plačilnega prometa v APP, torej brez finančnih posledic poslanih plačil), s 14.06. pa se je začelo izvajati pilotsko usposabljanje bank tudi v živo, kar pomeni, da imajo nalogi pravne osebe tudi finančni učinek. Vključevanje pravnih oseb naj bi potekalo postopoma, v skladu z njihovo pripravljenostjo, zato vzporedno še vedno teče tudi pilotsko usposabljanje bank v testnem okolju.

Gotovinsko poslovanje

Koncept migracije gotovinskega plačilnega prometa v bančno okolje se nanaša na neposredno in posredno oskrbo bank z bankovci ter prenos vplačil in izplačil iz Agencije za plačilni promet v banke.

Banka Slovenije bo opravljala distribucijo bankovcev prek sistema pogodbenih depojev pri poslovnih bankah – depozitarjih, kjer se bodo hranili bankovci

Svet Banke Slovenije je določil lokacije za depoje in opravil izbiro bank - depozitarjev, ki bodo opravljale storitev depoja. Izbiro depozitarjev je bila izvedena na podlagi odprtega razpisa, na katerega so bile vabljene vse zainteresirane poslovne banke.

V Sloveniji deluje osem depojev bankovcev.

V Sloveniji deluje s 01.07.1999 skupaj osem depojev bankovcev na različnih lokacijah v okviru sedmih poslovnih bank-depozitarjev in trezor (hranišče) kovancev. Depoji so namenjeni izključno za oskrbo bank z bankovci.

Za potrebe vodenja in spremljanja poslovanja vsakega izmed depojev je bila vzpostavljena centralna aplikacija depotnih centrov v Banki Slovenije in aplikacija na

strani posameznih depotnih centrov pri depozitarjih, pri čemer se spremlja stanje tako po skupnem znesku kot po apoenski strukturi. Za izmenjavo informativnih sporočil med deponentom (Banko Slovenije) in depozitarjem ter med depozitarjem in bankami služi omrežje BSNNet, plačilni tok pa poteka preko sistema BPRC in S.W.I.F.T. omrežja na že ustaljeni način.

Zaradi racionalnosti oskrbe je bilo odločeno, da se bo oskrba s kovanci izvajala z enega mesta in ločeno od oskrbe z bankovci. Vzpostavljen je trezor (hranišče) kovancev s čimer je dosežena organizacijska, tehnična, logistična in varnostna posodobitev poslovanja s kovanci.

Banke in hranilnice, ki so se doslej oskrbovale z gotovino v organizacijskih enotah Agencije Republike Slovenije za plačilni promet, se poslej lahko oskrbujejo v navedenih depojih in v trezorju kovancev ter do 30.09.1999, ko velja prehodno obdobje, tudi še v Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet.

Za izdelavo modela prenosa gotovinskega poslovanja pravnih oseb v poslovne banke je bila ustanovljena mešana delovna skupina strokovnih delavcev iz Agencije Republike Slovenije za plačilni promet, poslovnih bank in Banke Slovenije. Vpeljani sta bili testni obdobji in sicer za:

- pobiranje gotovine od pravnih oseb v banke, ki je bilo uspešno zaključeno 28.02.1999 in je transakcija vpeljana v poslovanje bank ter
- izplačilo gotovine pravnim osebam prek bank, ki je sedaj v fazi izvajanja testa.

Poleg že omenjenih aktivnosti je v pripravi tudi centralni register imetnikov računov, potekajo pa tudi aktivnosti za definiranje plačilnih sporočil med banko in komitentom na osnovi standarda EDIFACT, v pripravi pa je tudi Zakon o plačilnem prometu.

Pri prenosu gotovinskega poslovanja za pravne osebe na banke je potrebno upoštevati in oceniti vpliv teh aktivnosti na poslovanje Agencije Republike Slovenije za plačilni promet in poiskati rešitve v skladu z reformo plačilnega prometa.

Poročilo pripravili v: **Nadzoru bančnega poslovanja**
(Gordana Ilc Križaj s sodelavci)

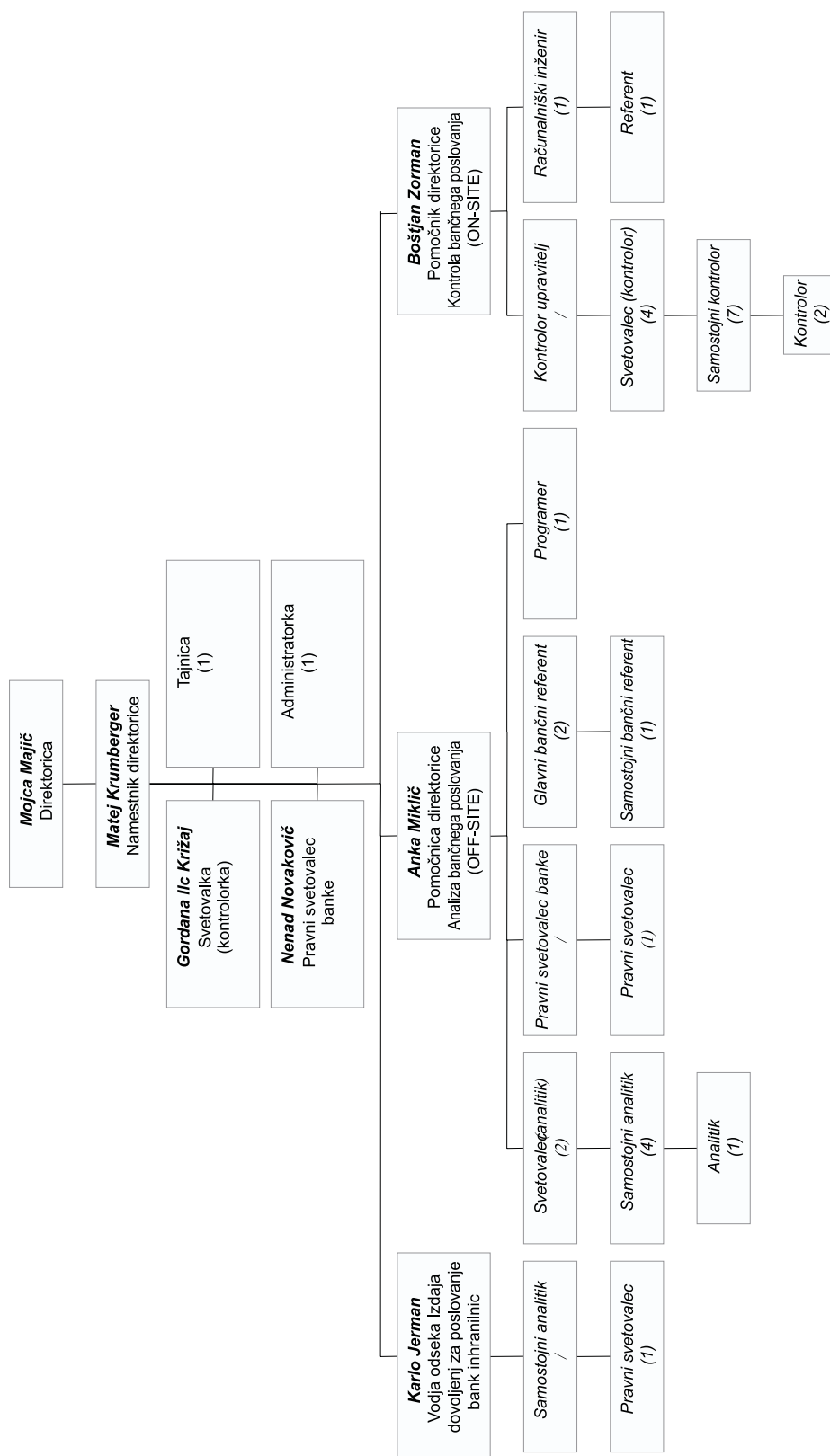
Plačilnih sistemih in Gotovinskem poslovanju
(Reforma plačilnih sistemov)

Informacijski tehnologiji
(Pripravljenost Banke Slovenije na leto 2000)

Mag. Mojca Majič l.r.
Direktorica
Nadzor bančnega poslovanja

Samo Nučič l.r.
Namestnik guvernerja

ORGANIZACIJSKA STRUCTURA NADZORA BANČNEGA POSLOVANJA NA DAN 31.08.1999

ŠTEVILO IN LASTNIŠTVO BANK IN HRANILNIC

1. Število bank in hranilnic v Sloveniji¹

Leto ²	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Banke	26	30	32	33	31	29	28	24	25
Hranilnice	14	15	13	11	10	7	6	6	6

2. Število bank v večinski tuji lasti³

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Banke	1	2	5	6	6	4	4	3	4

3. Število bank v večinski državni lasti⁴

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Banke	0	1	3	3	3	3	3	3	3

¹ Upoštevane so le delujoče banke in hranilnice.

² Vsi podatki so navedeni po stanju konec leta, razen za leto 1999, kjer so podatki na dan 30.06.1999.

³ Lastništvo tujih oseb nad 50%. Vse hranilnice so v 100% lasti domačih oseb.

⁴ Lastništvo države nad 50%.

Poštna banka Slovenije, ki je vključena v tabeli pri vseh letih, je bila od ustanovitve do 31.12.1994 v lasti PTT podjetja Slovenije, od 1.1.1995 do 20.12.1996 v 100% lasti Republike Slovenije, od 21.12.1996 dalje pa v lasti Pošte Slovenije d.o.o., Maribor (katere ustanovitelj je Republika Slovenija).

BILANČNE VSOTE IN ZUNAJBILANČNE OBVEZNOSTI BANK IN HRANILNIC

4. Bilančne vsote bank in hranilnic

v mia SIT

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke	327,2	627,9	937,2	1183,4	1497,5	1729,0	2022,0	2350,4	2558,6
Hranilnice		2,6	2,1	2,7	4,4	5,1	7,2	9,5	10,2

4.a. Stopnje rasti bilančnih vsot bank in hranilnic

v %

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke		91,9	49,3	26,3	26,5	15,5	16,9	16,2	8,9
Hranilnice			-19,2	28,6	63,0	15,9	41,2	31,9	7,4

5. Tvegane zunajbilančne obveznosti²

v mia SIT

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke			288,7	292,5	347,0	338,9	382,6	503,7	577,4
Hranilnice			0,059	0,004	0,027	0,122	0,036	0,093	0,116

5.a. Stopnje rasti tveganih zunajbilančnih obveznosti

v %

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke				1,3	18,6	-2,3	12,9	31,7	14,6
Hranilnice				-93,2	575,0	351,9	-70,5	158,3	24,7

¹ Vsi podatki so navedeni po stanju konec leta, razen za leto 1999, kjer so podatki za 30.06.1999. Podatki za 30.06.1999 so nerevidirani.

² Med tvegane zunajbilančne obveznosti štejemo garancije, nepokrite akreditive, avalirane in akceptirane menice, prevzete nepreklicne obveznosti ter vse ostale obveznosti banke, pri katerih lahko nastane obveznost banke za plačilo.

KREDITI NEBANČNEMU SEKTORJU IN OBVEZNOSTI DO NEBANČNEGA SEKTORJA BANK IN HRANILNIC

6. Krediti nebančnemu sektorju

v mia SIT

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke	126,1	226,2	347,3	416,4	607,9	725,6	862,4	1108,8	1237,5
Hranilnice		1,6	1,4	1,9	3,2	4,0	5,2	7,1	8,2

6.a. Stopnje rasti kreditov nebančnemu sektorju

v %

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke		79,4	53,5	19,9	46,0	19,4	18,9	28,6	11,6
Hranilnice			-12,5	35,7	68,4	25,0	30,0	36,5	15,5

7. Obveznosti do nebančnega sektorja

v mia SIT

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke	132,8	299,8	492	712,6	916,6	1169,4	1412,2	1667,7	1751,4
Hranilnice		2,2	1,6	1,7	2,8	3,2	4,6	6,0	7,0

7.a. Stopnje rasti obveznosti do nebančnega sektorja

v %

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Banke		125,8	64,1	44,8	28,6	27,6	20,8	18,1	5,0
Hranilnice			-27,3	6,3	64,7	14,3	43,8	30,4	16,7

¹ Vsi podatki so navedeni po stanju konec leta, razen za leto 1999, kjer so podatki za 30.06.1999. Podatki za 30.06.1999 so nerevidirani.

BILANČNE VSOTE IN TRŽNI DELEŽI

		v mio SIT			v %		
	Banke	Bilančne vsote			Tržni delež		
		31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999*	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999*
1	Nova Ljubljanska banka d.d. Ljubljana **	549.225	648.595	713.051	28,0	27,6	27,9
2	SKB d.d. Ljubljana	241.010	281.184	318.093	12,3	12,0	12,4
3	Nova Kreditna banka d.d. Maribor	237.654	285.029	300.300	12,1	12,1	11,7
4	Banka Koper d.d. Koper	120.299	137.190	148.776	6,1	5,8	5,8
5	Banka Celje d.d. Celje	109.246	135.094	146.487	5,6	5,7	5,7
6	Abanka d.d. Ljubljana	103.055	123.151	139.995	5,2	5,2	5,5
7	Gorenjska banka d.d. Kranj	90.706	108.041	120.257	4,6	4,6	4,7
8	Bank Austria Creditanstalt d.d. Ljubljana	49.808	83.379	82.208	2,5	3,5	3,2
9	Dolenjska banka d.d. Novo mesto	64.675	77.476	79.552	3,3	3,3	3,1
10	Pomurska banka d.d. M. Sobota, Bs NLB	51.426	55.936	58.989	2,6	2,4	2,3
11	Krekova banka d.d. Maribor	40.092	50.868	54.040	2,0	2,2	2,1
12	Banka VIPA d.d. Nova Gorica	43.378	49.446	52.378	2,2	2,1	2,0
13	Poštna banka Slovenije d.d. Maribor	24.927	37.500	43.377	1,3	1,6	1,7
14	Probanka d.d. Maribor	29.434	34.204	37.854	1,5	1,5	1,5
15	Koroška banka d.d. Sl. Gradec, Bs NLB	29.351	33.493	36.949	1,5	1,4	1,4
16	Banka Domžale d.d. Domžale, Bs NLB	27.852	32.967	36.767	1,4	1,4	1,4
17	SZKB d.d. Ljubljana	29.263	36.930	35.889	1,5	1,6	1,4
18	Banka Velenje d.d. Velenje, Bs NLB	27.505	32.395	34.971	1,4	1,4	1,4
19	Banka Zasavje d.d. Trbovlje, Bs NLB	19.921	26.157	25.586	1,0	1,1	1,0
20	S I B d.d. Ljubljana	20.137	21.249	22.334	1,0	0,9	0,9
21	Volksbank-Ljudska banka d.d. Ljubljana	17.149	19.730	22.154	0,9	0,8	0,9
22	Factor banka d.d. Ljubljana	13.450	14.913	15.220	0,7	0,6	0,6
23	M Banka d.d. Ljubljana, Bs Banke Koper	13.501	14.227	14.442	0,7	0,6	0,6
24	Banka Societe Generale d.d. Ljubljana	10.649	11.205	12.916	0,5	0,5	0,5
25	Hypo Alpe Adria banka d.d. Ljubljana			5.977			0,2
	Skupaj	1.963.713	2.350.359	2.558.562	100,0	100,0	100,0

* Vključena podružnica NLB v Italiji.
Podatki za 30.06.1999 so nerevidirani.

BILANCA STANJA

v mio SIT

Zap. št.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	31.12.1998
1	A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	84.696
2	A. II.	Državne obvez. in drugi vred. pap., za reesk. pri CB	0
3	A. III.	Posojila bankam in hranilnicam	227.331
4	A. IV.	Posojila strankam, ki niso banke	1.108.798
5	A. V.	Investicijski vrednostni papirji	615.876
6	A. VI.	Tržni vrednostni papirji	98.690
7	A. VII.	Naložbe v kapital neodvisnih strank	16.173
8	A. VIII.	Naložbe v kapital odvisnih strank	31.479
9	A. IX.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	5.011
10	A. X.	Opredmetena osnovna sredstva	77.863
11	A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital in odkup. lastne delnice	2.026
12	A. XII.	Druga sredstva	67.979
13	A. XIII.	Nevračunani stroški in nezaračunani prihodki	14.437
		SKUPAJ AKTIVA	2.350.359
14	P. I.	Obveznosti do bank in hranilnic	223.738
15	P. II.	Obveznosti do strank, ki niso banke	1.667.695
16	P. III.	Obveznosti iz izdanih vred. pap. in potrdila o vlogah	57.649
17	P. IV.	Druge obveznosti	22.595
18	P. V.	Vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki	79.958
19	P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	30.201
20	P. VII.	Vpisani kapital in ustanovitvene vloge hranilnic	54.925
21	P. VIII.	Vplačani presežek kapitala	7.681
22	P. IX.	Rezerve banke	94.882
23	P. X.	Splošne rezervacije	12.242
24	P. XI.	Revalorizacijski popravek kapitala	76.154
25	P. XII.	Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	6.578
26	P. XIII.	Čisti dobiček ali izguba poslovnega leta	16.061
		SKUPAJ PASIVA	2.350.359

Bilančna vsota - letno povprečje¹⁾

2,184,297

Število bank

24

Število zaposlenih konec leta

10,394

¹⁾ Izračunana kot povprečje stanj konec meseca.

BILANCA STANJA

v mio SIT

Zap. šte.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	30.06.1999*
1	A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	85.991
2	A. II.	Državne obvez. in drugi vred. pap., za reesk. pri CB	0
3	A. III.	Kreditni bankam	242.363
4	A. IV.	Kreditni strankam, ki niso banke	1.237.456
5	A. V.	Investicijski vrednostni papirji	613.861
6	A. VI.	Tržni vrednostni papirji	115.205
7	A. VII.	Naložbe v kapital neodvisnih strank	17.898
8	A. VIII.	Naložbe v kapital odvisnih strank	32.611
9	A. IX.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	7.386
10	A. X.	Opredmetena osnovna sredstva	85.857
11	A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital	0
12	A. XII.	Lastne delnice	3.210
13	A. XIII.	Druga sredstva	88.639
14	A. XIV.	Nevračunani stroški in nezaračunani prihodki	15.550
		SKUPAJ SREDSTVA	2.546.027
15	P. I.	Obveznosti do bank	279.238
16	P. II.	Obveznosti do strank, ki niso banke	1.751.358
17	P. III.	Obveznosti iz izdanih vred. pap. in potrdil o vlogah	46.629
18	P. IV.	Druge obveznosti	49.234
19	P. V.	Vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki	96.454
20	P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	44.864
21	P. VII.	Rezervacije za splošna bančna tveganja	1.480
22	P. VIII.	Podrejene obveznosti	18.072
23	P. IX.	Vpisani kapital	59.685
24	P. X.	Vplačani presežek kapitala	7.957
25	P. XI.	Rezerve	99.990
26	P. XII.	Revalorizacijski popravek kapitala	80.998
27	P. XIII.	Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	9.659
28	P. XIV.	Čisti dobiček ali izguba poslovnega leta	409
		SKUPAJ OBVEZNOSTI	2.546.027
		Bilančna vsota - letno povprečje**	2.442.619
		Število bank	25

* Podatki so nerevidirani.

** Izračunana kot povprečje stanj konec meseca.

STRUKTURA BILANCE STANJA BANK

% od bilančne vsote konec meseca

Zap. šte.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	31.12.1998
1	A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	3,6
2	A. II.	Državne obvez. in drugi vred. pap., za reesk. pri CB	0,0
3	A. III.	Posojila bankam in hranilnicam	9,7
4	A. IV.	Posojila strankam, ki niso banke	47,2
5	A. V.	Investicijski vrednostni papirji	26,2
6	A. VI.	Tržni vrednostni papirji	4,2
7	A. VII.	Naložbe v kapital neodvisnih strank	0,7
8	A. VIII.	Naložbe v kapital odvisnih strank	1,3
9	A. IX.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0,2
10	A. X.	Opredmetena osnovna sredstva	3,3
11	A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital in odkup. lastne delnice	0,1
12	A. XII.	Druga sredstva	2,9
13	A. XIII.	Nevračunani stroški in nezaračunani prihodki	0,6
		SKUPAJ AKTIVA	100,0
14	P. I.	Obveznosti do bank in hranilnic	9,5
15	P. II.	Obveznosti do strank, ki niso banke	71,0
16	P. III.	Obveznosti iz izdanih vred. pap. in potrdila o vlogah	2,5
17	P. IV.	Druge obveznosti	1,0
18	P. V.	Vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki	3,4
19	P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	1,3
20	P. VII.	Vpisani kapital in ustanovitvene vloge hranilnic	2,3
21	P. VIII.	Vplačani presežek kapitala	0,3
22	P. IX.	Rezerve banke	4,0
23	P. X.	Splošne rezervacije	0,5
24	P. XI.	Revalorizacijski popravek kapitala	3,2
25	P. XII.	Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	0,3
26	P. XIII.	Čisti dobiček ali izguba poslovnega leta	0,7
		SKUPAJ PASIVA	100,0

STRUKTURA BILANCE STANJA BANK

% od bilančne vsote konec meseca

Zap. šte.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	30.06.1999*
1	A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	3,4
2	A. II.	Državne obvez. in drugi vred. pap., za reesk. pri CB	0,0
3	A. III.	Kreditni bankam	9,5
4	A. IV.	Kreditni strankam, ki niso banke	48,6
5	A. V.	Investicijski vrednostni papirji	24,1
6	A. VI.	Tržni vrednostni papirji	4,5
7	A. VII.	Naložbe v kapital neodvisnih strank	0,7
8	A. VIII.	Naložbe v kapital odvisnih strank	1,3
9	A. IX.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0,3
10	A. X.	Opredmetena osnovna sredstva	3,4
11	A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital	0,0
12	A. XII.	Lastne delnice	0,1
13	A. XIII.	Druga sredstva	3,5
14	A. XIV.	Nevračunani stroški in nezaračunani prihodki	0,6
		SKUPAJ SREDSTVA	100,0
15	P. I.	Obveznosti do bank	11,0
16	P. II.	Obveznosti do strank, ki niso banke	68,8
17	P. III.	Obveznosti iz izdanih vred. pap. in potrdil o vlogah	1,8
18	P. IV.	Druge obveznosti	1,9
19	P. V.	Vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki	3,8
20	P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	1,8
21	P. VII.	Rezervacije za splošna bančna tveganja	0,1
22	P. VIII.	Podrejene obveznosti	0,7
23	P. IX.	Vpisani kapital	2,3
24	P. X.	Vplačani presežek kapitala	0,3
25	P. XI.	Rezerve	3,9
26	P. XII.	Revalorizacijski popravek kapitala	3,2
27	P. XIII.	Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	0,4
28	P. XIV.	Čisti dobiček ali izguba poslovnega leta	0,0
		SKUPAJ OBVEZNOSTI	100,0

* Podatki so nerevidirani.

IZKAZ USPEHA BANK

v mio SIT

		1998	I. - VI. 1999*
1.	Obrestni prihodki	280.785	152.093
2.	Obrestni odhodki	190.632	108.001
3.	Neto obresti	90.153	44.092
4.	Neto ostalo	20.437	12.054
	- neto provizije	30.206	16.761
	- neto finančni posli	6.691	3.054
	- ostalo**	-16.460	-7.762
5.	Bruto prihodki (3+4)	110.590	56.146
6.	Splošni upravni stroški	65.808	34.941
	- stroški dela	38.343	20.958
7.	Neto prihodki (5-6)	44.782	21.205
8.	Neto rezervacije in neto odpisi	-18.806	-7.776
9.	Dobiček pred obdavčitvijo (7-8)	25.976	13.430
10.	Davek	9.915	
11.	Dobiček po obdavčitvi (9-10)	16.061	
12.	Razdeljeni dobiček	5.492	
13.	Zadržani dobiček***	11.153	

* Podatki za prvo polletje 1999 so nerevidirani.

** Drugi prihodki od poslovanja + Izredni prihodki - Amortizacija - Drugi odhodki poslovanja -
- Revalorizacija kapitala, OS in kap. naložb - Izredni odhodki

*** Rezerve, nerazporejeni dobiček in sklad za lastne delnice

STRUKTURA IZKAZA USPEHA BANK

v % od povprečne bilančne vsote

		1998	I. - VI. 1999*
1.	Obrestni prihodki	12,9	6,2
2.	Obrestni odhodki	8,7	4,4
3.	Neto obresti	4,1	1,8
4.	Neto ostalo	0,9	0,5
	- neto provizije	1,4	0,7
	- neto finančni posli	0,3	0,1
	- ostalo	0,8	0,3
5.	Bruto prihodki (3+4)	5,1	2,3
6.	Splošni upravni stroški	3,0	1,4
	- stroški dela	1,8	0,9
7.	Neto prihodki (5-6)	2,1	0,9
8.	Neto rezervacije in neto odpisi	0,9	0,3
9.	Dobiček pred obdavčitvijo (7-8)	1,2	0,5
10.	Davek	0,5	
11.	Dobiček po obdavčitvi (9-10)	0,7	
12.	Razdeljeni dobiček	0,3	
13.	Zadržani dobiček**	0,5	

* Podatki za prvo polletje 1999 so nerevidirani.

** Rezerve, nerazporejeni dobiček in sklad za lastne delnice

POSTAVKE IZKAZA USPEHA BANK V PRIHODKIH BANK

		v %	
		1998	I. - VI. 1999*
% od bruto prihodkov			
1.	Neto obresti	81,5	78,5
2.	Neto neobrestno ostalo	18,5	21,5
	- neto provizije	27,3	29,9
	- neto finančni posli	6,1	5,4
	- ostalo	14,9	13,8
3.	Splošni upravni stroški	59,5	62,2
	- stroški dela	34,7	37,3
4.	Neto prihodki**	40,5	37,8
5.	Neto rezervacije in neto odpisi	17,0	13,8
6.	Dobiček pred obdavčitvijo	23,5	23,9
7.	Davek	9,0	
8.	Dobiček po obdavčitvi	14,5	
% od neto prihodkov			
1.	Neto rezervacije in neto odpisi	42,0	36,6
2.	Dobiček pred obdavčitvijo	58,0	63,3
3.	Davek na dobiček	22,1	
4.	Dobiček po obdavčitvi	35,9	

* Podatki za prvo polletje 1999 so nerevidirani.

** Bruto prihodki - Splošni upravni stroški

NEKATERI KAZALCI ZA BANKE

		31.12.1998	30.06.1999*
			V %
I. Kapitalna ustreznost	1. Jamstveni kapital / Tehtana tvegana aktiva	16,0	14,6**
	2. Temeljni kapital / Tehtana tvegana aktiva	15,6	14,6**
II. Kvaliteta aktive	1. Popravki vrednosti / Dvomilije in sporne bilančne terjatve	56,1	57,2
	2. Dvomilije in sporne bilančne terjatve / Bruto aktiva	10,9	10,7
III. Profitabilnost	1. Saldo obresti / Povprečna bruto obrestonosna aktiva - neto obrestna marža	4,5	4,1
	2. Bruto dobiček na aktivo	1,2	1,1
	3. Bruto dobiček na kapital	11,3	10,8
	4. Neto odpisi, popravki in rezervacije / Neto dohodek	42,0	36,7
IV. Likvidnost	1. Povprečna likvidna sredstva / Povprečni vpogledni viri sredstev	26,8	25,4
	2. Povprečni vpogledni viri sredstev / Povprečna skupaj pasiva brez kapitala	27,1	28,3
V. Stroški poslovanja	1. Stroški dela / Povprečna skupaj aktiva	1,8	1,7
	2. Neto neobrestni prihodki / Operativni stroški	42,2	46,2

* Podatki za 30.6.1999 so nerevidirani.

** Do znižanja količnika kapitalne ustreznosti je prišlo zaradi nove metodologije po Zban.

NEDONOSNA IN SLABA BILANČNA IN ZUNAJBILANČNA AKTIVA BANK

Nedonosna bilančna in zunajbilančna aktiva

Vse banke	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999
Nedonosna aktiva ¹ (v mio SIT)	91.638	80.169	104.118	107.969	126.651	130.305
Nedonosna aktiva / Skupna aktiva	8,1%	5,8%	6,4%	5,6%	5,7%	5,4%
Nedonosna bilančna in zunajbilančna aktiva ² (v mio SIT)	115.837	101.603	124.386	126.240	147.514	147.918
Nedonosna bilančna in zunajbilančna aktiva/ Skupna bilančna in zunajbilančna	8,2%	5,8%	6,2%	5,5%	5,4%	4,9%

Slaba bilančna in zunajbilančna aktiva

Vse banke	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	30.06.1999
Slaba aktiva ³ (v mio SIT)	62.026	55.402	64.315	64.120	81.545	79.780
Slaba aktiva / Skupna aktiva	5,5%	4,0%	4,0%	3,3%	3,7%	3,3%
Slaba bilančna in zunajbilančna aktiva ⁴ (v mio SIT)	80.723	68.560	76.921	73.246	91.179	88.402
Slaba bilančna in zunajbilančna aktiva/ Skupna bilančna in zunajbilančna aktiva	5,7%	3,9%	3,8%	3,2%	3,3%	3,0%

¹ Nedonosna aktiva je definirana kot vse bilančne postavke razvrščene v skupine C, D in E.

² Nedonosna bilančna in zunajbilančna aktiva je definirana kot vse bilančne in zunajbilančne postavke razvrščene v skupine C, D in E.

³ Slaba aktiva je definirana kot vse bilančne postavke razvrščene v skupini D in E.

⁴ Slaba bilančna in zunajbilančna aktiva je definirana kot vse bilančne in zunajbilančne postavke razvrščene v skupini D in E.

STRUKTURA SKUPNE IZPOSTAVLJENOSTI PO DEJAVNOSTIH

v mio SIT

DEJAVNOST	31.12.1998	%	30.06.1999	%
1. Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	17.708	0,6%	18.290	0,6%
2. Ribištvo	306	0,0%	342	0,0%
3. Rudarstvo	4.874	0,2%	6.014	0,2%
4. Predelovalne dejavnosti	375.851	13,5%	398.724	13,1%
4.1. Pro. hrane, pijač, tobačnih izd.	46.547	1,7%	48.212	1,6%
4.2. Pro. tekstilnih, krznenih, usnjenih izd.	39.195	1,4%	40.695	1,3%
4.3. Lesna in papirna industrija	41.509	1,5%	45.284	1,5%
4.4. Naftni deriv., kemična in gumarska ind., pro. plastičnih mas in pro. dr. nekovinskih mineralnih izd.	76.783	2,8%	78.721	2,6%
4.5. Kovinska in strojna ind.	79.926	2,9%	87.878	2,9%
4.6. Pro. električne, optične opreme	40.564	1,5%	43.213	1,4%
4.7. Pro. vozil in plovil	35.450	1,3%	37.155	1,2%
4.8. Pro. pohiš., dr. pred. dej., reciklaža	15.877	0,6%	17.565	0,6%
5. Oskrba z elektriko, plinom, vodo	109.242	3,9%	113.124	3,7%
6. Gradbeništvo	76.047	2,7%	93.042	3,1%
7. Trgovina; popravila mot. vozil	269.595	9,7%	314.645	10,3%
8. Gostinstvo	24.423	0,9%	26.634	0,9%
9. Promet, skladiščenje, zveze	108.732	3,9%	143.473	4,7%
10. Javna uprava, obramba, socialno zavarov.	368.947	13,3%	393.395	12,9%
11. Zdravstvo, socialno varstvo	9.786	0,4%	11.173	0,4%
12. Izobraževanje	1.278	0,0%	1.465	0,0%
13. Dr. javne, skupne in osebne storitve	13.226	0,5%	17.044	0,6%
14. Finančno posredništvo ¹	502.291	18,1%	531.173	17,5%
15. Nepremičnine, najem poslovne stor.	147.848	5,3%	163.027	5,4%
16. Ostalo ²	87.830	3,2%	80.582	2,6%
A. Gospodarske družbe in samostojni podjetniki	2.117.983	76,3%	2.312.148	76,0%
B. Prebivalstvo	381.693	13,8%	440.412	14,5%
C. Tuje osebe	275.728	9,9%	291.116	9,6%
SKUPAJ	2.775.404	100,0%	3.043.676	100,0%

¹ Vključene so tudi terjatve do Banke Slovenije, ki so na dan 31.12.1998 znašale 349.003 mio SIT, na dan 30.06.1999 pa 340.799 mio SIT.

² Vključena tudi zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem in eksteritorialne organizacije, združenja.

PREGLED BANK IN HRANILNIC V SLOVENIJI Z DOVOLJENJEM BANKE SLOVENIJE ZA POSLOVANJE NA DAN 30.06.1999

I. BANKE

- 1. Banke z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega in investicijskega bančništva (vsi bančni posli navedeni v 2. členu zakona o bankah in hranilnicah, razen poslov iz 7. in 10. točke istega člena, katere zakon o trgu vrednostnih papirjev drugače ureja, ter vsi posli z vrednostnimi papirji navedeni v 39. členu zakona o trgu vrednostnih papirjev):**

ABANKA d.d. Ljubljana
Slovenska 58
1517 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1718-100

BANK AUSTRIA d.d. Ljubljana¹
Wolfova 1
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1777-600

BANKA KOPER d.d.
Pristaniška 14
6502 KOPER
Tel.: +386 66 451-100

BANKA VIPA, d.d. Nova Gorica
Kidričeva 7
5000 NOVA GORICA
Tel.: +386 65 12-850

GORENJSKA BANKA, d.d., Kranj
Bleiweisova 1
4000 KRANJ
Tel.: +386 64 28-40

NOVA LJUBLJANSKA BANKA d.d., Ljubljana²
Trg republike 2
1520 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1250-155

¹ 21.07.1999 je bila vpisana sprememba firme, ki po novem glasi BANK AUSTRIA CREDITANSTALT d.d. Ljubljana.

² NOVA LJUBLJANSKA BANKA d.d., Ljubljana, BANKA VELENJE d.d., Velenje Bančna skupina Nove Ljubljanske banke, KOROŠKA BANKA d.d. Slovenj Gradec, bančna skupina Nove Ljubljanske banke, BANKA DOMŽALE d.d., Domžale Bančna skupina Nove Ljubljanske banke, BANKA ZASAVJE d.d. Trbovlje Bančna skupina Nove Ljubljanske banke in POMURSKA BANKA d.d. Murska Sobota bančna skupina Nove Ljubljanske banke, sestavljajo *Bančno skupino Nove Ljubljanske banke*.

PROBANKA d.d.
Gosposka 23
2000 MARIBOR
Tel.: +386 62 220-500

SKB BANKA d.d. Ljubljana
Ajdovščina 4
1513 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1332-132

SLOVENSKA ZADRUŽNA KMETIJSKA BANKA d.d. Ljubljana
Miklošičeva 4
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1727-100

2. Banke z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva:

BANKA CELJE d.d.
Vodnikova 2
3000 CELJE
Tel.: +386 63 431-000

DOLENJSKA BANKA d.d.
Seidlova cesta 3
8000 NOVO MESTO
Tel.: +386 68 316-500

HYPO ALPE ADRIA BANKA d.d. Ljubljana
Dunajska cesta 103³
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 30 04 400

KREKOVA BANKA d.d.
Slomškov trg 18
2000 MARIBOR
Tel.: +386 62 222-261

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.
Vita Kraigherja 4
2505 MARIBOR
Tel.: +386 62 229-229

VOLKSBANK - LJUDSKA BANKA d.d.
Miklošičeva 30
1101 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1311-009

³ 19.07.1999 so se preselili na Trg Osvobodilne fronte 12, 1000 Ljubljana.

3. **Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) in z dovoljenjem za opravljanje poslov posredovanja in trgovanja z vrednostnimi papirji:**

SLOVENSKA INVESTICIJSKA BANKA, d.d.
Čopova 38
1101 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1261-181

4. **Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) ter z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov investicijskega bančništva, razen hrambe vrednostnih papirjev, ki niso bili javno ponujeni:**

FACTOR BANKA d.d.
Železna 16
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1311-136

5. **Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami):**

M BANKA d.d.
Dunajska cesta 107
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 1682-282

6. **Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti in za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe):**

BANKA SOCIETE GENERALE LJUBLJANA d.d.
Trg republike 3
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1262-214

7. Banke z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma in za opravljanje plačilnega prometa s tujino:

BANKA VELENJE d.d., Velenje
Bančna skupina Nove Ljubljanske banke
Rudarska 3
3320 VELENJE
Tel.: +386 63 854-251

KOROŠKA BANKA d.d. Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke
Glavni trg 30
2380 SLOVENJ GRADEC
Tel.: +386 602 42-371

BANKA DOMŽALE d.d., Domžale
Bančna skupina Nove Ljubljanske banke
Ljubljanska 62
1230 DOMŽALE
Tel.: +386 61 715-422

BANKA ZASAVJE d.d. Trbovlje
Bančna skupina Nove Ljubljanske banke
Trg revolucije 25 c
1420 TRBOVLJE
Tel.: +386 601 21-233

POMURSKA BANKA d.d. Murska Sobota
bančna skupina Nove Ljubljanske banke
Trg zmage 7
9000 MURSKA SOBOTA
Tel.: +386 69 32-710

8. Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma, (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) in z dovoljenjem za opravljanje plačilnega prometa s tujino v zvezi z mednarodnimi poštnimi plačilnimi instrumenti:

POŠTNA BANKA SLOVENIJE d.d.
Vita Kraigherja 5
2000 MARIBOR
Tel.: +386 62 22-88-202

9. Banki z dovoljenjem za opravljanje bančnih poslov po ustavnem zakonu:

KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.
Trg republike 3
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1257-350

LJUBLJANSKA BANKA d.d., Ljubljana
Trg republike 3
1000 LJUBLJANA
Tel.: +386 61 1257-350

II. HRANILNICE

Hranilnica LON d.d. Kranj, Bleiweisova 2, 4000 Kranj
Hranilnica in posojilnica KGP Kočevske d.d., Roška cesta 8, 1330 Kočevje
Mariborska hranilnica in posojilnica d.o.o., Partizanska 3-5, 2000 Maribor
LLT Hranilnica in posojilnica d.d. Murska Sobota, Staneta Rozmana 11/a, 9000
Murska Sobota
Delavska hranilnica d.o.o. Ljubljana, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana
Poteza-Hranilnica d.o.o, Dunajska 22, 1000 Ljubljana

**SEZNAM PREDSTAVNIŠTEV TUJIH BANK NA DAN
30.06.1999**

1. Cassa di Risparmio di Trieste
2. Cassa di Risparmio di Udine
3. Die Kärntner Sparkasse
4. Evropska banka za obnovo in razvoj
5. Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.
6. LHB Internationale Handelsbank
7. Raiffeisen Zentralbank Österreich
8. Bank für Kärnten und Steiermark
9. Bank für Arbeit und Wirtschaft

STATUSNE SPREMEMBE SLOVENSКИH BANK IN HRANILNIC V OBDOBJU 01.01.1998 – 30.06.1999

Banka oziroma hranilnica	Statusna sprememba	Datum spremembe
Hmežad banka, d.d. Žalec, Bančna skupina Banke Celje	Pripojitev k Banki Celje	30.09.1998
Hipotekarna banka d.d. Brežice	Uvedba likvidacijskega postopka	12.10.1998
Banka Creditanstalt d.d.	Pripojitev k Bank Austria d.d. Ljubljana	02.11.1998
UBK banka d.d. Ljubljana, bančna skupina SKB	Pripojitev k SKB banki d.d. Ljubljana	30.12.1998

**VELJAVNI PREDPISI, KI UREJAJO NADZOR
BANK IN HRANILNIC**

1. **Zakon o Banki Slovenije**
(Ur. l. RS št. 1/91 - I)
2. **Zakon o bančništvu**
(Ur. l. RS št. 7/99)
3. **Zakon o hranilno kreditnih službah**
(Ur. l. RS št. 14/90, 30/90, 17/91, 55/92, 66/93, 7/99)
4. **Sklep o kontroli poslovanja bank in hranilnic**
(Ur. l. RS št. 55/92, 89/98)
5. **Sklep o izračunu kapitala, kapitalskih zahtev in kapitalske ustreznosti bank in hranilnic**
(Ur. l. RS št. 32/99)
6. **Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic**
(Uradni list št. 32/99)
7. **Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic**
(Ur. l. RS št. 32/99)
8. **Navodilo za izvajanje sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk ter sklepa o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic**
(navodilo izdano 10.05.1999)
9. **Navodilo za restrukturiranje terjatev bank in hranilnic**
(navodilo izdano 20.05.1999)
10. **Sklep o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic**
(Ur. l. RS št. 32/99)
11. **Sklep o podrobnejši vsebini poročil iz 127. člena zakona o bančništvu**
(Ur. l. RS št. 32/99)
12. **Sklep o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic**
(Ur. l. RS št. 39/99, 50/99, 63/99)
13. **Navodilo za izvajanje sklepa o poslovnih knjigah in poslovnih poročilih bank in hranilnic**
(navodilo izdano 27.05.1999 in spremenjeno 22.06.1999)
14. **Navodilo o pošiljanju mesečnih poročil o knjigovodskem stanju računov**
(navodilo izdano 27.05.1999)
15. **Sklep o najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila**
(Ur. l. RS št. 39/99)

16. **Sklep o podrobnejšem načinu izračuna obveznosti, terjatev in naložb pri ugotavljanju neto dolžništva**
(Ur. l. RS št. 42/99)
17. **Sklep o ugotavljanju in poročanju vrednosti naložb bank in hranilnic v kapital nefinančnih organizacij in opredmetena osnovna sredstva**
(Ur. l. RS št. 42/99)
18. **Sklep o obvezni uskladitvi rokov dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev**
(Ur. l. RS št. 40/99)
19. **Navodila za izdelavo poročila o doseženem razmerju naložb prvega, drugega in tretjega razreda**
(navodilo izdano 10.03.1999 in spremenjeno ter dopolnjeno 21.07.1999)
20. **Sklep o dajanju posebnih likvidnostnih posojil s sodelovanjem bank**
(Ur. l. RS št. 25/97, 37/98 in 31/99)
21. **Navodilo za poročanje o največjih deponentih**
(navodilo izdano 25.03.1999)
22. **Navodilo za izpolnjevanje poročila o tokovih tolarske likvidnosti bank**
(navodilo izdano 20.05.1999)
23. **Zakon o Agenciji Republike Slovenije za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah (12. člen)**
(Ur. l. RS št. 1/91- I)
24. **Sklep o zagotavljanju integralnih podatkov o stanju terjatev in obveznosti bank in hranilnic do posameznega komitenta**
(Ur. l. RS št. 85/98)
25. **Navodilo za izračun nekaterih značilnih aktivnih in pasivnih obrestnih mer bank in hranilnic**
(navodilo izdano 20.05.1999)
26. **Sklep o neizravnanih aktivnih in pasivnih postavkah banke v tujem denarju (o odprti devizni poziciji banke)**
(Ur. l. RS št. 37/99)
27. **Priporočila za opravljanje poslov trgovanja v bankah**
(priporočila izdana aprila 1997)
28. **Priporočila za upravljanje s kapitalom v bankah**
(priporočila izdana oktobra 1998)
29. **Priporočila za upravljanje s kreditnim tveganjem v bankah**
(priporočila izdana oktobra 1998)

30. **Priporočila za upravljanje z likvidnostjo v bankah**
(priporočila izdana oktobra 1998)
31. **Priporočila za upravljanje s tečajnim tveganjem v bankah**
(priporočila izdana oktobra 1998)
32. **Priporočila za vzpostavitev in izvajanje sistema notranjega nadziranja v bankah**
(priporočila izdana oktobra 1998)
33. **Priporočila za upravljanje s poslovnim tveganjem**, Bazelski odbor za bančni nadzor
(priporočila izdana septembra 1998)
34. **Priporočila za povečevanje transparentnosti bank**, Bazelski odbor za bančni nadzor
(priporočila izdana septembra 1998)
35. **Sklep o tarifi, po kateri se zaračunavajo plačila za storitve, ki jih opravlja Banka Slovenije**
(Ur. l. RS št. 23/91, 3/92, 44/92, 3/94, 4/94, 5/94, 73/94, 27/98, 76/98, 19/99, 27/99, 53/99)
36. **Sklep o letnem nadomestilu za opravljanje nadzora in pavšalnih zneskih nadzora**
(Ur. l. RS št. 42/99)
37. **Pravilnik o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov**
(Ur. l. RS št. 55/99)
38. **Navodilo o določitvi meril za pretežno opravljanje dejavnosti drugih finančnih storitev**
(Ur. l. RS št. 55/99)

RATINGI SLOVENSКИH BANK IN SLOVENIJE NA DAN 31.08.1999

Fitch IBCA

Ocenjevana banka	Kratkoročni rating	Dolgoročni rating	Individualni rating
Nova Ljubljanska banka	F2	BBB+	C
Nova Kreditna banka Maribor	F3	BBB	
Banka Celje	F3	BBB	C/D
Gorenjska banka	F3	BBB	
Banka Koper	B	BB+	
Abanka	F3	BBB-	C/D

Ocena države	Dolgoročni dolg v tuji valuti	Kratkoročni dolg v tuji valuti	Dolg v domači valuti
Slovenija	A-	F1	AA-

Moody's

Ocenjevana banka	Kratkoročni rating za depozite	Dolgoročni rating za depozite	Finančna moč
Nova Ljubljanska banka	P-3	Baa3	D+
SKB banka	P-3	Baa3	D+

Ocena države	Dolgoročni dolg države v tuji valuti	Dolgoročni dolg države v dom. valuti
Slovenija	A3	Aa3

Standard & Poor's

Ocenjevana banka	Kratkoročni rating nasprotne strani	Dolgoročni rating nasprotne strani	
		Domača valuta	Tuja valuta
Nova Ljubljanska banka	A-3	BBB-	BBB-
Nova Kreditna banka Maribor		BB-pi	
Banka Celje		BB-pi	
Gorenjska banka		BB-pi	
Banka Koper		B-pi	
Abanka		B-pi	

Ocena države	Dolg v tuji valuti	Dolg v domači valuti
Slovenija	A/Stable/A-1	AA/Stable/A-1+

Thomson Financial BankWatch

Ocenjevana banka	Kratkoročni rating	Dolgoročni dolg	Rating izdajatelja v državi
Nova Ljubljanska banka	LC-1	A-	IC-B
SKB banka	LC-1	BBB+	IC-B
Nova Kreditna banka Maribor	LC-1	BBB	IC-B/C
Banka Celje	LC-2		IC-C
Abanka	LC-2		IC-C

Ocena države	Suvereno tveganje
Slovenija	A-

Capital Intelligence

Ocenjevana banka	Kratkoročni rating	Dolgoročni rating
Nova Ljubljanska banka	A-1	BBB+
SKB banka	A-2	BB+
Nova Kreditna banka Maribor	A-2	BB+
Banka Celje	A-2	BBB-
Gorenjska banka	A-2	BBB-
Banka Koper	B	B+
Abanka	A-3	BB-

Ocena države	Dolgoročni rating	Kratkoročni rating
Slovenija	A-	A2

